

Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir.

BOZULABİLİR GIDA MADDELERİNİN TAŞINMASINA İLİŞKİN ULAŞTIRMA VE ALTYAPI BAKANLIĞININ KURUMSAL KAPASİTESİNİN GÜÇLENDİRİLMESİ PROJESİ

EuropeAid/140067/IH/SER/TR

Sözleşme No TR14SR403

TÜRK MEVZUATI İÇİN BOŞLUK ANALİZİ ve EN İYİ AB UYGULAMALARI RAPORU

Nisan 2022

Bu yayın Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti'nin mali desteğiyle hazırlanmıştır. Bu yayının içeriğinden sadece Eptisa Mühendislik liderliğindeki Konsorsiyum sorumludur ve hiçbir şekilde Avrupa Birliği veya Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı'nın görüşlerini yansıttığı şeklinde yorumlanamaz.

Proje Adı:	Bozulabilir Gıda Maddelerinin Taşınmasında Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığının Kurumsal Kapasitesinin Güçlendirilmesi
Sözleşme Numarası:	N° TR14SR403
Proje Değeri:	Euro 810 924,00
Başlangıç Tarihi:	22 Şubat 2021
Bitiş Tarihi:	21 Nisan 2022
Süre:	14 ay
Sözleşme Makamı: Proje Müdürü: Adres: Telefon: Sözleşme Müdürü: E-mail:	Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı, Avrupa Birliği ve Dış İlişkiler Genel Müdürlüğü, Avrupa Birliği Yatırımları Dairesi Nedim Yeşil Emek, Hakkı Turaylıç Cd. No:5, 06520 Çankaya/Ankara +90 312 203 22 69 Serdar Yılmaz serdar.yilmaz@uab.gov.tr
Nihai Faydalanıcı: Adres: Telefon: SRER: Telefon: E-posta:	Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı, Ulaştırma Hizmetleri Düzenleme Genel Müdürlüğü (DGTSR) Emek, Hakkı Turaylıç Cd. No:5, 06520 Çankaya/Ankara +90 312 230 10 00 Murat Korçak +90 312 230 10 00 / 2293 murat.korcak@uab.gov.tr
Yüklenici: Proje Direktörü: Adres: Telefon: E-mail: Proje ofis adresi: Proje Takım Lideri: Telefon: E-posta:	Eptisa Mühendislik ve Müşavirlik Hizmetleri Bilgisayar İnşaat Ticaret Limited Şirketi Emre Melek Beyaz Zambaklar Sokak No:25/3 06700 G.O.P./Ankara/TURKEY +90538 876 31 61 emelek@eptisa.com Beyaz Zambaklar Sokak No:25/3 06700 G.O.P./Ankara/TURKEY Yaroslav Bilyy +90 (531) 785 73 43 ybilyy@eptisa.com
Rapor Adı: Aktivite No: 1.1	TÜRK MEVZUATI İÇİN BOŞLUK ANALİZİ ve EN İYİ AB UYGULAMALARI RAPORU
Raporu hazırlayan:	Nihan Çetin, Yasal Uzman Selman Baltacı, Yasal Uzman Ernail Hayırlı, Mevzuat Uzmanı
Raporu inceleyen:	Emre Melek, Proje Direktörü
Rapor Tarihi:	21 Nisan 2022

Hizmet Sözleşmesinin Detayları	
Sözleşme Adı	Bozulabilir Gıda Maddelerinin Taşınmasında Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığının Kurumsal Kapasitesinin Güçlendirilmesi
Sözleşme Numarası	N° TR14SR403
Yönetim Emirleri	№ 22 Şubat 2021 tarihli E-40956758-746.01.05-10898 TR14SR403- Başlangıç Tarihine İlişkin İdari Bildirim
Sözleşme İmza Tarihi	5 Şubat 2021
Başlangıç Tarihi	22 Şubat 2021
Proje Süresi	14 ay
Proje Bitiş Tarihi	21 Nisan 2022
Proje Değeri	EUR 810 924,00

İÇİNDEKİLER

İÇİNDEKİLER	5
TABLO DİZİNİ	6
ŞEKİL DİZİNİ	6
KISALTMALAR	7
MEVZUATA UYUM HUSUSUNDA PROJE KAPSAMINDAKİ YAKLAŞIM VE PROJENİN AŞAMALARI	8
EN İYİ AB UYGULAMALARININ BELİRLENMESİ	9
ÖZET	12
1. GİRİŞ	16
1.1 GENEL	16
1.2 ULUSLARARASI ANLAŞMALARIN İÇ HUKUKA DAHİL EDİLMESİ, TÜRK NORMLAR HİYERARŞİSİ	17
1.2.1 Uluslararası anlaşmaların iç hukuka dahil edilmesi	17
1.2.2 Türk normlar hiyerarşisi	18
2. METODOLOJİK YAKLAŞIM	18
2.1 ATP HÜKÜMLERİ/BİLEŞENLERİ	18
2.2 ATP'YE İLİŞKİN TÜRK MEVZUATI	20
2.3 ATP'YE İLİŞKİN TÜRK MEVZUATININ UYUM DERECELERİ	28
2.4 EN İYİ AB UYGULAMALARI	28
3. HUKUKİ BOŞLUK ANALİZ TABLOSU	30
3.1 ATP HÜKÜMLERİ/BİLEŞENLERİ	38
3.1.1 ATP madde 1 ve Ek 1	38
3.1.2 ATP madde 2	38
3.1.3 ATP madde 3	38
3.1.4 ATP madde 4 ve Ek 2, Ek 3	38
3.1.5 ATP madde 5	39
3.1.6 ATP madde 6	39
3.2 ATP HÜKÜMLERİNİN/BİLEŞENLERİNİN TÜRK HUKUKUNDAKİ KARŞILIKLARI	40
3.2.1 ATP madde 1 ve Ek 1	40
3.2.2 ATP madde 2	40
3.2.3 ATP madde 3	41
3.2.4 ATP madde 4 ve Ek 2, Ek 3	41
3.2.5 ATP madde 5	42
3.2.6 ATP madde 6	42
3.3 EN İYİ AB UYGULAMALARI	43
3.3.1 İspanyol mevzuatı	43
3.3.1.1 ATP madde 1 ve Ek 1	43
3.3.1.2 ATP madde 2	43
3.3.1.3 ATP madde 3	43

3.3.1.4 4 ATP madde 4 ve Ek 2, Ek 3.....	43
3.3.1.5 ATP madde 5.....	44
3.3.1.6 ATP madde 6.....	44
3.3.2 İtalyan mevzuatı.....	44
3.3.2.1 ATP madde 1 ve Ek 1.....	44
3.3.2.2 ATP madde 2.....	44
3.3.2.3 ATP madde 3.....	44
3.3.2.4 ATP madde 4 ve Ek 2, Ek 3.....	44
3.3.2.5 ATP madde 5.....	44
3.3.2.6 ATP madde 6.....	45
3.3.3 Fransız mevzuatı.....	45
3.3.3.1 ATP madde 1 ve Ek 1.....	45
3.3.3.2 ATP madde 2.....	45
3.3.3.3 ATP madde 3.....	45
3.3.3.4 ATP madde 4 ve Ek 2, Ek 3.....	45
3.3.3.5 ATP madde 5.....	46
3.3.3.6 ATP madde 6.....	46
3.4 HUKUKİ BOŞLUKLARIN ANALİZİ VE ÖNERİ (LER)	46
3.4.1 ATP madde 1 ve Ek 1.....	48
3.4.2 ATP madde 2.....	49
3.4.3 ATP madde 3.....	50
3.4.4 ATP madde 4 ve Ek 2, Ek 3.....	50
3.4.5 ATP madde 5.....	52
3.4.6 ATP madde 6.....	52
ANALİZ SONUCU	ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.

TABLO DİZİNİ

Tablo 1: Seçilen ülkeler için Özet Bilgi Tablosu.....	10
Tablo 2: Seçilen ülkelere yönelik özetlenmiş bilgi tablosu.....	10

ŞEKİL DİZİNİ

Şekil 1: Ürün grubuna (gıda, içecek ve tütün) göre Üye Devlete göre AB içi ve AB dışı ticaret.....	10
Şekil 2: Ürün gruplarına göre Türkiye ile AB ticareti (2010-2020 yılları karşılaştırması).....	10

KISALTMALAR

ATP	Bozulabilir Gıda Maddelerinin Uluslararası Taşınması ve bu tür Taşıma için Kullanılacak Özel Ekipmanlar
CA	Sözleşme Makamı- Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı, Avrupa Birliği İşleri ve Dış İlişkiler Genel Müdürlüğü, Avrupa Birliği Yatırımları Dairesi (EUID)
AK	Avrupa Komisyonu
NF	Nihai Faydalanıcı- Ulaştırma Hizmetleri Düzenleme Genel Müdürlüğü (DGTSR)
AB	Avrupa Birliği
ABDİ	Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı, Avrupa Birliği İşleri ve Dış İlişkiler Genel Müdürlüğü, Avrupa Birliği Yatırımları Dairesi
EUR	Euro
UHDGM	Ulaştırma Hizmetleri Düzenleme Genel Müdürlüğü
HACCP	Kritik Kontrol Noktaları için Risk Analizi
UAB	Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı
STK	Sivil toplum kuruluşları
SCTPF	"Bozulabilir Gıda Maddelerinin Taşınmasında Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı Kurumsal Kapasitesinin Güçlendirilmesi" Projesi
SRER	Nihai Faydalanıcı Kurumun Kıdemli Temsilcisi
TOBB	Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği
ToR	Şartname
TSE	Türk Standartları Enstitüsü
UNECE	Birleşmiş Milletler Avrupa Ekonomik Komisyonu

MEVZUATA UYUM HUSUSUNDA PROJE KAPSAMINDAKİ YAKLAŞIM VE PROJENİN AŞAMALARI

Proje kapsamındaki mevzuat analiz faaliyetleri, ATP Anlaşması hükümlerinin uygun şekilde aktarılmasını, uygulanmasını ve hayata geçirilmesini sağlamayı ve Türk mevzuatı ile ATP'ye ilişkin en iyi uygulamalarının tatbik edildiği Avrupa Birliği ülkeleri mevzuatları arasındaki boşluğu belirlemeyi amaçlamaktadır.

Adım 1- Uluslararası taşımacılıktaki ATP gereklilikleri ve bunların AB ülkeleri mevzuatındaki karşılıkları

ATP Anlaşması'nın gerekliliklerinin yerine getirilmesini sağlamak için atılacak ilk adım, ATP Anlaşması hükümleri ile yürürlükteki Türk mevzuatı arasındaki farklılıkları tespit etmek için bir boşluk analizi gerçekleştirmektir. Boşluk analizi, ATP Anlaşması'nın uygulanması kapsamında, kaynakların etkin kullanımını sağlamak üzere daha etkin bir kurumsal yapının oluşturulmasının yanı sıra yasal dayanakların belirlenmesine ve iyileştirilmesine olanak sağlayarak, çaba sarf edilmesi gereken alanları belirleyecektir. Raporla, ATP Anlaşması'nın Türk mevzuatında belirlenen maddeleri/bileşenleri, ATP'nin uygulanması hususunda en başarılı AB ülkelerinin birincil mevzuatı ile karşılaştırılmıştır. Bu bulgular ışığında Türk mevzuatının uyumlaştırılmasına yönelik önerilerde bulunulmuştur. Belirlenen iyileştirme alanları, mümkün olan en iyi sonucu elde etmek için proje boyunca sonraki adımlar üzerinde etkili olacaktır.

(Faaliyet 1.1, Çıktı: Türk mevzuatına yönelik Boşluk Analizi ve En İyi AB Uygulamaları Raporu)

Adım 2- ATP denetimleri için uygun altyapının oluşturulmasına yönelik mevzuat analizi ve yurt içi taşımacılık operasyonlarında ATP Anlaşmasında belirtilen kural ve standartların uygulanabilirliği

Adım 2'de gerçekleştirilen mevzuat analizi, Faaliyet 1.1 kapsamında yapılan analizin devamıdır. Mevzuat analizi kapsamında, Türk mevzuatında bozulabilir gıdaların taşınması ve denetlenmesine dair hükümler ATP gereklilikleriyle kıyaslanmış ve aralarındaki farklılıklar tespit edilerek, bozulabilir gıdaların yurt içi taşımacılık operasyonlarına ATP gerekliliklerinin uyarlanması ve bu operasyonların denetlenmesine ilişkin konuların Türkiye'deki uygulanabilirliği araştırılmıştır. Böylelikle Bakanlık, mevcut yasal altyapıda düzenlemeler yapmak için veya yeni mevzuat çalışmalarında kullanılmak üzere uygun öneri teklifleri içeren net bir çerçeveye sahip olacaktır.

(Faaliyet 1.2, Çıktı: Mevzuat Analiz Raporu).

Adım 3- Mevcut sistemle uyumlu olarak karayolu denetimlerinde uygulanacak cezalar için yasal dayanakların belirlenmesi ve gerekli görülürse yeni mevzuat taslağı hazırlanması

Projenin başlangıcında, Türk mevzuatında ATP kurallarının ihlaline yönelik uygulanabilecek yaptırımlara ilişkin herhangi bir yasal dayanak bulunmamaktaydı, ancak son 6 aylık dönemde Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı bu yönde önemli ilerlemeler katederek yeni mevzuatlar yayınlamıştır. ATP Anlaşması tek başına herhangi bir ceza belirlememektedir veya ülkeleri ceza uygulamaya zorlamamaktadır; ancak taşımacıların ATP kurallarına uymasını zorunlu hale getirebilmek için anlaşmanın tarafı olan birçok ülke para cezası uygulamaktadır. Ayrıca taşıma yapılan aracın geçerli ve uygun bir ATP Uygunluk Belgesi yoksa, ülke anlaşmada tanımlandığı şekilde yükü ATP'ye uygun başka bir araca aktarmaya yetkilidir. Türkiye'de karayolu denetimlerinde uygulanacak cezaların yasal dayanağı zaten belirlenmiş olduğundan bu rapor, ATP'nin yapısını ve 1 Ocak 2022'den itibaren uygulanacak cezaları kısaca açıklayarak bunları ihtiyaç halinde yapılacak mevzuat güncelleme çalışmaları için sunulan önerilerle birlikte AB ülkelerinin ilgili yaptırımlarıyla karşılaştıracaktır.

(Faaliyet 2.2, Çıktı: Cezalara yönelik yasal dayanakların raporlanması ve ihtiyaç halinde gerçekleştirilecek mevzuat değişiklik taslağının oluşturulması.).

Adım 4- Anlaşma kapsamında olmayan yaş meyve ve sebzelerin taşınmasında ATP kurallarının uygulanması için ihtiyaç değerlendirmesi

Adım 2'ye (Faaliyet 1.2) benzer şekilde, söz konusu faaliyet; yaş meyve ve sebze taşımacılığının gerekliliklerine ve denetim/test/muayene gibi unsurlarına ilişkin Türk Mevzuatındaki kuralların ve hükümlerin değerlendirilmesini ve analizini içerir. Yaş meyve ve sebze taşımacılığında en iyi uygulamalara sahip olduğu belirlenen AB ülkesinin ilgili mevzuatı detaylı olarak incelenecek ve rapor kapsamında öneriler sunulacaktır.

(Faaliyet 1.3, Çıktı: Yaş Meyve ve Sebze Taşımacılığında ATP'nin Uygulanması için İhtiyaç Değerlendirme Raporu)

Adım 5- Yaş meyve ve sebze taşımacılığı dahil olmak üzere yurt içi ve uluslararası bozulabilir gıda taşımacılığında ATP'yi uygulanması için ulusal mevzuat taslağı hazırlanması

Yukarıda sıralanan adımların tamamlanması ile elde edilecek sonuçlara dayanarak proje ekibi, Bakanlıkla uzlaştığı takdirde bozulabilir gıda maddelerinin uluslararası ve yurt içi nakliyesinde ATP Anlaşması hükümlerinin uygulanmasını şart koşan ulusal mevzuatı inceleyerek geliştirme önerilerini hazırlamaya başlayacaktır. Bunun yanı sıra Türkiye'nin ulusal mevzuatına yaş meyve ve sebze taşımacılığının da dahil edilmesi konusu ayrıca incelenecektir. Konuya ilişkin en iyi AB uygulamaları derinlemesine araştırılacak ve bazı yasal düzenlemeler, iç mevzuatın detaylandırılması için en iyi uygulama örnekleri olarak Türkçe'ye çevrilecektir.

(Faaliyet 1.4, Çıktı: Yaş meyve ve sebze taşımacılığı dahil olmak üzere yurt içi ve uluslararası bozulabilir gıda taşımacılığında ATP'yi bir yönetmelik ile uygulamak için ulusal mevzuat taslağı hazırlanması)

EN İYİ AB UYGULAMALARININ BELİRLENMESİ

Bu bölüm, bozulabilir gıda taşımacılığı projesine yönelik genel bir bakış ve projenin ToR kapsamında uygulanacak faaliyetleri sunmakta, metodolojik yaklaşımla ilgili ayrıntılar ve olası sapmalara değinmektedir.

AB Ülkelerine Yönelik Genel Notlar

- İspanya ve Portekiz yurt içi taşımalarında ATP'yi uygulamaktadır. Özellikle İspanya ve Türkiye, İspanya'nın büyük bir ihracatçı olması nedeniyle yaş meyve ve sebze üretimi ve ticaretinde çok benzer bir rotada ilerlemektedirler.
- Polonya son yıllarda karayolu denetimlerini artırmaya başlamıştır. Bundan dolayı Polonya'nın edineceği deneyimlerinden faydalanmak değerli olacaktır. ¹

Proje ekibi, en iyi AB uygulamalarını, projenin teknik şartnamesinde belirtilen faaliyetlere uygun olarak aşağıdaki kriterler uyarınca belirlemiştir.

1. Bozulabilir gıda üretim ve ihracat rakamları,
2. Gerek uluslararası gerekse yurt içi taşımacılıklarında ATP gerekliliklerinin uygulanması,
3. Uluslararası taşımacılık ve yurtiçi taşımacılık için etkin karayolu denetim faaliyetlerinin yürütülmesi.

Yapılan araştırmalar ve değerlendirmeler neticesinde, tanımlanan kriterlerden bir veya en az iki kriteri sağlayan sınırlı sayıda AB ülkesinin belirlendiğini belirtmek gerekir. Bu itibarla ATP'nin uygulanması konusunda en gelişmiş ülkeler, yasal ve pratik deneyimlerin Türk taşımacılık pazarındaki gelişmelere fayda sağlayabileceği değerlendirilen Fransa, İtalya ve İspanya'dır. Mevcut UNECE verilerine göre bu ülkeler, karayolu denetimlerinde de etkin ülkelerdir.

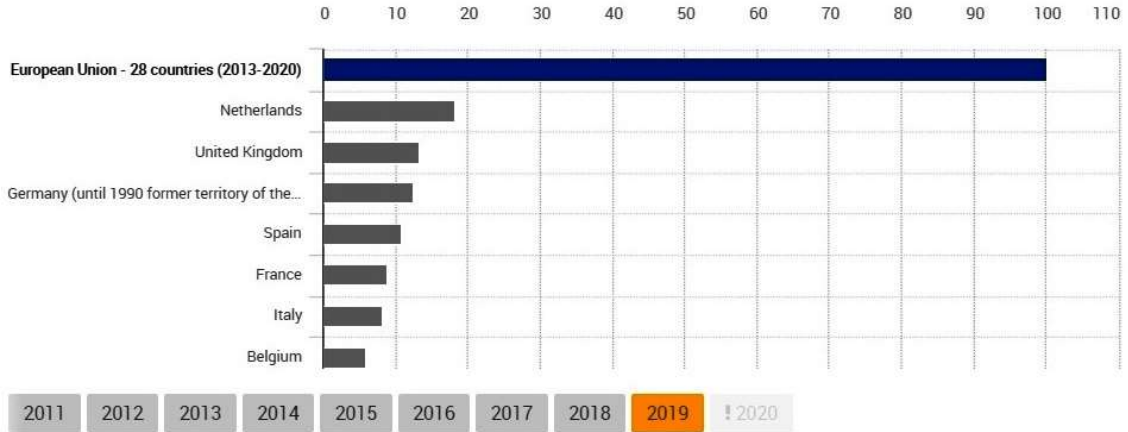
Tablo 1: Seçilen ülkeler için Özet Bilgi Tablosu

	Fransa	İtalya	İspanya
Bozulabilir gıda maddeleri üreticisi²	X	X	X

¹ https://unece.org/sites/default/files/2021-09/ECE_TRANS_WP.11_2021_1E.pdf

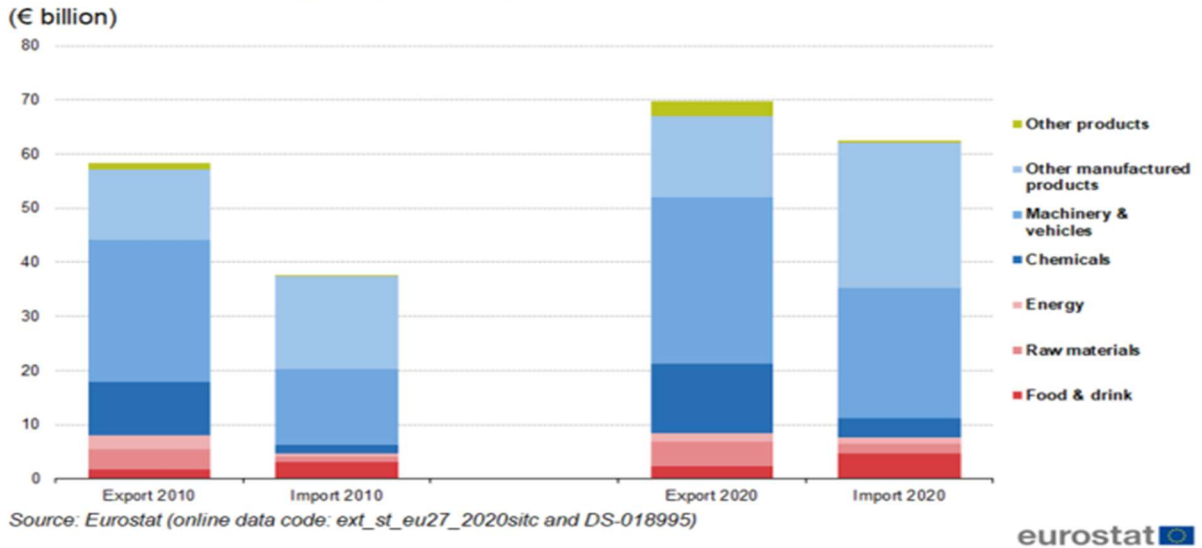
² Hollanda, Birleşik Krallık, Almanya, Fransa, İtalya, İspanya ve Belçika, 2019'da AB dışındaki ülkeler arasındaki değer açısından en büyük gıda maddesi ihracatçılarıdır (Bknz. Şekil 1). AB dışındaki ülkelerden AB'ye gıda ithalatı ağırlıklı olarak Brezilya, ABD ve Norveç'ten sağlanmıştır, söz konusu ithalat hacmini sırasıyla Arjantin, Çin ve Türkiye izlemiştir. AB Üye Devletleri, AB üyesi olmayan ülkelerden ağırlıklı olarak meyve ve sebze, balık ve kahve, çay, kakao ve baharat ithal etmiştir. Türkiye, 2020 yılında AB'nin en büyük ticaret ortakları arasındadır ve Aday ülkeler arasında en büyüğüdür. Türkiye'den AB'ye olan gıda ihracatının hacmi yavaş adımlarla ama sürekli olarak büyümektedir (Eurostat kaynağı, lütfen Şekil 2'ye bakın).

Yurt içi taşımacılığın yönelik ATP gereksinimleri (veya benzeri)	X	X	X
Karayolu denetimlerinin yapılması	X	X	X

Şekil 1: Ürün grubuna (gıda, içecek ve tütün) göre Üye Devlete bazında AB içi ve AB dışı ticaret (2019)³

EU trade with Turkey by product group, 2010 and 2020

Şekil 2: Ürün gruplarına göre Türkiye ile AB ticareti (2010-2020 yılları karşılaştırması)⁴

Yukarıda belirtilen ülkeler arasında (büyük gıda üreticileri) sadece İspanya, Fransa ve İtalya, yerel pazarda bozulabilir gıdaların taşınmasına yönelik özel gereklilikler (ATP gerekliliklerine benzer) uygulamaktadır. Bu tür gereklilikleri uygulayan diğer ülkeler Finlandiya, Moldova ve Slovakya'dır, ancak gıda üretim hacmi kapsamında küçük bir bölgeye hitap etmeleri nedeniyle ihracat potansiyelleri sınırlıdır. Ayrıca, UNECE Yurt içi Taşımacılık Komitesi tarafından alınan ve yayınlanan bilgilere dayanarak, Bozulabilir Gıda Maddelerinin Taşınması Çalışma Grubunun Gerçekleştirdiği Yetmiş altıncı oturumda (Cenevre, 13-16 Ekim 2020) sadece Belçika, Bosna-Hersek, Çek Cumhuriyeti, Danimarka, Finlandiya, Fransa, Yunanistan, Macaristan, İtalya, Letonya, Polonya ve İspanya, 2020 yılında yapılan karayolu denetimleri ve tespit edilen ihlallerin sayısı hakkında bilgi vermiştir⁵.

Tablo 2: Seçilen ülkelere yönelik özetlenmiş bilgi tablosu

³https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/EXT_LT_INTRATRD__custom_1278904/default/bar?lang=en

⁴ https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Turkey-EU_-_international_trade_in_goods_statistics#EU-Turkey_trade_by_type_of_goods

⁵ <https://unece.org/ru/node/17202>

KRİTERLER/ Ülkeler	Yurt içi taşıma için gereksinimler	Karayolu Denetimleri 2020	Demiryolu Denetimleri 2020
<i>Hollanda</i>	Yok	Yok	Yok
<i>Birleşik Krallık</i>	Yok	Yok	Yok
<i>Almanya</i>	Yok	Yok	Yok
<i>İspanya</i>	Var	957	0
<i>Fransa</i>	Var	530	0
<i>İtalya</i>	Var	Yok (1354/79)	Yok
<i>Belçika</i>	Yok	1728	0
<i>Finlandiya</i>	Var	84	0
<i>Moldova</i>	Var	Yok	Yok
<i>Slovakya</i>	Var	Yok	Yok

Bu gerekçelerle, ATP'nin uygulanması hususunda en başarılı AB ülkeleri olarak Fransa, İtalya ve İspanya belirlenmiş olup raporda bu ülkelerin mevzuatı ile bozulabilir gıdaların taşınmasına ilişkin genel AB düzenlemeleri temel alınarak karayolu denetimlerinin yönetimi ve uygulanmasına odaklanılacaktır. Belirtmek isteriz ki işbu raporda, bozulabilir gıda maddelerinin taşınmasına yönelik politikalar, karayolu denetimi yönetimi ve uygulanması ile ilgili olarak yapılan araştırmalarda, Fransız, İtalyan, İspanyol ve AB Mevzuatları temel alınmıştır.

Ulusal ölçekte uygulanan ve bozulabilir gıdaların uluslararası taşınmasına ilişkin ATP Anlaşması hükümlerinin ötesinde değerlendirilen özel koşulların ve gerekliliklerin daha derin bir şekilde değerlendirilmesi ve analiz edilmesi için ihtiyaç olması durumunda, Türkiye'yle benzer bir hukuki sisteme sahip olan Fransa'nın deneyim ve uygulamalarına odaklanılmasının faydalı olacağı değerlendirilmektedir.

ÖZET

Bozulabilir Gıda Maddelerinin Uluslararası Taşımacılığı ve Bu Taşımacılık Faaliyetinde Kullanılacak Özel Ekipmana İlişkin Anlaşma (ATP) 1 Eylül 1970 tarihinde Cenevre’de tesis edilmiş olup 21.11.1976 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Sıcaklığa duyarlı gıda maddelerinin uluslararası taşınmasına ilişkin yeknesak standartları içermektedir. ATP ve ekleri yürürlüğe girdikleri tarihten bu yana, Avrupa Ekonomik Komisyonu İç Ulaştırma Komitesi Bozulabilir Gıdaların Taşınması Çalışma Grubu (WP 11) tarafından düzenli olarak değiştirilmekte ve güncellenmektedir. Güncel metin 06.07.2020 tarihinde yürürlüğe girmiştir.

Türkiye Cumhuriyeti ATP’ye 21.12.2012 tarihinde, katılma yoluyla taraf olmuştur. Anlaşmanın 11 (1) maddesi uyarınca ATP Türkiye için 21.12.2013 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Türkiye’nin ATP’ye taraf olurken kayda geçirdiği herhangi bir bildirim veya çekince bulunmamaktadır. ATP Anlaşması ve ekleri, ilgili komisyon altında faaliyet gösteren çalışma grubu tarafından düzenli olarak değiştirilmekte ve güncellenmektedir.

Bu rapor ATP’nin tatbikinde kaynakların verimli kullanılmasını sağlamak için daha etkili bir kurumsal yapı oluşturmanın yanı sıra yasal dayanakların belirlenmesine ve iyileştirilmesine olanak tanıyacak çabaların yönlendirilmesi gereken alanları belirlemektedir. Raporla ATP’nin uygulamaya yönelik maddelerinin/bileşenlerinin Türk hukukunda ve ATP’ye ilişkin en iyi uygulamalarının tatbik edildiği üç AB ülkesi olarak belirlenen İspanya, İtalya ve Fransa’nın hukukunda karşılık bulan maddeleri tespit edilmiştir. Bu tespitler doğrultusunda Türk hukukunun uyumlaştırılmasına yönelik öneriler getirilmiştir.

Raporun ilk versiyonunun hazırlanmasından sonra Türk makamları ATP’nin uygulanmasına yönelik iki önemli Yönetmelik yayımlamıştır:⁶ 03.06.2021 tarihli ve 31500 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Ulaştırma Hizmetleri Denetim Yönetmeliği ve 02.07.2021 tarihli Resmî Gazete’de yayımlanan Bozulabilir Gıda Maddelerinin Taşımacılığında Kullanılacak Özel Ekipmanlar Hakkında Yönetmelik. Bu nedenle rapor, söz konusu Yönetmelikler ışığında gözden geçirilmiştir.

Ulaştırma Hizmetleri Denetim Yönetmeliğinin Türk hukukuna getirdiği temel yenilik, ATP denetimleri de dahil olmak üzere, Ulaştırma Hizmetleri Düzenleme Genel Müdürlüğü’nün görev ve yetki alanındaki denetim faaliyetlerinin yeknesaklaştırılmasıdır. Yönetmelik, söz konusu denetimlere ilişkin usul ve esasları belirler. Yönetmelik, ATP’nin 6’ncı maddesinde bahsi geçen “Anlaşmaya uyulmasını sağlamak için genel önlemler alma yükümlülüğüne” ilişkin bileşenle ilgilidir.

Bozulabilir Gıda Maddelerinin Taşımacılığında Kullanılacak Özel Ekipmanlar Hakkında Yönetmelik, Türk hukukunda bozulabilir gıda taşımacılığında ATP kurallarının uygulanmasına hasredilmiş ilk mevzuattır. Yönetmeliğin bu raporun içeriği bakımından Türk hukukuna getirdiği temel yenilikler şunlardır: Özel ekipmanın tanımını yapması (ATP m. 1), denetleme ve test yükümlülüğünü düzenlemesi (ATP m. 2), uluslararası bozulabilir gıda maddesi taşımacılığında özel ekipman kullanma yükümlülüğünü içermesi (ATP m. 4), söz konusu yükümlülüğe uymayanlara yaptırımlar uygulanmasını öngörmesi (ATP m. 4), yükümlülüğe ve yaptırımlara tabi kişileri belirlemesi (ATP m. 4), karayolu denetimlerini benimsemesi (ATP m. 6) ve bu denetimleri yapacak kamu görevlilerini belirtmesi.⁷

Söz konusu Yönetmeliklerin uygulamaya yönelik hükümleri 01.01.2022 tarihi itibarıyla yürürlüğe girmiştir. Bozulabilir Gıda Maddelerinin Taşımacılığında Kullanılacak Özel Ekipmanlar Hakkında Yönetmeliğin 20’nci maddesi uyarınca, iki Yönetmeliğin birlikte uygulanması mümkün olacaktır.

⁶ Bu raporun ilk versiyonunun sunulmasının sonrasında, rapor çerçevesinde incelenmiş ve/veya rapora dayanak alınmış bulunan mevzuat arasından ayrıca Karayolu Taşıma Yönetmeliği, Karayolları Trafik Kanunu, Karayolları Trafik Yönetmeliği de değişmiştir. Buna ek olarak Sebze ve Meyvelerin Toptan ve Perakende Ticaretinde Uyulması Gereken Standart Uygulamalara İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Tebliğ yürürlükten kaldırılmış; yerine Sebze ve Meyvelerin Toptan ve Perakende Ticaretinde Uyulması Gereken Standartlar Hakkında Tebliğ yayımlanmıştır. Mevzuatta meydana gelen değişiklikler incelenerek, raporun ilgili bölümlerine işlenmiştir.

⁷ Yönetmeliğin Türk hukukuna getirdiği en büyük yenilik, ATP taşımalarını iç hukuka genişletmiş olmasıdır. Ancak bu rapor, uluslararası taşımalarla sınırlı olduğundan söz konusu değişiklikler bir sonraki (1.2 sayılı) aktivite kapsamında incelenecektir.

Anılan iki Yönetmelik Türk mevzuatının ATP'ye ve ATP'nin uluslararası taşımacılığa uygulanmasına ilişkin en iyi AB uygulamalarına (Fransa, İspanya ve İtalya mevzuatı) uyumu konusunda kayda değer ilerlemeye işaret etmektedir. Yönetmeliklerin yayımlanmasının öncesinde bahse konu AB ülkelerinde yürürlükte bulunan ATP mevzuatının Türk mevzuatının ilgili hükümlerinden ayrıldığı temel alan, bu ülkelerde ATP'nin etkili şekilde uygulanmasını temin etmek üzere denetim ve yaptırım mekanizmalarının kurulu ve işler olmasıdır. Yayımlanan Yönetmeliklerin ise, benimsedikleri yukarıda bahsi geçen mekanizmalar sayesinde bu temel farkı önemli ölçüde azalttığı görülmektedir. Ancak herhangi bir hukuki yapının etkili addedilebilmesi için, mevzuatta kurulmuş olmasına ek olarak, uygulamada verimli şekilde işliyor olması da gerekmektedir. Bu nedenle, kurulan mekanizmaların etkililiğini 01.01.2022 tarihinden itibaren başlaması öngörülen uygulamaların gidişatı belirleyecektir.

Raporda getirilen önerilerin belirlenmesinde temel alınan unsurlar aşağıdakilerdir:

- ATP Türk hukukunda doğrudan uygulanabilir bir uluslararası anlaşmadır. Anayasa m. 90 uyarınca Kanun gücündedir. Ancak doğrudan etkili bir uluslararası anlaşma değildir çünkü özellikle denetim ve yaptırım konularında ayrıntılı düzenlemeye gitmemiştir. Bunun sonucu olarak ATP'ye paralel şekilde ve normlar hiyerarşisine uygun hazırlanacak iç mevzuat hükümleriyle Türk hukuk sistemine aktarılması gerekmektedir. Böylece kişiler bakımından doğrudan hak ve yükümlülüklerin kapsam ve sınırları, hukuki belirlilik ilkesine uygun şekilde açık ve net şekilde tespit edilmiş olacaktır.

- ATP'nin Türkiye bakımından uygulanmasında yetkili makam Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığıdır. Bu yetkinin ATP bakımından dayanağı, UNECE web sitesinde de yayımlanan, her bir Âkit Devletin ATP'nin uygulanmasına ilişkin atadığı ulusal yetkili makamlar listesidir. Türk iç hukuku bakımından dayanağı ise 1 No.lu Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi m. 474 (1) (ğ)'dir. Anılan madde uyarınca Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığının görev ve yetkileri arasında ulaştırma, denizcilik, haberleşme, posta iş ve hizmetlerinin gerektirdiği uluslararası ilişkileri yürütmek, anlaşmalar yapmak ve bu alanlarda uluslararası mevzuatın gerektirmesi halinde mevzuat uyumunu sağlamak yer almaktadır.

- ATP'nin uygulanması tüm Âkit Devletlerde, ATP'yi uygulamakla yetkili ulusal otoriteye ek olarak, ilgili ülkenin iç mevzuatı ile belirlenmiş bulunan diğer tüm paydaş makamların aktif katkı ve çabasını da gerektirmektedir. Bu raporda incelenen Fransa, İtalya ve İspanya örneklerinde ATP'yle ilgili kuralların konması ve denetimlerinin gerçekleştirilmesinde görevli ve yetkili Bakanlıklar ülkeden ülkeye ve aynı ülke içerisinde zamanla (Bakanlık isim ve/veya görevlerinin değiştirilmesi vb. gibi nedenlerle) değişmektedir. Bununla birlikte genel olarak ulaştırma, sağlık, tarım ve ekonomiden sorumlu Bakanlıklardan tümü veya bir bölümü arasında, her bir Bakanlığın kendi alanı ile sınırlı olarak görev aldığı bir iş birliği öne çıkmaktadır. Özellikle ATP m. 6'nın genel önlem alma (denetimler) bileşeni bakımından farklı makamların iş birliği elzemdir. Bunun nedeni, ATP kapsamına giren denetim konularının ve gerçekleştirilme sahalarının farklı kurumların görev ve sorumluluğu içerisinde bulunmasıdır. Denetimlerin kapsamına ve gerçekleştirildiği yere göre karayolu görevlileri, gümrük yetkilileri, kamu sağlığını korumakla görevli olanlar, güvenlik görevlileri, yerel yetkililer vb. görevlendirilmektedir.

- ATP'nin uygulanmasına yönelik özel hükümler içeren bağlayıcı bir AB mevzuatı bulunmamaktadır. Her AB ülkesi ATP'ye taraf olmadığı için AB'de tek tip bir uygulama yoktur.

- Gıda hijyenine ve gıdaların resmi kontrolüne ilişkin 852/2004, 853/2004, 854/2004 No.lu Avrupa Parlamentosu ve Konsey Tüzükleri ile 37/2005 No.lu AB Komisyonu Tüzüğü genel olarak insan tüketimine yönelik gıdaların, özelde de hayvansal gıdaların insan sağlığını tehlikeye atmasını önleme gayesi ile hazırlanmıştır. Bu Tüzükler soğuk zincir gerektiren gıdaların tüketiciye sunulmasında taşımacılık da dahil olmak üzere tüm süreçleri içermektedir. Söz konusu Tüzükler sırasıyla Gıda Hijyeni Yönetmeliği, Hayvansal Gıdalar için Özel Hijyen Kuralları Yönetmeliği, Hayvansal Gıdaların Resmi Kontrollerine İlişkin Özel Kuralları Belirleyen Yönetmelik ve Türk Gıda Kodeksi Hızlı Dondurulmuş Gıdaların Depolanması, Muhafazası ve Taşınması Sırasında Sıcaklığın İzlenmesi Hakkında Tebliğ ile Türk hukuk sistemine aktarılarak AB mevzuatına uyum sağlanmıştır. Konu, Tarım ve Orman Bakanlığının görev alanına girmektedir. ATP'nin temel konuları olan özel ekipman, ATP Uygunluk Belgesi, bozulabilir gıdanın ATP Uygunluk Belgesine haiz taşıtlarla taşınması, taşıtların ATP Uygunluk Belgesi kullandığını denetleme yükümlülüğü bahse konu mevzuatta spesifik olarak düzenlenmemiştir. Dolayısıyla bozulabilir gıda taşıyan araçların özel ekipman yönünden ATP'ye uygunluğunun denetimi ayrı bir denetim mekanizmasını gerektirmektedir. Raporda getirilen önerilerde, Tarım ve Orman Bakanlığının yetki ve görev alanına giren yukarıda bahsi geçen mevzuata tabi denetim ve yaptırımlarla çelişmemesi, denetim ve yetkide duplikasyona neden olunmaması gereği hatırla tutulmuştur.

• UNECE tarafından yayımlanan “ATP’ye Katılmaya ve ATP’nin Uygulanmasına İlişkin Yol Haritası” ATP’ye taraf Devletlere yönelik tavsiyelerinde, ATP’nin iç mevzuata uyumlandırılması aşamasında ATP’nin içeriğinin iç hukuk mevzuatına aynen aktarılması ve bu konuda yeni Kanun çıkartılması yerine, mevcut Kanunlarda ATP’ye atıf yapılmasını önermektedir. Bunun temel nedeni, ATP’nin yaşayan bir belge (*living instrument*) olmasıdır. ATP’nin özellikle teknik hükümleri düzenli olarak değişerek güncellenmektedir. Kanunlarda değişiklik yapılması ise hemen her ülkede uzun soluklu bir süreçtir. Bu nedenle, ATP’ye özgü çıkartılacak herhangi bir Kanun ATP’nin yürürlük hızına yetişemeyecektir.

• Türk hukuk sisteminin yapısına, normlar hiyerarşisine dair kurallar, Kanunların içermesi lazım gelen genel ilkeler dikkate alınmıştır. Bireylerin hak ve özgürlüklerinin teminat altına alınması, hukuk Devleti ilkesinin hayata geçirilmesi, Devletin görev ve sorumluluklarının çerçevesinin çizilmesi bakımından Kanunların içermesi gereken temel hükümler şunlardır: amaç (neden kabul edilmiştir?), kapsam (içeriği ve içeriğin sınırları nelerdir?), tanımlar (içerdiği terimlerin anlamları nelerdir?), kontrol ilkeleri (getirdiği yükümlülükler uyulup uyulmadığını kim, nasıl kontrol eder?), temel yaptırımlar (yükümlülükler uymayanların karşılaşılabilecekleri müeyyideler nelerdir?)

Tüm bu unsurlar ışığında, ATP’ye ilişkin Türk mevzuatı ATP m. 1 ve Ek 1 ve ATP m. 6 bakımından ATP ve en iyi AB uygulama ülkeleri mevzuatı ile uyumludur. İncelenen diğer ATP hükümleri/bileşenleri (ATP m. 2, ATP m. 3, ATP m. 4 ve Ek 2 ve Ek3) bakımından kısmen uyumluluk söz konusudur. Öte yandan ATP m. 5 bakımından ise, ATP’ye ilişkin Türk Mevzuatı, ATP ve en iyi AB uygulama ülkeleri mevzuatı ile uyumsuzdur. Bu hususlarda mevzuatta değişiklikler yapılması gerekmektedir.

Raporda getirilen önerilerde, ATP’nin Türkiye’deki uygulaması çerçevesinde Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı’nın kurumsal kapasitesinin geliştirilmesine hizmet edebileceği değerlendirilen aşağıda kayıtlı mevzuat değişikliği tavsiyelerine yer verilmektedir:

Bozulabilir Gıda Maddelerinin Taşımacılığında Kullanılacak Özel Ekipmanlar Hakkında Yönetmelik ile Yönerge’nin birleştirilmesi ve 655 sayılı KHK’da öngörülen askıya alma, iptal ve benzeri yaptırımlar da dahil olmak üzere, farklı ihlallere ilişkin farklı yaptırımlar öngörülmesi, Yönetmeliğe eklenecek bir hükümlerle, uluslararası taşımacılık yapan yabancı plakalı bir taşıtta bulunan özel ekipmana diğer bir Akit Devlet yetkililerince verilen ATP Uygunluk Belgelerinin aksi kanıtlanana dek ilgili taşıtın Türkiye’de bulunduğu sürede geçerli kabul edileceğinin belirtilmesi, ATP’ye taraf olmayan Devletlerin ATP Uygunluk Belgelerinin tanınması yönünde hüküm getirilmesi öngörülürse, ilgili hükmün Bozulabilir Gıda Maddelerinin Taşımacılığında Kullanılacak Özel Ekipmanlar Hakkında Yönetmelikte yer alması, Bozulabilir Gıda Maddelerinin Taşımacılığında Kullanılacak Özel Ekipmanlar Hakkında Yönetmelikte yapılacak değişikliklerle, uluslararası taşımalarda ATP’nin kapsam ve sınırları ile bağlı kalınacağı belirtilmesi, yurtiçi taşımalarda ise sahadaki koşullar gerekli kıldığı taktirde karayolu taşımacılığın yanı sıra demiryolu taşımacılığının da kapsama dahil edilmesi, Bozulabilir Gıda Maddelerinin Taşımacılığında Kullanılacak Özel Ekipmanlar Hakkında Yönetmelikte yapılacak değişikliklerle, uluslararası taşımacılıkta uyulması gereken sıcaklık değerlerinin, ATP’de belirlenen sıcaklıklar olduğu ve uluslararası dondurulmuş gıda taşımacılığı yapan araçlarda sıcaklık kaydedici bulunması gerektiğinin hüküm altına alınması, yükümlülüğe ve yaptırıma tabi kişilerin, ATP’ye paralel şekilde, Bozulabilir Gıda Maddelerinin Taşımacılığında Kullanılacak Özel Ekipmanlar Hakkında Yönetmelikte düzenlenmesi, Bozulabilir Gıda Maddelerinin Taşımacılığında Kullanılacak Özel Ekipmanlar Hakkında Yönetmeliğin 2’nci maddesinde yapılacak değişikliklerle, termal deniz konteynerlerinin ve denizyolu geçişlerinin öncesinde veya sonrasında gerçekleşen karayolu ve demiryolu taşımacılıklarının kapsam dışı olduğunun belirtilmesi, Yönetmeliğin 20’inci maddesine eklenecek bir hüküm ile söz konusu Yönetmelikten kaynaklanan denetim faaliyetlerinin Ulaştırma Hizmetleri Denetim Yönetmeliği kapsamında gerçekleştirileceğinin öngörülmesi. Raporda yer alan öneriler, Türk mevzuatındaki boşlukların doldurulmasına ve hukuki yapının ATP’ye uyumlandırılmasına yönelik genel önerilerdir. Bu amaca yönelik gereklilikler dışında ayrıntıya girmekten kaçınılmıştır.

Raporda yer alan verilere yönelik hazırlanan tablo, Hukuki Boşluk Analiz Tablosudur. Tablo raporun içinde ilgili bölümde bulunmaktadır.

Hali hazırda ATP’nin orijinal İngilizce metninin onaylı bir Türkçe çevirisi bulunmamaktadır. Bu sebeple, bu raporun hazırlanması sırasında ATP’nin İngilizce metni esas alınmıştır. Ancak, ATP kurallarının doğru anlaşılması amacıyla, ATP’nin orijinal İngilizce metninin onaylı şekilde Türkçe’ye çevrilmesi önerilmektedir. Doğru Türkçe çevirinin

Bakanlığın, TSE'nin ve uygun görülen diğer paydaşların web sitelerinde yayımlanması ATP kurallarının Türk kamuoyunda doğru bilinmesine hizmet edecektir.

1. GİRİŞ

1.1 GENEL

Birleşmiş Milletler (BM) Bozulabilir Gıda Maddelerinin Uluslararası Taşımacılığı ve Bu Taşımacılık Faaliyetinde Kullanılacak Özel Ekipmana İlişkin Anlaşma (ATP) 21.11.1976 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Sıcaklığa duyarlı gıda maddelerinin uluslararası taşınması için belirlenen yeknesak standartları içermektedir.

ATP, söz konusu gıda maddelerinin taşınması için özel ekipman (yalıtımlı ekipman, soğutmalı ekipman, mekanik soğutmalı ekipman, ısıtmalı ekipman, mekanik soğutmalı ve ısıtmalı ekipman) kullanılması gerektiğini, bu ekipmanın ATP sertifikasına sahip olması gerektiğini hüküm altına almaktadır. Özel ekipman, ATP Ek 1'deki özelliklere uygun ekipmanı ifade etmektedir. Bozulabilir gıdalar ise ATP'nin 2 No.lu ekindeki dondurulmuş/derin dondurulmuş gıdalar ve 3 No.lu Ekindeki soğutulmuş gıdalardır. 2 ve 3 No.lu Ekler çeşitli dondurulmuş/derin dondurulmuş ve soğutulmuş gıda grupları için taşıma boyunca korunması gereken en yüksek sıcaklık değerlerini de kapsamaktadır. ATP, bozulabilir gıda tanımını içermemektedir.

Âkit Devletler ATP hükümlerini insan tüketimine ayrılmış bozulabilir gıda taşımacılığına uygulamakla yükümlüdür. İnsanlar tarafından tüketilmesi amaçlanmayan bozulabilir gıdalara uygulayıp uygulamamak konusunda Devletlerin takdir yetkisi bulunmaktadır (ATP m. 3/3). ATP karayolu, demiryolu taşımacılığında ve iki kara taşımacılığı arasında olmak üzere 150 km'den kısa denizyolu geçişlerinde uygulama alanı bulmaktadır.

ATP ve ekleri, yürürlüğe girdikleri tarihten bu yana, Avrupa Ekonomik Komisyonu İç Ulaştırma Komitesi Bozulabilir Gıdaların Taşınması Çalışma Grubu (WP 11) tarafından düzenli olarak değiştirilmekte ve güncellenmektedir. ATP'nin güncel metni 06.07.2020 tarihinde yürürlüğe girmiştir.

ATP'ye hali hazırda 52 Devlet taraftır. Bu Devletler Arnavutluk, Andorra, Avusturya, Azerbaycan, Beyaz Rusya, Belçika, Bosna Hersek, Bulgaristan, Hırvatistan, Çekya, Danimarka, Estonya, Finlandiya, Fransa, Gürcistan, Almanya, Yunanistan, Macaristan, İrlanda, İtalya, Kazakistan, Kırgızistan, Letonya, Litvanya, Lüksemburg, Monako, Karadağ, Fas, Hollanda, K. Makedonya, Norveç, Polonya, Portekiz, Moldova, Romanya, Rusya Federasyonu, San Marino, Suudi Arabistan, Sırbistan, Slovakya, Slovenya, İspanya, İsveç, Tacikistan, Tunus, Türkiye, Ukrayna, İngiltere, ABD, Özbekistan, İran ve Ermenistan'dır (11.02.2022).

ATP'nin yürürlüğe girmesini takiben, ATP'nin uygulanmasında Türkiye tarafından belirlenen yetkili makam olan Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı 20.10.2016'da TSE ile bir protokol imzalamıştır. TSE, bu protokol uyarınca 01.05.2017 tarihinden bu yana ATP kapsamındaki sertifikasyon işlemlerini yürütmektedir.

Gıda maddelerine ilişkin AB düzenlemeleri esasen üretim, depolama ve perakende konularını ele almaktadır. 29.04.2004 tarihli ve EC No (852/2004) sayılı Gıdaların Hijyenine İlişkin Avrupa Parlamentosu ve Konsey Tüzüğü⁸, üreticilerin yiyecekleri uygun sıcaklıklarda tutabilen ve bu sıcaklıkların izlenmesini ve kaydedilmesini sağlayan sıcaklık kontrollü işleme ve depolama tesislerine sahip olmasını gerektirmektedir. Tüzük 2011 tarihli Gıda Hijyeni Yönetmeliği (Yürürlük: 17.12.2011) ile Türk hukuk sistemine aktarılmıştır.

Hayvansal gıdalar özelinde hijyen konusu, 29.04.2004 tarihli ve EC No (853/2004) sayılı Hayvansal Gıdaların Özel Hijyen Kurallarına İlişkin Avrupa Parlamentosu ve Konsey Tüzüğü⁹ ile düzenlenmiştir. Tüzüğün hükümleri Türk hukukunda, Hayvansal Gıdalar İçin Özel Hijyen Kuralları Yönetmeliği'nde (Yürürlük 27.12.2011) yer bulmuştur.

Hayvansal Gıdaların Resmi Kontrollerine İlişkin 29.04.2004 tarihli ve EC No (854/2004) sayılı Avrupa Parlamentosu ve Konsey Tüzüğü¹⁰ ise Hayvansal Gıdaların Resmi Kontrollerine İlişkin Özel Kuralları Belirleyen Yönetmelik (Yürürlük: 17.12.2011) ile Türk mevzuatına dahil edilmiştir.

⁸ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32004R0852>

⁹ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=CELEX%3A32004R0853>

¹⁰ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32004R0854>

İnsan tüketimine yönelik hızlı dondurulmuş gıda maddelerinin taşınması, antropolama ve depolanması, araçlarda sıcaklıkların izlenmesini konu alan Hızlı Dondurulmuş Gıdaların Depolanması, Muhafazası ve Taşınması Esnasındaki Sıcaklık Takibi ile ilgili 12.01.2005 tarihli ve EC No (37/2005) sayılı Komisyon Tüzüğü¹¹ de 2014/48 sayılı "Türk Gıda Kodeksi Hızlı Dondurulmuş Gıdaların Depolanması, Muhafazası ve Taşınması Sırasında Sıcaklığın İzlenmesi Hakkında Tebliğ" (Yürürlük: 18.10.2014) ile Türk hukuk sistemine aktarılmıştır.

Yukarıda bahse konu AB mevzuatı Tarım ve Orman Bakanlığının görev ve sorumluluk alanındadır. ATP, bu mevzuatla getirilen düzenlemeleri tamamlayıcı niteliktedir.

Politikaların ve yaklaşımların uyumlaştırılması, tüm projenin uygulanması için kilit bir unsurdur. Uyumlaştırma için gerekli olan ise öncelikle ATP'ye ilişkin Türk mevzuatı ile en iyi AB uygulamaları arasındaki farkı belirlemek ve buna dayanarak uyumlaştırma için Türk hukukunda yapılabilecek değişikliklere ilişkin öneriler sunmaktır.

Bu rapor kapsamında en iyi ATP uygulamalarının tatbik edildiği AB ülkelerinin ekonomilerinin yapısı ve ihracat / ithalat potansiyeli, ATP gerekliliklerinin uluslararası alanda ve iç pazarda uygulanması, uygulamaların denetim ve yaptırımlara tabi olması gibi hususlar temel alınarak belirlenmiştir.

Bu rapor ATP'nin uygulanması ışığında, kaynakların verimli kullanılmasını sağlamak için daha etkili bir kurumsal yapı oluşturmanın yanı sıra, yasal dayanakların belirlenmesi ve iyileştirilmesine olanak tanıyacak çabaların yönlendirilmesi gereken alanları belirlemektedir.

Rapordaki Hukuki Boşluk Analiz Tablosu'nun sol sütununda ilgili ATP hükmü/bileşeni, soldan ikinci sütununda ATP hükmüne karşılık gelen Türk mevzuatı¹², sağdan ikinci sütununda ATP hükmünü karşılayan en iyi AB uygulamaları (İspanya, İtalya ve Fransa mevzuatı) ve sağ sütununda Türk mevzuatının uyumlandırılmasına yönelik öneriler yer almaktadır.

1.2 ULUSLARARASI ANLAŞMALARIN İÇ HUKUKA DAHİL EDİLMESİ, TÜRK NORMLAR HİYERARŞİSİ

1.2.1 ULUSLARARASI ANLAŞMALARIN İÇ HUKUKA DAHİL EDİLMESİ

Doğrudan uygulanma (*direct applicability, self-executing*), bir uluslararası normun iç hukukta ilave bir işleme, bir aktarma veya atfa gerek kalmaksızın, usulüne göre kabul edilmekle¹³ birlikte uygulanabilmesi demektir. Tekçi (monist) sistemin benimsediği ülkelerde, bir uluslararası anlaşma, doğrudan uygulanabilir niteliktedir.¹⁴ Uluslararası anlaşmaların Türk normlar hiyerarşisindeki yerine ilişkin olarak 1961 Anayasası ile kabul edilen ve günümüzde de geçerliliğini sürdüren kural uyarınca usulüne göre yürürlüğe konulmuş uluslararası anlaşmalar kanun gücündedir (Anayasa m. 90). Bu nedenle bir uluslararası anlaşmanın Türk hukukunda uygulanabilir olması için gerekli tek şart, anlaşmanın ilgili Türk mevzuatına uygun şekilde yürürlüğe girmesidir. Herhangi bir ek koşul bulunmamaktadır. Söz konusu kurala dayanılarak Türk hukukunun tekçi sistemi benimsediği söylenebilir¹⁵. Bunun sonucu olarak ATP doğrudan uygulanabilir bir uluslararası anlaşmadır.

¹¹ <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2005/37>

¹² Burada kayıtlı Türk mevzuatı, ilgili ATP hükmünü/bileşenini açıkça/zımnen karşılayan Türk mevzuatıdır. Kayıtlı Türk mevzuatı, ATP ve en iyi AB uygulamaları ile uyumlu olabileceği gibi, kısmen uyumlu ya da uyumsuz olabilir.

¹³ Türk hukukuna göre uluslararası anlaşmaların iç hukukta bağlayıcılık kazanması için onaylanması ve yayımlanması gerekir ve bu yetkiler Cumhurbaşkanına verilmiştir. Cumhurbaşkanının bu yetkiyi kullanabilmesi için kural olarak TBMM'nin anlaşmanın onaylanmasını bir kanunla uygun bulması gerekir (istisnaları Anayasa m. 90'da ve 244 sayılı Kanunun 5. maddesinde kayıtlıdır). Uygun bulma kanununun metni uluslararası anlaşma metnini içermez.

¹⁴ Monizm ve düalizm terimleri, uluslararası hukuk ve ulusal hukuk arasındaki ilişkiye dair iki farklı teoriyi tanımlamak için kullanılır. Monistler, iç ve uluslararası hukuk sistemlerinin bir birlik oluşturduğunu kabul ederler. Düalistler, ulusal ve uluslararası hukuk arasındaki farkı vurgular ve ikincisinin yapılacak düzenlemelerle ilkinin çevrilmesi gerektiğini belirtirler. Uluslararası hukukta monizm ve düalizm- https://tr.xcv.wiki/wiki/Monism_and_dualism_in_international_law

¹⁵ Doç. Dr. İbrahim ŞAHBAZ, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin Türk Yargı Sistemindeki Yeri, sayfa 11 tbbdergisi.barobirlik.org.tr/m2004-54-66 sayfa 11

Ancak, "doğrudan uygulanma" ile "doğrudan etki", farklı kavramlardır. Doğrudan etki (*direct effect*), doğrudan uygulanabilir olan bir uluslararası normun, adli ve idari merciler önünde ileri sürülebilir talepler doğurmaya elverişli olmasıdır.¹⁶ Uluslararası anlaşma yeterince açık, kesin, koşulsuz ve uygulanması için devletin ilave bir tedbir almasını gerektirmeyecek nitelikte ise, o anlaşma "doğrudan etkili"dir.

Bir uluslararası anlaşmanın doğrudan etkili olması sık rastlanan bir durum değildir. Bunun nedeni, kontrol ve denetim mekanizmalarının belirlenmesinde uluslararası anlaşmaların çoklukla genel hükümler ihdas etmekle yetinmesidir. Hükümlerin belirsizliği ve/veya Devletlere belli sınırlar içerisinde tanınan takdir yetkisi (*margin of appreciation*) ilgili Devletlerin anlaşma hükümlerini iç hukukta etkili kılan düzenlemeler yapmasını gerektirmektedir.

ATP, özellikle genel önlemler alma (denetimler) ve yaptırım mekanizmaları kurulması konularında açık ve kesin hüküm içermemektedir. Bu nedenle ATP'nin doğrudan etki doğuran bir anlaşma olduğu söylenemez.

1.2.2 TÜRK NORMLAR HİYERARŞİSİ

Normlar hiyerarşisi, belli bir hukuk düzeninde aynı anda yürürlükte bulunan iki veya daha fazla hukuki kural arasındaki üst/alt ilişkisini ifade etmektedir. Buna göre, hiyerarşide daha yukarıda yer alan normun, altındakine göre uygulama üstünlüğü bulunmaktadır. Daha alt sırada yer alan norm yetkisini ve meşruiyetini yukarıdakinden aldığından yukarıdakine aykırı olamaz. Türkiye'de geçerli normlar hiyerarşisi, 09.07.2018 tarihli ve 6771 sayılı Kanunla değişik 1982 Anayasasından kaynaklanmaktadır. Normlar hiyerarşisi kademeleri aşağıdaki gibidir:

1. Anayasa
2. İnsan haklarına ilişkin uluslararası anlaşmalar (*international treaties on human rights*)
3. Kanunlar, OHAL'e ilişkin Cumhurbaşkanlığı Kararnameleri (*Emergency Presidential Decrees*)¹⁷ ve diğer (2. derece kapsamında olmayan) uluslararası anlaşmalar
4. Diğer (3. derece kapsamında olmayan) Cumhurbaşkanlığı Kararnameleri¹⁸
5. Yönetmelikler¹⁹ (*By-laws*)
6. Diğer düzenleyici işlemler (genelge, yönerge, tebliğ vb) (*Circulars, directives, communiques etc.*)

2. METODOLOJİK YAKLAŞIM

2.1 ATP HÜKÜMLERİ/BİLEŞENLERİ

Teknik şartname, bu rapora konu aktivitenin bir karşılaştırma olmasını öngörmektedir. Karşılaştırmanın bir yanında ATP'nin denetim, kurumlar, yönetim ve yetkililer temelinde tespit edilecek hükümleri/bileşenleri ve bunlara karşılık gelen en iyi AB uygulamaları; diğer yanında ise ATP'nin söz konusu hükümlerine karşılık gelen mevcut Türk mevzuatı yer almaktadır. Dolayısıyla rapora konu incelemenin kapsam ve sınırlarını belirleyecek olan, ATP'nin ilgili hükümleri/bileşenleridir. Bu nedenle metodolojik olarak, öncelikle ilgili ATP hükümlerinin/bileşenlerinin tespit

¹⁶ Dr. Ahmet Burak BİLGİN, AİHS ve Diğer Uluslararası Anlaşmaların İç Hukuktaki Yeri Bağlamında 2004 Değişikliğinin Beraberinde Getirdiği Sorunlar ve Bazı Çözüm Önerileri.

¹⁷ Anayasa m. 119: Olağanüstü hallerde Cumhurbaşkanı, olağanüstü halin gerekli kıldığı konularda, 104 üncü maddenin onyedinci fıkrasının ikinci cümlesinde belirtilen sınırlamalara tabi olmaksızın Cumhurbaşkanlığı kararnamesi çıkarabilir. Kanun hükmündeki bu kararnameler Resmî Gazetede yayımlanır, aynı gün Meclis onayına sunulur.

¹⁸ Anayasa m. 104: Cumhurbaşkanı, yürütme yetkisine ilişkin konularda Cumhurbaşkanlığı kararnamesi çıkarabilir. Anayasanın ikinci kısmının birinci ve ikinci bölümlerinde yer alan temel haklar, kişi ve ödevleriyle dördüncü bölümde yer alan siyasi haklar ve ödevler Cumhurbaşkanlığı kararnamesiyle düzenlenemez. Anayasada münhasıran kanunla düzenlenmesi öngörülen konularda Cumhurbaşkanlığı kararnamesi çıkarılamaz. Kanunda açıkça düzenlenen konularda Cumhurbaşkanlığı kararnamesi çıkarılamaz. Cumhurbaşkanlığı kararnamesi ile kanunlarda farklı hükümler bulunması halinde, kanun hükümleri uygulanır. Türkiye Büyük Millet Meclisinin aynı konuda kanun çıkarması durumunda, Cumhurbaşkanlığı kararnamesi hükümsüz hale gelir.

¹⁹ Anayasa m. 124: Cumhurbaşkanı, bakanlıklar ve kamu tüzelkişileri, kendi görev alanlarını ilgilendiren kanunların ve Cumhurbaşkanlığı kararnamelerinin uygulanmasını sağlamak üzere ve bunlara aykırı olmamak şartıyla, yönetmelikler çıkarabilirler. Hangi yönetmeliklerin Resmî Gazetede yayımlanacağı kanunda belirtilir.

edilmesi gerekmektedir. Daha sonra ise tespit edilen ATP hükümleri/bileşenlerine karşılık gelen en iyi AB uygulamaları ve Türk mevzuatının tespiti yapılmalıdır.

Yukarıdaki gereklilikler göz önüne alınarak yapılan inceleme sonucunda ATP'nin bu rapora esas alınan maddeleri 1 ile 6. maddeleri ile 1, 2 ve 3 No.lu Eklerin genel gereklilikleridir. Madde 1 ve Ek 1 bozulabilir gıda maddelerinin uluslararası taşınmasında kullanılan özel ekipmanın tanım ve standartlarını belirlemektedir. Madde 2 test ve muayene yükümlülüğü ile yabancı ülkelerce düzenlenen ATP Uygunluk Belgelerinin geçerliliğini, Madde 3 ile Madde 5 ATP'nin uygulanacağı alanları, Madde 4 ve Ek 2 ile Ek 3 ATP Uygunluk Belgesi kullanma yükümlülüğü ve bu yükümlülüğe uymamanın yaptırımlarını düzenlemekte, uyma yükümlülüğü ile uymamanın yaptırımına tabi tarafları belirlemektedir. Madde 6 Âkit Devletlerin ATP'nin gerektiği gibi uygulanması için gerekli genel önlemleri alma ve aldıkları genel önlemlerle tespit ettikleri ihlalleri, bu ihlallere uyguladıkları yaptırımları diğer Âkit Devletlere bildirme yükümlülüğüne ilişkindir.

ATP m. 7 ila 20 usule (yürürlüğe girme, katılma, fesih, değişiklikler, bildirimler, yapılabilecek diğer uluslararası anlaşmalar vb.) ilişkin maddelerdir. Maddeler bu rapora konu olabilecek denetim, kurumlar, yönetim ve yetkililere dair hüküm içermemektedir. Bu nedenle rapora esas alınmamıştır.

2.2 ATP'YE İLİŞKİN TÜRK MEVZUATI

Rapora esas alınan Türk mevzuatı, rapor kapsamını çizen ATP hükümleri/bileşenleri ışığında tespit edilmiştir.

Bozulabilir gıdaların özel ekipmanlarla taşınmasına ilişkin mevzuatın sağlıklı şekilde tespiti geniş bir iç mevzuat taraması gerektirmektedir. Bunun nedeni gıda, gıda güvenliği, gıda sınıflandırmaları, kara taşıması, ekipmanların teknik gereklilikleri, muayene, yetkilendirme, denetim ve yaptırım hususlarının farklı makamların görev ve sorumluluk alanına girmesidir. Mevzuatın bir kısmı ilk bakışta görev ve sorumluluk alanlarında çakışabilecek durumlar barındırmakta, ayrıca her zaman iç ve uluslararası hukukun uygulama alanlarının ayrılmasına ilişkin kesin sınırlar içermemektedir. Bu hemen her ülkenin iç mevzuatında söz konusu olabilen bir durumdur.

ATP'ye ilişkin Türk mevzuatına yönelik araştırma Resmî Gazete, Cumhurbaşkanlığı mevzuat bilgi sistemi ve ilgili Bakanlıkların internet siteleri gibi açık web tabanlı kaynaklara ek olarak, profesyonel bir Türk hukuk arama motoru ile gerçekleştirilmiştir. Yapılan araştırmaya göre ATP ile doğrudan ve/veya dolaylı ilgisi bulunan ve bu raporda yer alan Hukuki Boşluk Analiz Tablosundaki verilerin oluşturulmasında esas alınan mevzuatın listesi aşağıda sunulmuştur: **Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı ilgili mevzuatı**

1- Karayolu Taşıma Kanunu²⁰

Karayolu ile yapılan iç ve uluslararası taşımaları düzenlemektedir. Kamuya açık karayolunda motorlu taşıtlarla yapılan yolcu ve eşya taşımalarını, taşımacıları, taşıma acentelerini, taşıma işleri komisyoncularını, nakliyat ambarı ve kargo işletmecilerini, taşıma işlerinde çalışanlar ile taşımalarda yararlanılan her türlü taşıt, araç, gereç, yapıları ve benzerlerini kapsamaktadır. Türk Silahlı Kuvvetleri, Jandarma Genel Komutanlığı, Sahil Güvenlik Komutanlığı ve Emniyet Genel Müdürlüğüne ait motorlu taşıtları kapsamaz. Kanuna aykırılık hallerinde idari para cezası uygulamaya yetkili makamlar Ulaştırma ve Altyapı Bakanının yetkilendirdiği Bakanlık personeli, trafik polisi ve zabıtası, trafik polisinin görev alanı dışında kalan yerlerde rütbeli jandarma personeli, sınır kapılarında görev yapan gümrük muhafaza ve gümrük muayene memurları ile bunların amirleri, terminallerde görevli belediye zabıtasıdır.

Kanun kapsamında faaliyet gösterenlere hangi hallerde uyarma, geçici durdurma ve iptal şeklinde idari yaptırımlar uygulanacağına ilişkin hususların düzenlenmesi Kanun tarafından Karayolu Taşıma Yönetmeliğine bırakılmıştır. Kanun idari yaptırımların temeli olan denetimli hükümlerini ve denetim yetkililerini belirlememektedir.

2- Karayolu Taşıma Yönetmeliği²¹

Karayolu Taşıma Kanunu'na dayanılarak hazırlanmıştır. Kamuya açık karayolunda motorlu taşıtlarla yapılan yolcu ve eşya taşımalarını, taşımacı, acente, taşıma işleri komisyonculuğu, taşıma işleri organizatörlüğü, nakliyat ambarı işletmeciliği, kargo işletmeciliği, lojistik işletmeciliği, dağıtım işletmeciliği, terminal işletmeciliği ve benzeri taşımacılık faaliyetlerini yapanlar ile taşıma işlerinde çalışanları, taşımacılık faaliyetlerinde yararlanılan her türlü taşıt, araç, gereç, yapı, tesis ve benzerlerini kapsamaktadır. Taşımacılık yetki belgesi sahiplerine yönelik kontrollerin usul ve esaslarını, taşımacılık faaliyetleri ile iştigal edenlere hangi hallerde uyarma, geçici durdurma ve iptal şeklinde idari yaptırımlar uygulanacağına ilişkin hususları düzenlemektedir. Yönetmelik son olarak 02.07.2021 tarihinde değiştirilmiştir. Değişiklikler genel olarak yetki belgesi türleri, uyarma cezalarının usulleri, geçici durdurma ve yetki belgesi iptal cezalarının usullerine ilişkindir.

3- 655 sayılı Ulaştırma ve Altyapı Alanına İlişkin Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanun Hükmünde Kararname²²

²⁰ mevzuat.gov.tr>MevzuatMetin/1.5.4925.pdf

²¹ <https://mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=24299&MevzuatTur=7&MevzuatTertip=5>

²² mevzuat.gov.tr>MevzuatMetin/4.5.655.pdf

Çeşitli hükümleri yürürlükten kalkmış olmakla birlikte, 655 sayılı Kararnamenin “Anayasada Yapılan Değişikliklere Uyum Sağlanması Amacıyla Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnelerde Değişiklik Yapılması Hakkındaki 02.07.2018 tarihli ve 703 sayılı Kanun Hükmünde Kararnenin” 31. maddesi ile değişik 28. maddesi bu raporun konusu için önemlidir. Madde Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı’nın birimlerinin kontrol yetkisi, idari yaptırım türleri ve miktar sınırları ile ilgilidir. Buna göre, Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı hizmet birimleri sorumluluk alanlarıyla ilgili hazırladıkları ve Resmî Gazetede yayımlanmak suretiyle yürürlüğe konması gereken Bakanlık idari düzenlemelerinde, bu düzenlemeleri ihlal edenler için idari para cezası, uyarma, geçici faaliyet durdurma ve yetki iptali şeklinde idari yaptırımlar öngörmek ve bunları uygulamakla görevli ve yetkilidirler. Her bir yaptırımın hangi hallerde uygulanacağını açıkça belirtilmesi koşulu bulunmaktadır.

4- Ulaştırma Hizmetleri Denetim Yönetmeliği²³

Söz konusu Yönetmelik, karayoluyla yapılan ulaştırma hizmetleri alanında gerçekleştirilecek faaliyetlerdenetimlerine ilişkin usul ve esaslar ile denetim yapacak personelin niteliklerini, görevlerini, yetkilerini, sorumluluklarını ve yükümlülüklerini, idari para cezası karar tutanaklarının düzenlenmesinde ve takibinde uygulanacak usul ve esasları, ihlal tespit tutanakları ve verilecek uyarılara ilişkin usul ve esasları düzenlemektedir.

Yönetmeliğe göre denetim “karayoluyla yapılan ulaştırma hizmetleri alanında gerçekleştirilecek faaliyetlerin, Karayolu Taşıma Kanununa, Karayolları Trafik Kanununa ve 655 sayılı Kanun Hükmünde Kararnemeye uygun olarak yapılıp yapılmadığının incelenmesi, araştırılması ve kontrol edilmesi”dir. Denetleyici, idare veya bölge müdürlüklerinde görev yapan, Karayolu Taşıma Kanunu, Karayolları Trafik Kanunu ve 655 sayılı Kanun Hükmünde Kararnemede sayılan kurum ve kuruluşların Yönetmeliğin 18. maddesinde belirtilen niteliklere sahip, bu konuda eğitilen personelini ifade etmektedir. Denetlemeye yetkili kurumlar ise Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı’na ek olarak Karayolu Taşıma Kanunu, Karayolları Trafik Kanunu ve 655 sayılı Kanun Hükmünde Kararneme kapsamında yetkili kılınan Emniyet Genel Müdürlüğü ve Jandarma Genel Komutanlığının birimleri ile Ticaret Bakanlığının sınır kapılarındaki birimleri ve belediyelerin ilgili zabıta birimleridir. Denetimlerde tutanak düzenlemeye Karayolu Taşıma Kanunu, Karayolları Trafik Kanunu ve 655 sayılı Kanun Hükmünde Kararneme ile yetkilendirilmiş görevli Bakanlık (idare ve bölge müdürlükleri) personeli ile denetime yetkili diğer kurumların personeli yetkilidir. Denetim çeşitleri karayolunda yapılanlar, işletmelerde yapılanlar, fiziki yer ve mekân uygunluk denetimleri ve elektronik sistemlerden faydalanılarak yapılan denetimler olmak üzere dört tanedir. Bunlardan karayolu denetimleri sabit denetim istasyonlarında denetim, seyyar denetim, sınır kapılarında yapılan denetimlerdir. Denetimler bir kontrol listesi uyarınca yapılmakta, sonrasında bir rapor düzenlenmektedir.

Denetimlerde mevzuatta belirtilen gerekliliklere uyulmadığının veya yükümlülüklerin yerine getirilmediğinin tespit edilmesi durumunda, ilgili mevzuatta belirtilen yaptırımlar uygulanacaktır. Yönetmelik, uygulanacak yaptırımların belirlenmesini diğer mevzuata bırakmakta, yabancı ülkelerde kayıtlı araçlara uygulanacak idari para cezalarının tebliği, takibi ve tahsilini kolaylaştırıcı hüküm içermemektedir.

Yönetmeliğin halen yürürlükte olan hükümleri esas itibarıyla usule dair olanlardır. Kurduğu yeknesak denetim mekanizması fiilen 01.01.2022 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Yönetmeliğin ekinde denetleyici tanıtım kartı, idari para cezası karar tutanakları (Karayolu Taşıma Kanunu uyarınca ve 655 sayılı KHK uyarınca ayrı ayrı), ihlal tespit tutanağı ve tebligat örneği bulunmaktadır.

5- Bozulabilir Gıda Maddelerinin Taşımacılığında Kullanılacak Özel Ekipmanlar Hakkında Yönetmelik²⁴

Yönetmeliğin amacı bozulabilir gıdaların taşınmasında taşıma koşullarına ilişkin teknik şartları iyileştirmek, gıda güvenliğini sağlamak için bu faaliyetlerde yer alan taşımacıların haklarını, sorumluluklarını ve

²³ <https://mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=38660&MevzuatTur=7&MevzuatTertip=5>

²⁴ <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2021/07/20210702-2.htm>

yükümlülüklerini belirlemek ve bozulabilir gıda taşımacılık faaliyetinde kullanılacak özel ekipmanların test, onay, muayene ve belgelendirme işlemlerine ilişkin usul ve esasları düzenlemektir.

Yönetmelik ATP'ye dahil olan bozulabilir gıdaların ATP kapsamında (diğer deyişle Türkiye ile ATP'ye taraf diğer herhangi bir Devlet arasında), ülke içinde ve ATP'ye taraf olmayan Devletlere (diğer deyişle Türkiye ile ATP'ye taraf olmayan herhangi bir Devlet arasında) yönelik taşınmasında geçerli kuralları belirlemektedir. Yönetmelik, taşımacılık faaliyetlerinde genel kurallar, özel nakliye ekipmanı kullanıcılarının yükümlülükleri, ATP Muayene/Tip Test Merkezlerinin görevlendirilmesi ve yetkilendirilmesi, test, muayene ve belgelendirme süreçleri ve taşımacılarla muayene merkezlerine yönelik denetim ve yaptırımlara dair hükümler içermektedir.

Yönetmelik 01.01.2022 tarihinde yürürlüğe girmiştir.

6- Bozulabilir Gıda Maddesi Taşımacılığında Kullanılan Özel Ekipmanların Tip Testi ve Teknik Muayeneleri Hakkında Yönerge (20.12.2021 tarih ve 83209 sayılı)

Yönergenin amacı bozulabilir gıdaların taşınmasında, taşıma koşullarına ilişkin teknik şartları iyileştirmek suretiyle gıda güvenliğini sağlamak için bu taşımacılık faaliyetinde kullanılacak özel ekipmanların test, onay, muayene ve belgelendirme işlemlerine ilişkin usul ve esasları düzenlemektir.

Yönerge, Bozulabilir gıda taşımacılığında kullanılan özel ekipmanların ATP Anlaşması veya Bakanlıkça belirlenen usul ve esaslar uyarınca gerçekleştirilecek tüm teknik muayene ve tip test süreçlerini ve bakanlıkça yetkilendirilen ATP tip test ve/veya muayene merkezlerinin yetkilendirilmesi ve denetimini kapsamaktadır.

Ticaret Bakanlığı ilgili mevzuatı

7- Ürün Güvenliği ve Teknik Düzenlemeler Kanunu²⁵

(Yürürlük: 12.03.2021) Kanunun amacı ürünlerin güvenli ve ilgili teknik düzenlemelere uygun olmasını sağlamak; piyasa gözetimi ve denetiminin esasları ile yetkili kuruluşların görevlerini ve iktisadi işletmeciler ile uygunluk değerlendirme kuruluşlarının yükümlülüklerini belirlemektir. Piyasaya arz edilmesi hedeflenen, arz edilen, piyasada bulundurulmuş veya hizmete sunulan tüm ürünleri kapsamaktadır. Kanun AB üyesi ülkelere ihraç edilen veya ihraç edilmesi hedeflenen ürünleri içerirken; bu ülkeler dışındaki ülkelere ihraç edilen veya ihraç edilmesi hedeflenen ürünleri kural olarak kapsam dışı tutmaktadır. Kanundaki temel kontrol mekanizması, ürünlerin ilgili teknik düzenlemesi veya genel ürün güvenliği mevzuatında belirtilen gereklere uygun olmalarını sağlamak ve kamu yararını korumak amacıyla yürütülen piyasa gözetim ve denetim faaliyetleri ve ürün uygunluk değerlendirmesi işlemleridir. Teknik düzenleme teriminin içeriği Kanunda "idari hükümler de dâhil olmak üzere, ürünün niteliğini, işleme veya üretim yöntemlerini veya bunlarla ilgili terminoloji, sembol, ambalajlama, işaretleme, etiketleme veya uygunluk değerlendirme işlemlerini tek tek veya birkaçını ele alarak belirleyen uyulması zorunlu mevzuat" olarak belirlenmiştir.

Kanunda öngörülen denetimler ürünlerin teknik düzenlemelere ve genel ürün güvenliği mevzuatına uygunluğunu doğrulamak amacıyla yapılmaktadır. Denetimler kural olarak ürünün piyasaya arzından nihai kullanıcıya ulaştığı aşamaya kadar olan süreçte piyasa gözetimi ve denetimi yoluyla yapılmaktadır. Ancak, teknik düzenlemelerin gerektirdiği hallerde ithalat, ihracat, montaj, hizmete sunum veya bir mal veya hizmet sağlanması sürecinde veya kullanım aşamasında da denetim mümkündür. Ürünlerin taşıma araçlarında kontrolü de olanaklıdır. Ürünlerin Kanuna aykırı olması durumunda geri çağırma ve idari para cezaları öngörülmektedir. Denetim ve yaptırıma yetkili makamların yetkili kuruluş tarafından çıkartılacak yönetmelik ile; dış ticarete konu ürünlerin uygunluk denetimlerine ilişkin usul ve esasların Cumhurbaşkanınca belirleneceğini ifade etmektedir.

Kanunun getirdiği kontrol mekanizmasının fiziki uygulama alanı esas olarak ürünlerin kendisidir.

²⁵ <https://resmigazete.gov.tr/eskiler/2020/03/20200312-1.htm>

8- Genel Ürün Güvenliği Yönetmeliği²⁶

(Yürürlük 12.03.2021) Ürün Güvenliği ve Teknik Düzenlemeler Kanununa dayanılarak hazırlanmıştır. Piyasaya arz edilen, piyasada bulundurulmuş veya tedarik edilen ve tüketicinin kullanımına hazır edilen, tüketici için amaçlanan veya tüketici için amaçlanmamış olsa dahi makul ölçüde öngörülebilir koşullarda tüketici tarafından kullanılacak ürünlerin güvenli olmasının sağlanmasına ve bu alanda yetkili kuruluşların görevlerine, üreticilerin ve dağıtıcıların yükümlülüklerine yer vermektedir.

Tüketicilere hizmet sunanlar tarafından kullanılan veya işletilen ekipmanları kapsamamaktadır.

9- Sebze ve Meyveler ile Yeterli Arz ve Talep Derinliği Bulunan Diğer Malların Ticaretinin Düzenlenmesi Hakkında Kanun²⁷

(Yürürlük: 26.03.2010) Sebze ve meyveler ile arz ve talep derinliğine göre belirlenecek diğer malların ticaretini, tedarikini, dağıtımını ve satışını, üretici ve tüketicilerin hak ve menfaatlerinin korunmasını, meslek mensuplarının faaliyetlerinin düzenlenmesini, toptancı halleri ile pazar yerlerinin çağdaş bir sisteme kavuşturulmasını ve işletilmesini sağlamak amacıyla kabul edilmiştir.

Kanunda mal şu şekilde tanımlanmaktadır: "Ticarete konu sebze ve meyveler ile arz ve talep derinliğine göre belirlenecek et ve et ürünleri, süt ve süt ürünleri, su ve su ürünleri, bal ve yumurta gibi diğer gıda maddeleri ile kesme çiçek ve süs bitkileri". Kanun uyarınca Ticaret Bakanlığı arz ve talep derinliği bulunan, sebze-meyve dışındaki diğer malları Tarım ve Orman Bakanlığının uygun görüşünü alarak belirlemeye yetkilidir.

Kanunun öngördüğü tedbirleri almak ve kontrolleri gerçekleştirmekle yetkili makam esas olarak Ticaret Bakanlığıdır. Bununla birlikte Tarım ve Orman Bakanlığı, Kanun kapsamına giren malların kalitesine, standardına ve gıda güvenilirliğine ilişkin gerekli denetimleri yapmakla görevli ve yetkilidir. Sağlık Bakanlığının, genel sağlığın korunması ve hijyen konularında diğer mevzuattan kaynaklanan görev ve yetkileri saklı tutulmuştur.

10- Sebze ve Meyvelerin Toptan ve Perakende Ticaretinde Uyulması Gereken Standartlar Hakkında Tebliğ²⁸

(Yürürlük: 29.06.2021) Sebze ve Meyveler ile Yeterli Arz ve Talep Derinliği Bulunan Diğer Malların Ticaretinin Düzenlenmesi Hakkında Kanun uyarınca malların toptan ve perakende ticaretinde uyulması gereken standartlara ilişkin usul ve esasları belirlemektedir. Malların ambalajlanmasında, taşınmasında, depolanmasında ve perakende satışa sunulmasında uyulması gereken standartlara ilişkin usul ve esasları kapsar.

Tebliğin 1 No.lu Ekinde yer alan gıdaların (çeşitli meyveler ile mantar, kabak çiçeği ve soya filizi) üretim yerinden itibaren soğutulmuş olarak muhafaza sıcaklığına ulaştırılması ve bu sıcaklığın nihai tüketiciye ulaşana kadar geçen tüm aşamalarda muhafaza edilmesi gerekmektedir: soğuk zincir taşıması. Bu gıda maddeleri soğuk hava depolarında depolanır, büyük mağaza ve zincir mağazalarda soğutuculu reyonlarda satışa sunulur.

Soğuk zincir taşımasına tabi kılınan Ek 1'de kayıtlı gıda maddeleri soğutulduktan sonra palet kullanımına uygun frigorifik araçlarla taşınır. Bunların üretim yerindeki toptancı haline veya tasnifleme, ambalajlama ya da ön soğutma tesisine taşınmasında kapalı ya da tenteli taşıma araçları kullanılır. Soğuk zincir kuralının ve frigorifik araçla taşıma şartının istisnası, "esnaf ve sanatkârlar odalarına kayıtlı perakendecilerce perakende satılmak üzere üreticilerden veya toptancı hallerinden satın alınan mallar ile üreticilerce perakende olarak doğrudan tüketicilere satılan malların taşınması"dır. İstisna mevcutsa bu gıdalar için soğuk zincir taşıması uygulamak ve taşımada frigorifik araç kullanmak zorunlu değildir. Ek 1'deki liste

²⁶ <https://resmigazete.gov.tr/eskiler/2021/03/20210311-18.htm>

²⁷ [mevzuat.gov.tr> MevzuatMetin/1.5.5957.pdf](https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5957.pdf)

²⁸ <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2021/06/20210629-13.htm>

tahdidi bir listedir. Ek 1 kapsamına girmeyen gıda maddelerinde ve madde Ek 1 kapsamına girse dahi yukarıda belirtilen istisnanın geçerli olduğu durumlarda dahi taşıma araçlarının kapalı ve tenteli olması gerekmektedir.

Tebliğ kapsamında frigorifik araçlarla yapılacak taşımada kullanılacak araç ve ekipmanlar şu şartları sağlamalıdır:

a) Yalıtımlı ekipmanın iç ve dış yüzeyinde herhangi bir yıpranma, delinme veya çatlak bulunmaz. Kapıları kapatıldığı zaman yalıtımlı ekipman içine herhangi bir ışık sızıntısı olmaz,

b) Yalıtımlı ekipmanın iç sıcaklığını 0 – 15 °C arasında tutabilecek mekanik cihazlar bulunur. Sıcaklık değerlerinde +2 °C tolerans uygulanır,

c) Yalıtımlı ekipmanda sıcaklık takip cihazı bulunur,

ç) Frigorifik araçların Tebliğde belirtilen şartlara uygunluğu TSE tarafından 3 yıllık periyotlarda muayene ve test edilerek belgelendirilir.

ATP uygunluk belgesine sahip mekanik soğutmalı araçların; soğutma/ısıtma ekipmanı ile sıcaklık takip cihazının bulunması koşuluyla, yukarıdaki şartları sağladığı kabul edilir.

Aynı araçta farklı malların taşınması halinde, taşıma esnasında malların birbirlerine zarar vermelerini engelleyecek önlemlerin alınması gereklidir.

Tebliğın yürütülmesinden esas olarak Ticaret Bakanlığı sorumludur. Malların ambalajlanması, depolanması, taşınması ve perakende satışında Veteriner Hizmetleri, Bitki Sağlığı, Gıda ve Yem Kanununa ve söz konusu Kanuna dayanılarak hazırlanmış yönetmeliklerce belirlenen hususlara uygun olup olmadığına ilişkin resmi kontrollerde Tarım ve Orman Bakanlığının yetkileri saklıdır.

Tebliğın halen yürürlükte olan maddeleri “yürürlükten kaldırılan tebliğ”, “yürürlük” ve “yürütme” başlıklı maddelerdir. Söz konusu maddeler usule ilişkindir. Tebliğın uygulamaya yönelik maddeleri 01.07.2022 tarihinde yürürlüğe girecektir.

Tarım ve Orman Bakanlığı ilgili mevzuatı

11- Veteriner Hizmetleri, Bitki Sağlığı, Gıda ve Yem Kanunu²⁹

(Yürürlük: 13.06.2010) Kanun gıda ve yem işletmecilerine yöneliktir. Amacı halk sağlığı, tüketici menfaatleri ile çevrenin korunması gereklerini de dikkate alarak, dağıtımın tüm aşamalarında gıda ve yem güvenilirliğini korumaktır. Kapsamı gıda, gıda ile temas eden madde ve malzeme ile yemlerin üretim, işleme ve dağıtımının tüm aşamalarına ilişkin resmî denetimler ve yaptırımlardır. Kişisel tüketim amaçlı birincil üretim ile kişisel tüketim amacıyla hazırlanan gıdalar Kanunun kapsamı dışındadır.

Kanunda gıda insanlar tarafından yenilen, içilen veya yenilmesi, içilmesi beklenen işlenmiş, kısmen işlenmiş veya işlenmemiş her türlü madde veya ürün olarak tanımlanmaktadır. Denetimin Kanundaki tanımı yem, gıda, hayvan refahı ve ıslahı, bitki ve hayvan sağlığı ile ilgili faaliyetlerin söz konusu Kanun hükümlerine uygunluğunun tespiti amacıyla Tarım ve Orman Bakanlığı tarafından yapılan veya yaptırılan işlemdir.

Kanunun 31. maddesi uyarınca üretim, işleme ve dağıtım aşamalarında hangi meslek mensuplarının hangi resmî denetimlerden sorumlu olduğuna esas alınacak belge, Kanunun 2 No.lu Ekidir. Ek 2'ye göre, resmi denetimler temel olarak birincil üretim, üretim ve işleme, dağıtım ve ithalat olarak dört temel gruba ayrılmıştır. Dağıtımdaki kontroller perakende işyerleri, veteriner sağlık ürünleri satış yerleri vb gibi yerlerde

²⁹ <https://resmigazete.gov.tr/eskiler/2010/06/20100613-12.htm>

yapılmakta olup, taşıma araçlarını ve/veya bunların niteliklerini kapsamamaktadır. İthalattaki denetimler ise gıda niteliğine göre belirlenmiş olup nakil aracı denetimini kapsamamaktadır.

Gıda Hijyeni Yönetmeliği, Gıda Kodeksi Yönetmeliği ve Gıda Kodeksi Yönetmeliği uyarınca yürürlüğe konan Tebliğler bu Kanuna dayanmaktadır.

12- Gıda Hijyeni Yönetmeliği³⁰

(Yürürlük: 17.12.2011) EC No (852/2004) sayılı Gıdaların Hijyenine İlişkin Avrupa Parlamentosu ve Konsey Tüzüğü ve Veteriner Hizmetleri, Bitki Sağlığı, Gıda ve Yem Kanunu uyarınca hazırlanmıştır. Yönetmeliğin amacı, gıda güvenilirliği açısından tüketicinin korunmasını sağlamak amacıyla gıda işletmecisinin, gıdanın birincil üretiminden son tüketiciye arzına kadar uyması gereken gıda hijyenine ilişkin genel kuralları belirlemektir. Üretim, işleme ve dağıtımın tüm aşamalarını kapsamaktadır. İthalat ve ihracat denetimleri ile Hayvansal Gıdalar İçin Özel Hijyen Kuralları Yönetmeliğinin uygulandığı gıda işletmecileri için de geçerlidir. Gıdaların ambalajlanması, paketlenmesi, gıda işletmelerinin HACCP ilkelerine uyma yükümlülüğü yanında taşıma aşamasında araç ve ekipmanlara yönelik hükümleri de bulunmaktadır. m. 7'de yer alan hijyen gereklilikleri uyarınca gıda işletmecileri faaliyetlerinin gerektirdiği durumlarda gıdalar için sıcaklık kontrolü gerekliliklerine uymak ve soğuk zinciri korumak ve kayıt altına almakla yükümlüdür. m. 13 uyarınca gıdaların taşınması için kullanılan araç ve/veya konteynerlerin, gerekli durumlarda taşınan gıdaları uygun sıcaklıklarda muhafaza etmesi ve söz konusu sıcaklıkları izlemeye imkân verecek nitelikte olması gerekir. m. 14'e göre taşıma ekipmanına gerektiğinde uygun bir kontrol cihazı yerleştirilir. Yönetmeliğin 26 ve 27. maddeleri, ithalat ve ihracata uygulanacak maddeler arasında yukarıda belirtilen hükümler arasında sadece m. 7'yi göstermektedir. Yönetmeliğin uygulanmasından Tarım ve Orman Bakanlığı sorumludur. Yönetmelikte denetim ve yaptırımlara ilişkin hüküm bulunmamaktadır.

13- Hayvansal Gıdalar için Özel Hijyen Kuralları Yönetmeliği³¹

(Yürürlük: 27.12.2011) Veteriner Hizmetleri, Bitki Sağlığı, Gıda ve Yem Kanunu ve Hayvansal Gıdaların Özel Hijyen Kurallarına İlişkin EC No (853/2004) sayılı Avrupa Parlamentosu ve Konsey Tüzüğüne dayanılarak hazırlanmıştır. İşlenmemiş ve işlenmiş hayvansal gıda üreten gıda işletmecisinin uyması gereken özel hijyen gerekliliklerini, sorumluluklarını ve yürüttüğü otokontrollere ilişkin usul ve esasları kapsamaktadır. Hayvansal ürünler Yönetmelikte çeşitli gruplara ayrılmaktadır. Bunların her biri için öngörülen farklı maksimum sıcaklık derecelerinin taşıma boyunca muhafaza edilmesi gerekmektedir. Yönetmelikte denetim ve yaptırımlara ilişkin hüküm bulunmamaktadır.

14- Hayvansal Gıdaların Resmi Kontrollerine İlişkin Özel Kuralları Belirleyen Yönetmelik³²

(Yürürlük: 17.12.2011) Veteriner Hizmetleri, Bitki Sağlığı, Gıda ve Yem Kanunu ve Hayvansal Gıdaların Özel Hijyen Kurallarına İlişkin EC No (854/2004) sayılı Avrupa Parlamentosu ve Konsey Tüzüğüne dayanılarak hazırlanmıştır. Amacı gıda hijyeni, halk sağlığı, hayvan sağlığı ve hayvan refahı kuralları gözetilerek hayvansal gıdaların resmi denetim esaslarını belirlemektir. Yönetmelik özellikle canlı hayvanlara ilişkin veterinerler tarafından yapılması gereken kontrolleri ve düzenlenen formları içermektedir. Yönetmeliğin nakliyeye dair tek hükmü m. 33'te balıkçılık ürünlerinde nakliye koşullarının denetimini öngören hükümdür.

15- Türk Gıda Kodeksi Hızlı Dondurulmuş Gıdaların Depolanması, Muhafazası ve Taşınması Sırasında Sıcaklığın İzlenmesi Hakkında Tebliğ³³

(Yürürlük: 18.10.2014) Tebliğin amacı hızlı dondurulmuş gıdaların depolanması, muhafazası ve taşınması sırasında sıcaklığın izlenmesi ile ilgili kuralları belirlemektir. Türk Gıda Kodeksi Yönetmeliği ve Hızlı Dondurulmuş Gıdaların Depolanması, Muhafazası ve Taşınması Esnasındaki Sıcaklık Takibi ile ilgili EC No (37/2005) sayılı Komisyon Tüzüğü çerçevesinde hazırlanmıştır. Tebliğin 4. maddesi uyarınca hızlı

³⁰ <https://resmigazete.gov.tr/eskiler/2011/12/20111217-5.htm>

³¹ <https://resmigazete.gov.tr/eskiler/2011/12/20111227-10.htm>

³² <https://resmigazete.gov.tr/eskiler/2011/12/20111217-9.htm>

³³ <https://resmigazete.gov.tr/eskiler/2014/10/20141018-6.htm>

dondurulmuş gıdaların taşınması sırasında soğuk zincirin kırılmaması için her aşamada sıcaklık kontrolü yapılmalı, ortam sıcaklığı, uygun ölçüm ve kayıt cihazları kullanılarak sık ve düzenli aralıklarla kaydedilmeli ve sıcaklığı izlemek amacı ile kullanılan tüm ölçüm ve kayıt cihazları TS EN 12830, TS EN 13485 ve TS EN 13486 standartlarına uygun olmalıdır.

İçişleri Bakanlığı ilgili mevzuatı

16- Karayolları Trafik Kanunu³⁴

(Yürürlük: 18.10.1983) Kanun karayollarında, can ve mal güvenliği (*security*) yönünden trafik düzenini sağlamak için gerekli kuralları ve trafik güvenliğini ilgilendiren tüm konularda alınacak önlemleri belirlemektedir. Kanuna göre İçişleri Bakanlığı; taşıtları, bu Kanuna göre taşıtlarda bulundurulması gerekli belge ve gereçleri, sürücülerini ve bunlara ait belgeleri, sürücülerin ve karayolunu kullanan diğer kişilerin kurallara uyup uymadığını, trafik düzenlemelerinin ve çeşitli tesislerin söz konusu Kanun hükümlerine uygun olup olmadığını kontrol etmekle yetkilidir. m. 6 uyarınca trafik zabıtasının bulunmadığı veya yeterli olmadığı yerlerde polis; polisin ve trafik teşkilatının görev alanı dışında kalan yerlerde jandarma, trafik eğitimi almış subay, astsubay ve uzman jandarmalar trafiği düzenlemeye ve trafik suçlarına el koymaya görevli ve yetkilidir.

Söz konusu Kanunla ve trafik hizmetleri konusunda diğer kanunlarla verilen görevler İçişleri Bakanlığınca ve bu Kanunla yetkili kılınan diğer Bakanlık, kuruluş ve belediyelerce, İçişleri Bakanlığı ile iş birliği içinde yürütülür. Kanunun 8. maddesi, Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığının görevlerine ilişkindir. Buna göre karayolu taşınmasına ilişkin gerekli koordinasyonu sağlamak, tescile bağlı araçların muayenelerini yapmak veya yaptırmak, muayene istasyonlarını kontrol etmek, muayeneye ilişkin hükme aykırı hareket edenler hakkında tutanak düzenleyerek idari para cezası vermek, trafik zabıtasının görev ve yetkileri saklı kalmak üzere, araçların ağırlık ve boyut denetimlerini yapmak veya yaptırmak, aykırı görülen hususlarla ilgili olarak sorumlular hakkında idari para cezasına dair tutanak düzenlemek Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığının sorumluluğundadır.

17- Karayolları Trafik Yönetmeliği³⁵

(Yürürlük: 18.07.1997) Karayollarında can ve mal güvenliğinin korunması yönündeki görev, yetki ve sorumluluklara ait esaslar ile trafik kuruluşlarının, çalışma şekil ve şartları, görevlendirilecek personelin nitelikleri, seçimi, çalışma usulleri, görev, yetki ve sorumluluklarına dair kurallar İçişleri Bakanlığınca çıkarılan Karayolları Trafik Yönetmeliğinde belirlenmiştir. Yönetmeliğin 13. maddesi Ulaştırma Bakanlığının görev ve yetkilerini Karayolları Trafik Kanununa paralel şekilde tespit etmektedir.

18- Yabancı Plakalı Araçlara Verilen Trafik İdari Para Cezalarının Tahsiline İlişkin Yönetmelik³⁶

Yönetmelik, Karayolları Trafik Kanununun 115. maddesine dayanılarak hazırlanmıştır. Sürücüsünün Türk vatandaşı olup olmadığına bakılmaksızın yabancı plakalı araçlara ve Türk plakalı araç kullanan yabancı sürücülere verilen trafik idari para cezalarının tahsiline ilişkin usul ve esasları belirlemektedir (m. 1). Yönetmeliği uygulamaya yetkili personel Emniyet Genel Müdürlüğü ve Jandarma Genel Komutanlığı personeli ile Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığının ve Karayolları Genel Müdürlüğünün ilgili birimlerinde görevli ve yetkili kılınmış personeldir (m. 3). Karayolları Trafik Kanununda yazılı trafik kurallarını ihlal edenler hakkında uygulanır. Yönetmelik hükümlerini İçişleri Bakanı, Ticaret Bakanı, Hazine ve Maliye Bakanı ve Ulaştırma ve Altyapı Bakanı birlikte yürütür.

Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı ilgili Mevzuatı

³⁴ <https://mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=2918&MevzuatTur=1&MevzuatTertip=5>

³⁵ <https://mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=8182&MevzuatTur=7&MevzuatTertip=5>

³⁶ <https://resmigazete.gov.tr/eskiler/2018/02/20180213-4.htm>

19- TSE Muayene Gözetim Yönergesi³⁷

(Yürürlük: 01.08.2014, son gözden geçirme yürürlük: 27.03.2019). Yönergenin amacı, TSE'nin ulusal ve uluslararası muayene, gözetim, ithalatta uygunluk denetimi, doğrulama, onay, teknik servis hizmeti, özel amaçlı inceleme faaliyetlerinin yürütülmesi faaliyetlerinin ve bu faaliyetler kapsamında belge, rapor, uygunluk yazısı düzenlenmesine ilişkin usul ve esaslarının belirlenmesidir. TSE'ye Bakanlıklar/Yetkili Kuruluşlar tarafından verilen görev ve yetki veya imzalanan protokoller ve yürürlükteki mevzuat çerçevesinde veya diğer özel talep üzerine yapılan muayene, gözetim, ithalatta uygunluk denetimi, doğrulama, onay, teknik servis hizmeti, faaliyetlerinin yürütülmesi ile ilgili usul ve esasları kapsamaktadır.

Genel mevzuat

20- Türk Ceza Kanunu³⁸

(Yürürlük: 12.10.2004) Bozulabilir gıda maddelerinin uluslararası taşımacılığında ATP Uygunluk Belgesine sahip özel ekipman kullanma yükümlülüğüne uymama davranışının aynı zamanda suç teşkil ettiği durumlarda uygulama alanı bulmaktadır. Türk Ceza Kanunu kapsamındaki suçların soruşturma aşamasında adli kolluk ve Cumhuriyet Savcıları, yargılama aşamasında ise ceza mahkemeleri yetkilidir.

21- 1 No.lu Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi³⁹

Cumhurbaşkanlığının birimlerinin, Bakanlıkların ve Bakanlıkların birimlerinin görev alanlarını belirlemektedir.

22- Kabahatler Kanunu⁴⁰

Kabahatlere ilişkin genel ilkeleri, kabahatler karşılığında uygulanabilecek olan idarî yaptırımların türleri ve sonuçlarını, idari yaptırım kararlarının tebliğine/tefhimine dair kuralları, kabahatler dolayısıyla karar alma sürecini, idarî yaptırıma ilişkin kararlara karşı kanun yolunu, idarî yaptırım kararlarının yerine getirilmesine ilişkin esasları belirlemektedir.

Kabahati "kanunun, karşılığında idarî yaptırım uygulanmasını öngördüğü haksızlık" olarak tanımlamaktadır. Kabahatler Kanununun genel hükümleri, idari para cezası gerektiren tüm fiillere uygulanır. Karayolu taşıma mevzuatından kaynaklanan fiiller de buna dahildir.

---

³⁷ <https://statik.tse.org.tr/upload/tr/dosya/icerikyonetimi/466/20012015143609-2.pdf>

³⁸ <https://mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=5237&MevzuatTur=1&MevzuatTertip=5>

³⁹ mevzuat.gov.tr/MezuzatMetin/19.5.1.pdf

⁴⁰ <https://mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=5326&MevzuatTur=1&MevzuatTertip=%205>

2.3 ATP'YE İLİŞKİN TÜRK MEVZUATININ UYUM DERECELERİ

Hukuki Boşluk Analiz Tablosunun soldan ikinci sütununda, ATP'ye karşılık gelen Türk mevzuatı hükmü ile birlikte, ilgili hükmün ATP ve en iyi AB uygulamaları ile uyumluluk derecesi de yer almaktadır. Uyumluluğun derecesini belirtmek üzere üç farklı terim kullanılmıştır: Uyumlu, kısmen uyumlu ve uyumsuz.

Buna göre, şu koşullar mevcut ise ilgili hüküm **uyumludur**: Mevcut hüküm ATP'ye ve en iyi AB uygulamalarına paraleldir ve bu hükümle çelişen herhangi bir iç hukuk normu bulunmamaktadır.

Şu koşullar mevcut ise ilgili hüküm **kısmen uyumludur**: Mevcut hüküm ATP'nin ve en iyi AB uygulamalarını kısmen veya örtülü olarak karşılamaktadır veya tam karşılamakla birlikte normlar hiyerarşisindeki yeri bakımından dezavantajlıdır.

Şu koşullar mevcut ise ilgili hüküm **uyumsuzdur**: İlgili mevzuatta konuya dair hiçbir hüküm yoktur veya ilgili hükümler ATP ve en iyi AB uygulamaları ile uyumlu değildir.

Uyumluluk dereceleri, Ulaştırma Hizmetleri Denetim Yönetmeliği ve Bozulabilir Gıda Maddelerinin Taşımacılığında Kullanılacak Özel Ekipmanlar Hakkında Yönetmeliğin ilgili hükümlerinin, öngörüldüğü üzere 01.01.2022 tarihinde uygulanmaya başlanacağı temelinde belirlenmiştir.

2.4 EN İYİ AB UYGULAMALARI

ATP'ye ilişkin en iyi uygulamalarının tatbik edildiği AB ülkeleri, ekonomilerinin yapısı ve ihracat / ithalat potansiyeli, ATP gerekliliklerinin uluslararası alanda ve iç pazarda uygulanması, uygulamaların denetim ve yaptırımlara tabi olması gibi hususlar temel alınarak belirlenmiştir. Bu kapsamda İspanya, İtalya ve Fransa ekonomilerindeki ihracat kalemlerinin ve coğrafi açıdan iklimlerinin Türkiye ile taşıdığı benzerlikler dikkate alınarak seçilmiştir. Her üç ülke, ATP'nin etkili uygulanması bakımından muayene, kontrol ve yaptırım mekanizmaları kurmuş ve bunları işletmekte olan ülkelerdir. Her üç ülke ATP'yi ülke içi taşımalarında da uygulayan ülkelerdir. Üçü de UNECE'nin ATP anketlerine genel olarak aktif katılım sağlamaktadır. Bu ülkelerin hukuk sistematiği, Türkiye ile belli ölçülerde benzerlik de göstermektedir. Bu ülkeler arasında özellikle Fransa, yönetim sisteminin ve mevzuatın temel esaslarının benzerliği ile dikkat çekmektedir (bilindiği üzere kuruluş aşamasında Türkiye idare hukuku mevzuatının hazırlanmasında Fransa'yı; ceza hukukunda İtalya'yı örnek almıştır).

Rapora esas alınan en iyi AB Uygulamaları, rapor kapsamını çizen ATP hükümleri/bileşenleri ışığında tespit edilmiştir.

ATP'ye ilişkin mevzuatın her üç ülkede de anadillerinde olması ve hukuki terimlerin benzer hukuk sistemlerinde dahi ülkeden ülkeye değişebilen farklı anlamlar taşımasının mümkün olması, ince detaylara girilmesini sağlıksız hale getirecektir. Bu nedenle mevzuat araştırması sistemlerin ana ilkelerine özgü gerçekleştirilmiştir. Hukuki boşluk analizi, ATP maddelerine/bileşenleri, en iyi AB Uygulamaları ve ilgili Türk mevzuatı kıyaslanarak yapılmıştır. İlgili hükümlerin belirlenmesinde UNECE web sitesinde yer alan bilgiler ile her bir ülkenin açık kaynaklarından temin edilen mevzuattan yararlanılmıştır.

ATP'ye ilişkin İspanyol mevzuatının temel metinleri 16/1987 sayılı Kara Taşımacılığının Düzenlenmesi Kanunu⁴¹, bu Kanunu onaylayan 1211/1990 sayılı Kraliyet Kararnamesi⁴², 237/2000 sayılı Kraliyet Kararnamesi⁴³

ATP İtalya'da 02.05.1977 tarihli ve 264 sayılı Kanunla⁴⁴ yasal etkiye kavuşmuştur. Bu Kanunun uygulanmasına ilişkin olarak 29.05.1979 tarihli ve 404 sayılı Başkanlık Kararnamesi, 327/80 sayılı Başkanlık Kararnamesi ve her ikisi de 28.02.1984 tarihini taşıyan 1182 ve 1183 sayılı Ulaştırma Bakanlığı Kararnameleri bulunmaktadır.⁴⁵

⁴¹ <https://www.ontime.es/images/pdf/Ley-de-Ordenaci%C3%B3n-de-Transportes-Terrestres.pdf>

⁴² https://noticias.juridicas.com/base_datos/Admin/rd1211-1990.html

⁴³ https://noticias.juridicas.com/base_datos/Admin/rd1211-1990.html

⁴⁴ <https://www.normattiva.it/uri-res/N2Ls?urn:nir:stato:legge:1977-05-02;264>

⁴⁵ Kaynaklar: <https://bertona.it/en/certification-atp-borgomanero.html>,
https://www.confetra.com/it/centrostudi/doc_pdf/quaderni_p057-105%20q107.pdf

ATP'nin uygulanmasına ilişkin Fransız mevzuatı temel olarak Tarım ve Deniz Balıkçılığı Kanunu⁴⁶, Taşıma Kanunu⁴⁷, Karayolu Kanunu⁴⁸, Ceza Kanunu⁴⁹, 27.11.2020 tarihli Bozulabilir Gıdaların Kontrollü Sıcaklıkta Taşınmasına İlişkin Teknik Şartlar Karamamesi (dönemsel olarak yenilenmekte olup önceki versiyonu 2018 tarihli) ve (2008 tarihli bir Karamame ile ATP belgelendirmeleri için yetkilendirilen kuruluş olan) Cemafroid'in teknik belgelerinden⁵⁰ oluşmaktadır.

En iyi AB uygulamalarında yer alan ATP'ye yönelik hükümler, AB'nin bu raporun giriş kısmında belirtilen tüzüklerini⁵¹ tamamlayıcı niteliktedir.

En iyi AB uygulamalarına ilişkin bilgiler Hukuki Boşluk Analiz Tablosunun sağdan ikinci sütununda yer almaktadır.

---

⁴⁶https://www.legifrance.gouv.fr/codes/texte_lc/LEGITEXT000006071367?fonds=CODE&page=1&pageSize=10&query=Code+rural+et+de+la+p%C3%A0che+maritime&searchField=ALL&searchType=ALL&tab_selection=all&typePagination=DEFAULT

⁴⁷https://www.legifrance.gouv.fr/codes/texte_lc/LEGITEXT000023086525?init=true&page=1&query=code+des+transports+&searchField=ALL&tab_selection=all

⁴⁸https://www.legifrance.gouv.fr/codes/texte_lc/LEGITEXT000006074228?init=true&page=1&query=code+de+la+route+&searchField=ALL&tab_selection=all

⁴⁹https://www.legifrance.gouv.fr/codes/texte_lc/LEGITEXT000006070719?init=true&page=1&query=code+penal&searchField=ALL&tab_selection=all

⁵⁰ http://www.autoritecompetenteatp.cemafroid.fr/index_en.htm

⁵¹ 29.04.2004 tarihli ve EC No (852/2004) sayılı Gıdaların Hijyenine İlişkin Avrupa Parlamentosu ve Konsey Tüzüğü-2011 tarihli Gıda Hijyeni Yönetmeliği (Yürürlük: 17.12.2011) ile Türk hukuk sistemine aktarılmıştır; 29.04.2004 tarihli ve EC No (853/2004) sayılı Hayvansal Gıdaların Özel Hijyen Kurallarına İlişkin Avrupa Parlamentosu ve Konsey Tüzüğü- Hayvansal Gıdalar İçin Özel Hijyen Kuralları Yönetmeliği'nde (Yürürlük 27.12.2011) yer bulmuştur; Hayvansal Gıdaların Resmi Kontrollerine İlişkin 29.04.2004 tarihli ve EC No (854/2004) sayılı Avrupa Parlamentosu ve Konsey Tüzüğü-Hayvansal Gıdaların Resmi Kontrollerine İlişkin Özel Kuralları Belirleyen Yönetmelik (Yürürlük: 17.12.2011) ile Türk mevzuatına dahil edilmiştir; Hızlı Dondurulmuş Gıdaların Depolanması, Muhafazası ve Taşınması Esnasındaki Sıcaklık Takibi ile ilgili 12.01.2005 tarihli ve EC No (37/2005) sayılı Komisyon Tüzüğü-2014/48 sayılı "Türk Gıda Kodeksi Hızlı Dondurulmuş Gıdaların Depolanması, Muhafazası ve Taşınması Sırasında Sıcaklığın İzlenmesi Hakkında Tebliğ" (Yürürlük: 18.10.2014) ile Türk hukukunda yer bulmuştur.

3. HUKUKİ BOŞLUK ANALİZ TABLOSU

ATP HÜKMÜ/BİLEŞENİ	TÜRK MEVZUATINDAKİ KARŞILIĞI	EN İYİ AB UYGULAMALARI	ÖNERİ (LER)	UYUM DERECESESİ
Madde 1 ve Ek 1 Bozulabilir gıda maddelerinin uluslararası taşımacılığında kullanılan özel ekipmanın tanımı ve standartları	Bozulabilir Gıda Maddelerinin Taşımıcılığında Kullanılacak Özel Ekipmanlar Hakkında Yönetmeliğin 4. Maddesinde özel ekipman tanımı yapılmış bulunmaktadır.	- Fransa: Tarım ve Deniz Balıkçılığı Kanunu m. R.231-48 ve Bozulabilir Gıdaların Kontrollü Sıcaklıkta Taşınmasına İlişkin Teknik Şartlar Kararnamesi özel ekipmanı ATP'ye paralel şekilde tanımlamaktadır. - İspanya: 237/2000 sayılı Kraliyet Kararnamesi m. 1, özel ekipmanın tanımını ATP m. 1 ve Ek 1'e atf yoluyla yapmaktadır. - İtalya: 1977 tarihli ve 264 sayılı Kanunla, ATP'ye paralel olarak belirlenmiştir.	Bozulabilir Gıda Maddelerinin Taşımıcılığında Kullanılacak Özel Ekipmanlar Hakkında Yönetmelik'in Madde 4. (1) hükmünde tanım mevcut olduğu için, ek bir tanıma gerek bulunmamaktadır.	Uyumlu
Madde 2 a- Denetleme ve Test yükümlülüğü	Denetleme ve test yükümlülüğüne ilişkin hükümler, Bozulabilir Gıda Maddelerinin Taşımıcılığında Kullanılacak Özel Ekipmanlar Hakkında Yönetmeliğin 5, 6 ve 20'nci maddelerinde düzenlenmiş bulunmaktadır.	- Fransa: Bozulabilir Gıdaların Kontrollü Sıcaklıkta Taşınmasına İlişkin Teknik Şartlar Kararnamesi, Cemafröid teknik belgeleri ekipmanların sahip olması gereken standartları ve bu standartlara uygunluğun kontrolüne ilişkin işlemleri belirlemektedir.	655 sayılı KHK gereği, idari para cezaları yalnızca Resmî Gazete'de yayımlanan mevzuat ile belirlenebilmektedir. Yönetmelik'in 5/4 hükmü uyarınca, Yönetmelik kapsamındaki işletmeler, Bakanlık tarafından yayımlanan düzenleyici işlemlere uymakla yükümlü kılınmış ve	Kısmen Uyumlu

		<p>- İspanya: 237/2000 sayılı Kraliyet Kararnamesi test yükümlülüğünü, özel ekipmanın sahip olması gereken standartları ve bu standartlara uygunluğun kontrolüne ilişkin işlemleri belirlemektedir. Tip Test ve Muayene Merkezleri, 2200/1995 Kraliyet Kararnamesi kapsamında akredite edilmekte ve yetkilendirilmektedir.</p> <p>- İtalya: 1977 tarihli ve 264 sayılı Kanunla, ATP'ye paralel olarak belirlenmiştir.</p>	<p>yükümlülüklerin ihlali halinde, Yönetmelik'in 23/1-a hükmü uyarınca tek bir cezai müeyyide uygulanacağı öngörülmüştür. Bu sebeple, Yönerge'de yer alan birçok farklı yükümlülük, ihlal edilen yükümlülük sayısı ve niteliği ayırt edilmeksizin, aynı cezai müeyyideye tabii hale gelmiştir. Bu durumun engellenmesi için, Yönetmelik ile Yönerge'nin birleştirilerek, Yönerge'de yer alan farklı yükümlülüklerin ihlali halinde, farklı müeyyideler uygulanması sağlanmalıdır.</p> <p>Bu kapsamda, para cezalarının yanı sıra, 655 sayılı KHK'da öngörülen, askıya alma, iptal ve benzeri yaptırımlar düzenlenebilir.</p>	
<p>b- Yabancı ülkelerde düzenlenen ATP Uygunluk Belgelerinin geçerliliği (Âkit Devletlerce düzenlenen ATP Uygunluk Belgeleri bakımından yükümlülük; diğer Devletlerce düzenlenenler bakımından opsiyonel)</p>	<p>Yabancı ülkelerde üretilip ülkemizde tescil edilen özel nakliye ekipmanları, Bozulabilir Gıda Maddelerinin Taşımacılığında Kullanılacak Özel Ekipmanlar Hakkında Yönetmeliğin 17. Maddesinde düzenlenmiştir.</p>	<p>- Fransa: Bozulabilir Gıdaların Kontrollü Sıcaklıkta Taşınmasına İlişkin Teknik Şartlar Kararnamesi, Cemafröid teknik belgeleri. Diğer bir Âkit Devlet tarafından düzenlenen ATP uygunluk belgesinin Fransa'da tanınması mümkündür. Bunun için Fransız makamları gerekli görürlerse test veya muayene isteyebilirler.</p>	<p>Bozulabilir Gıda Maddelerinin Taşımacılığında Kullanılacak Özel Ekipmanlar Hakkında Yönetmeliğe eklenecek bir hükümlle, uluslararası taşımacılık yapan yabancı plakalı bir taşıtta bulunan özel ekipmana diğer bir Âkit Devlet yetkililerince verilen ATP uygunluk belgesinin aksi kanıtlanana dek, ilgili taşıtın Türkiye'de bulunduğu</p>	<p>Kısmen Uyumlu</p>

		<p>- İspanya: 237/2000 sayılı Kraliyet Kararnamesi m. 2 uyarınca, ATP Uygunluk Belgesinin İspanya'da tanınması için taşıtın menşe ülkesinin yetkili makamlarınca usulüne uygun olarak verilmiş olması gerekir. ATP'ye taraf diğer bir Devletin ülkesinde kayıtlı taşıtın uygunluk belgesinin tanınması, belgenin ATP'de yer alan formata uygun olması şartına bağlıdır.</p>	<p>süre boyunca geçerli kabul edileceği yönünde hüküm eklenmesi önerilir.</p>	
	<p>Bozulabilir Gıda Maddelerinin Taşımacılığında Kullanılacak Özel Ekipmanlar Hakkında Yönetmeliğin kapsamı, 2. Maddede düzenlenmiş bulunmaktadır.</p>	<p>Fransa: Özel bir düzenleme bulunmamaktadır zira Fransa, ATP'yi iç taşımacılığına uygulamıştır.</p> <p>İspanya: 237/2000 sayılı Kraliyet Kararnamesinin 1. Maddesi uyarınca, yalnızca kara taşımacılıkları kapsama dahil edilmiştir.</p> <p>İtalya: 1977 tarihli ve 264 sayılı Kanun uyarınca kapsam, ATP'ye uygun olarak düzenlenmiş olup, özel bir düzenleme bulunmamaktadır.</p>	<p>Yönetmeliğin 2. maddesinde yapılacak değişikliklerle, uluslararası taşımalarda ATP'nin kapsam ve sınırlarına bağlı kalınması, yurt içi taşımalarda ise sahadaki koşulların gerekli kılması halinde, karayolu ve demiryolu taşımacılığının kapsama dahil edilmesi önerilir.</p>	<p>Kısmen Uyumlu</p>

<p>Madde 4 ve Ek 2, Ek 3</p> <p>a) Bozulabilir gıdanın kara taşımacılığında özel ekipman kullanılması yükümlülüğü</p>	<p>Özel Ekipman Kullanma Yükümlülüğüne İlişkin Kurallar, Bozulabilir Gıda Maddelerinin Taşımacılığında Kullanılacak Özel Ekipmanlar Hakkında Yönetmeliğin 5. Maddesinde hükmünde düzenlenmiş bulunmaktadır.</p>	<p>-Fransa: Tarım ve Deniz Balıkçılığı Kanunu m. R231-45</p> <p>Düzenlemelerin tümü, bozulabilir gıdanın kara taşımacılığında özel ekipman kullanılması gerektiğini ifade etmektedir.</p> <p>- İspanya: 237/2000 sayılı Kraliyet Kararnamesi m. 7</p> <p>- İtalya: 1977 tarihli ve 264 sayılı Kanun ile ATP'ye paralel olarak belirlenmiştir. ATP kapsamında taşıma yapılırken ATP Uygunluk Belgesi veya onaylı örneğinin bozulabilir gıda maddesinin uluslararası taşımacılığını gerçekleştiren taşıtta bulundurulması ve yetkililerce sorulduğunda ibraz edilmesi gerekmektedir.</p>	<p>Bozulabilir Gıda Maddelerinin Taşımacılığında Kullanılacak Özel Ekipman Hakkında Yönetmeliğin 5. Maddesinde yapılacak değişiklik, uluslararası taşımacılıkta uyulması gereken sıcaklık değerlerinin, ATP'de belirlenen sıcaklıklar olduğu ve uluslararası dondurulmuş gıda taşımacılığı yapan araçlarda sıcaklık kaydedici bulunması gerektiği hüküm altına alınmalıdır.</p>	<p>Kısmen Uyumlu</p>
<p>b- Yükümlülüğe uymamanın yaptırımları</p>	<p>İdari para cezaları, Bozulabilir Gıda Maddelerinin Taşımacılığında Kullanılacak Özel Ekipmanlar Hakkında Yönetmelik Madde 23 hükmünde düzenlenmiş bulunmaktadır.</p>	<p>- Fransa: Ceza Kanunu, Tarım ve Deniz Balıkçılığı Kanunu m. L205, Taşıma Kanunu m. L1451, Karayolu Kanunu m. L121-4'te düzenlenmiştir. Gıda maddelerinin uygun şekilde muhafaza edilmesi için gerekli teçhizata sahip olmayan bir araçla taşınması, bozulabilir gıda maddelerinin hava sıcaklığı kayıt cihazları bulunmaya ekipman içinde taşınması 1500 Avroya kadar idari para cezası; tekrerrürde 3000 Avro'ya kadar idari para cezası gerektirmektedir. Sahte ATP Uygunluk Belgesi söz konusu ise ceza yasaları uyarınca 10 yıl hapis ve 150.000 Avro para cezası yaptırım uygulanır. Fransa'da ikameti veya işi bulunmayan kişilerin idari para cezalarını ceza</p>	<p>Öngörülen yükümlülüklerle uyulmaması halinde uygulanacak cezalar, Yönetmeliğin 23. Maddesinde öngörülmüştür. Söz konusu maddede yapılacak değişiklik ile, para cezalarının yanı sıra, farklı yükümlülüklerin ihlali halinde, 655 sayılı kanunda öngörülen askıya alma, iptal ve askıya alma gibi yaptırımların öngörülmesi tavsiye edilmektedir.</p>	<p>Kısmen Uyumlu</p>

		<p>yazıldığı anda ödememeleri halinde, ödeme yapılana dek taşıta el konur.</p>		
		<p>- İspanya: 1225/2006 sayılı Kraliyet Kararnamesi ile değişik 16/1987 sayılı Kara Taşımacılığının Düzenlenmesi Kanunu m. 197 (26.2) uyarınca ATP uygunluk sertifikasının bulunmaması, süresinin dolmuş olması veya sahte olması 401 Avro, sertifikanın bulunmasına karşın taşıtta taşınmaması 201 Avro idari para cezasına tabidir.</p>		
		<p>- İtalya: 1977 tarihli ve 264 sayılı Kanunla belirlenmiştir. ATP kapsamında taşıma yapılırken ATP Uygunluk Belgesi veya onaylı örneğinin bozulabilir gıdanın uluslararası taşımacılığını gerçekleştiren taşıtta bulundurulması ve yetkililerce sorulduğunda ibraz edilmesi gerekmektedir. ATP Uygunluk Belgesi bulunmaması yanında, taşıma sırasında uygun sıcaklıklara uyulmaması, araca ısı kaydedici takılmaması, kayıtların bir yıl süreyle saklanmaması da idari para cezası gerektirmektedir.</p>		

<p>c- Yükümlülük ve yaptırımlara tabi kişilerin kimler olduğu:</p> <p>-Kiralama yoluyla ve ücret karşılığı taşımacılıkta taşıma belgesine göre gönderici olan kişi/taşıma belgesi yoksa taşımacı ile nakliye sözleşmesini imzalayan kişi (taşımacı bu yönde bir taahhütte bulunmuş ise o da muhatap alınacaktır)</p> <p>-Diğer durumlarda (kendi hesabına taşıma) taşımacı</p>	<p>Bozulabilir Gıda Maddelerinin Taşımacılığında Kullanılacak Özel Ekipmanlar Hakkında Yönetmeliğin 23. maddesi</p>	<p>- Fransa: Taşıma Kanunu m. L1451-1'de belirlenmiştir. Taşıma şirketleri, karayolu taşıma taşıtı ve şoförü kiralama şirketleri, eşyaların karayoluyla taşınması siparişini veren şirketlerdir (gönderen).</p>	<p>Yükümlülüklerle ve yaptırımlara tabi kişilerin, ATP'ye paralel şekilde Bozulabilir Gıda Maddelerinin Taşımacılığında Kullanılacak Özel Ekipmanlar Hakkında Yönetmelikte düzenlenmesi önerilir.</p>	<p>Kısmen Uyumlu</p>
<p>Madde 5</p> <p>Madde 3'de yer alan hususlar hariç olmak üzere termal deniz konteynerlerinin, denizyolu geçişlerinin öncesinde veya sonrasında gerçekleşen karayolu/demiryolu taşımalarının ATP hükümlerine tabi olmadığı ifade edilmiştir.</p>	<p>Bozulabilir Gıda Maddelerinin Taşımacılığında Kullanılacak Özel Ekipmanlar Hakkında Yönetmeliğin 2. Maddesi.</p> <p>Bozulabilir Gıda Maddelerinin Taşımacılığında Kullanılacak Özel Ekipmanlar Hakkında Yönetmeliğin 5. maddesinin üçüncü fıkrasında bozulabilir gıda taşımacılığı yapan işletmelerin taşıma yetki belgesi bulundurma zorunluluğu bulunmaktadır. Bu maddeyle dolaylı olarak yönetmeliğin karayolu taşımacılığına özgü olduğu ifade edilmiştir.</p>	<p>Termal deniz konteynerlerine ilişkin özel bir düzenleme bulunmamaktadır.</p>	<p>Yönetmelik her ne kadar karayolu taşımacılığı ile sınırlı olsa da bahse konu termal konteynerler karayolu taşımacılığına da konu olabilmektedir. Bozulabilir Gıda Maddelerinin Taşımacılığında Kullanılacak Özel Ekipman Hakkında Yönetmeliğin 2 nci maddesinde yapılacak bir güncelleme ile deniz konteynerlerinin karayolu ve demiryolu taşımacılıklarının kapsam dışı olduğunun belirtilmesinin uygun olacağı değerlendirilmektedir.</p>	<p>Uyumsuz</p>

<p>Madde 6</p> <p>a) ATP'nin etkili uygulanması için gerekli önlemleri alma yükümlülüğü.</p>	<p>Denetleme ve Karayolu Denetimleri, Bozulabilir Gıda Maddelerinin Taşımacılığında Kullanılacak Özel Ekipmanlar Hakkında Yönetmeliğin 20 ve 21. Maddelerinde düzenlenmiştir.</p>	<p>- Fransa: Tarım ve Deniz Balıkçılığı Kanunu m. L205 ve Taşıma Kanunu m. L1451. Uygulamada karayolu denetimleri bu konuda eğitim almış polislerce ve Savcıya önceden bildirmek suretiyle gerçekleştirilmektedir. Savcının itiraz hakkı bulunmaktadır. Durumun aciliyetinden dolayı Savcı'ya önceden bildirim yapılması mümkün olmadığı hallerde, denetimler gerçekleştikten sonra gecikmeksizin Savcıya bildirim yapılması gerektiği öngörülmüştür. Bir kontrol formu kullanılmamaktadır.</p> <p>- İspanya: 1211/1990 sayılı Kraliyet Kararnamesinde düzenlenmiştir. Ulaştırmanın izlenmesinden sorumlu polis, Ulaştırma, Hareketlilik ve Kentsel Ajanda Bakanlığı ve Özerk Toplulukların denetleyicileri denetim için yetkililerdir. Bir kontrol formu kullanılmamaktadır.</p> <p>- İtalya: 1977 tarihli ve 264 sayılı Kanun ve 327/80 sayılı Başkanlık Kararnamesi ile belirlenmiştir. Denetimlerde teknik gereklilikler için Sürdürülebilir Altyapı ve Hareketlilik Bakanlığı, sağlık ve hijyen gereklilikleri için Sağlık Bakanlığı yetkilidir.</p>	<p>Denetim ve Karayolu Denetimleri, Bozulabilir Gıda Maddelerinin Taşımacılığında Kullanılacak Özel Ekipmanlar Hakkında Yönetmeliğin 20'inci ve 21'inci maddelerinde düzenlenmiş bulunmaktadır. Yönetmeliğin 20'inci Maddesine, eklenecek bir hüküm ile söz konusu Yönetmelikten kaynaklanan denetim faaliyetlerinin Ulaştırma Hizmetleri Denetim Yönetmeliği kapsamında gerçekleştirileceği öngörülebilir.</p>	<p>Uyumlu</p>
--	--	---	---	---------------

b) Genel önlemleri, ATP ihlallerini ve ATP ihlalden dolayı verilen cezaları ilgili Âkit Devlete bildirme yükümlülüğü	1 Nolu Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi Madde 474/-(ğ)	Özel düzenleme bulunmamaktadır.	Ek mevzuat hükmüne gerek bulunmamaktadır.	Uyumlu
--	---	---------------------------------	---	--------

3.1 ATP HÜKÜMLERİ/BİLEŞENLERİ

ATP hükümleri/bileşenleri Hukuki Boşluk Analiz Tablosunun sol sütununda kayıtlıdır.

3.1.1 ATP MADDE 1 VE EK 1

Madde 1, bozulabilir gıdanın uluslararası taşımacılığında kullanılması gereken özel nakliye ekipmanını Ek 1'e atf yaparak tanımlamaktadır. Buna göre söz konusu ekipman, Ek 1'deki tanımlamalara ve gerekliliklere uygun olan "yalıtımlı", "soğutmalı", "ısıtmalı", "mekanik soğutmalı", ya da "mekanik soğutmalı ve ısıtmalı" ekipmandır.

3.1.2 ATP MADDE 2

İki bileşeni bulunmaktadır:

a) Denetleme ve test yükümlülüğü

Âkit Devletlerin, özel ekipmanın ATP Ek 1 İlave 1 (ekipman kontrolleri ekipman hizmete girmeden önce, periyodik olarak en geç altı yılda bir ve yetkili makamlar tarafından gerekli görülen diğer durumlarda yapılır), İlave 2 (özel ekipmanın yalıtım kapasitesini ve soğutma ve ısıtma cihazlarının etkinliğinin ölçüm ve kontrol usulleri), İlave 3 (ATP Uygunluk Belgesi formları) ve İlave 4'te (özel ekipmana ilâştirilecek ayırt edici işaretler) yer alan gerekliliklere uygunluğunu denetlemek ve test etmek için gerekli önlemleri alması gerekmektedir.

Ayrıca ATP Ek 2'deki dondurulmuş/derin dondurulmuş gıda grupları ve Ek 3'teki soğutulmuş gıda gruplarının ve bunların taşınması için öngörülen, aynı eklerde yer alan maksimum sıcaklıkların taşıma boyu korunması sağlanmalıdır.

b) Yabancı ülkelerce düzenlenen ATP Uygunluk Belgelerinin geçerliliği

Her Âkit Devlet, bir diğerinin yetkili makamlarınca ve usulüne (Ek 1, İlave 1 paragraf 3'e) uygun şekilde düzenlenen ATP Uygunluk Belgelerini tanımakla yükümlüdür. ATP'ye taraf olmayan Devletlerce verilmiş ATP Uygunluk Belgelerinin (Ek 1 İlave 1 ve İlave 2) tanınıp tanınmaması ise ilgili Âkit Devletin takdirine bırakılmıştır.

3.1.3 ATP MADDE 3

ATP kapsamında yer alan taşımacılık türleri ve şartları

Madde 3 kapsamında ATP'nin hangi tür taşımacılıklara uygulanabileceğini belirtilmektedir. İlk olarak, Ek-2 ve Ek-3'te belirtilen gıdaların karayolu, demiryolu veya her ikisinin kombinasyonu ile taşındığı durumlarda teslimat ülkesinin Akit devlet olması durumunda ATP hükümlerinin uygulanacağı belirtilmiştir. Ayrıca, bir veya birden fazla demiryolu ve/veya karayolu taşımacılığının öncesinde, arasında veya sonunda gerçekleşmek kaydıyla 150 km'yi geçmeyen intermodal denizyolu geçişlerinde de ATP hükümlerinin uygulanacağı ifade edilmiştir. Ancak, yükün taşınması, bahse konu koşulların dışında gerçekleşen bir veya birden çok denizyolu geçişini gerektiriyor ise, her karayolu/demiryolu taşımacılığının ayrı ayrı değerlendirilmesi gerektiği belirtilmiştir. Bir diğer deyişle, bahse konu koşulların dışında gerçekleşen ve dolayısıyla ATP'nin kapsamına girmeyen denizyolu taşımacılıklarının sonrasında yapılacak karayolu ve demiryolu taşımaları, ayrı şekilde ve önceki taşımalarından bağımsız şekilde değerlendirilecektir.

Madde 3 ün son bendinde ise ATP hükümlerinin insanlarca tüketimi amaçlanan gıdalara uygulanacağı; diğer gıdalara uygulanıp uygulanmamasının Âkit Devletin takdirine tabi olduğu belirtilmektedir.

3.1.4 ATP MADDE 4 VE EK 2, EK 3

Üç farklı bileşeni vardır:

a) Bozulabilir gıdaların kara taşımacılığında özel ekipman kullanılması yükümlülüğü

ATP'nin Ek 2 (dondurulmuş/derin dondurulmuş gıda grupları ve bunların yüklenmesi, taşınması ve boşaltılması gereken maksimum sıcaklık değerleri, taşıma sıcaklıklarının kaydedilmesi ve taşıma sıcaklığının doğrulanması için taşımacılık esnasında numune alma ve sıcaklık ölçüm prosedürü) ve Ek 3'ünde yer alan (soğutulmuş gıda grupları ve bunların yüklenmesi, taşınması ve boşaltılması gereken maksimum sıcaklık değerleri) bozulabilir gıda maddelerinin taşınmasında ATP'nin 1. maddesinde belirtilen ekipmanın kullanılması gerekmektedir. Sıcaklıklar taşıma boyunca korunmalı, sıcaklıkların korunması için yükleme ve boşaltılma esnasında da gerekli önlemler alınmalıdır.

Özel ekipman kullanma yükümlülüğünün istisnası olarak, ATP, yürürlüğe girdiği tarih itibarıyla Akit Devletlerin yürürlükte bulunan uluslararası anlaşmalardan veya bunların yerini alan uluslararası anlaşmalardan doğan uluslararası taşımacılık konusundaki yükümlülüklerine aykırı olmadığı sürece uygulanacaktır.

b) Yükümlülüğe uymamanın yaptırımları

Yaptırımlar örnek niteliğinde verilmektedir. Buna göre ATP kapsamında yapılan taşımada uygun ekipman kullanılmadığını ve Ek 2 ve Ek 3 'te yer alan sıcaklık koşullarına uyulmadığını saptayan Akit Devlet, gıdanın boşaltılmasını kamu sağlığı gerekliliklerine aykırı bulursa ve boşaltma izni için aranan şartlar yerine getirilmezse, gıdanın kendi topraklarında boşaltılmasına izin vermeyebilir. Söz konusu Devlet ayrıca, kamu sağlığı ve zooprofilaksi kaynaklı gerekçelerle ve uluslararası anlaşmalardan doğan mevcut yükümlülüklerine aykırı olmamak kaydıyla gıdaların kendi topraklarına girmesini yasaklayabilir veya kendi belirleyeceği şartlara tabi kılabilir.

c) Yükümlülüğe ve yaptırıma tabi kişilerin⁵² kimler olduğu

Anlaşma gerekliliklerine uyulması konusunda;

- Kiralama yoluyla ve ücret karşılığı yapılan taşımacılıkta, taşıma belgesine göre gönderici olan kişi; taşıma belgesi yoksa taşımacı ile taşıma sözleşmesi yapan gerçek veya tüzel kişi muhatap alınacaktır.
- Diğer durumlarda (kendi hesabına taşıma) taşımacı ATP gerekliliklerine uymakla yükümlüdür.

3.1.5 ATP MADDE 5

Madde 3'te yer alan hususlar hariç olmak üzere ISO 1496-2'ye göre veya Akit ülkelerin yetkili otoritelerinin belirlediği eşdeğer niteliklerle imal edilmiş termal deniz konteynerinin, denizyolu geçişlerinin öncesinde veya sonrasında gerçekleşen karayolu/demiryolu taşımalarının ATP hükümlerine tabi olmadığı ifade edilmiştir.

3.1.6 ATP MADDE 6

İki bileşenden oluşmaktadır:

a) ATP'nin etkili uygulanması için gerekli genel önlemleri alma yükümlülüğü

ATP'nin etkili uygulanmasında Akit Devletlerin alması gereken genel önlemler ATP metninde sayılmamaktadır. Bununla birlikte genel önlem alma yükümlülüğünün kontrol mekanizmaları geliştirme yükümlülüğüne karşılık geldiği, bu kontrol mekanizmaları arasında karayolu denetimlerinin bir caydırıcılık unsuru olarak öne çıktığı görülmektedir.

⁵² Hukuk terminolojisinde kişi gerçek kişi ve tüzelkişi olarak ikiye ayrılmaktadır. Gerçek kişiler bireylerdir. Tüzel kişiler çeşitli ticari ve sosyal amaçları yerine getirmek için bir araya gelmiş gerçek kişilerden oluşan, gerçek kişi olmamasına karşın hukuk düzeninin çeşitli hak ve yükümlülüklerle tabi kıldığı kişilerdir.

b) Genel önlemleri, ATP ihlallerini ve ATP ihlalinden dolayı verilen cezaları ilgili Âkit Devlete bildirme yükümlülüğü

Âkit Devletlerin ATP çerçevesinde aldıkları genel önlemleri yetkili idareleri aracılığıyla birbirlerine bildirme ödevleri bulunmaktadır. Benzer şekilde, herhangi bir Âkit Devlet diğer bir Âkit Devletin ülkesinde yerleşik bir kişinin ATP'yi ihlal ettiğini tespit eder ve/veya bu kişi aleyhine yaptırım uygularsa, ihlali ve/veya yaptırımı uygulayan Devletin idaresi, yerleşim yeri Âkit Devleti idaresine ihlali ve/veya yaptırımı bildirmekle yükümlüdür.

3.2 ATP HÜKÜMLERİNİN/BİLEŞENLERİNİN TÜRK HUKUKUNDAKİ KARŞILIKLARI

ATP hükümlerinin/bileşenlerinin Türk hukukundaki karşılıkları Hukuki Boşluk Analiz Tablosunun soldan ikinci sütununda yer almaktadır.

3.2.1 ATP MADDE 1 VE EK 1

Bozulabilir Gıda Maddelerinin Taşımacılığında Kullanılacak Özel Ekipmanlar Hakkında Yönetmelik

Yönetmeliğin 4 (1) (m) maddesi uyarınca özel nakliye ekipmanı ATP Anlaşmasının Ek 1'inde tanımlanan yalıtımlı kutu/ekipman ve varsa soğutucu/ısıtıcı cihazdan oluşan ekipmanları (araç üstyapıları, konteynerler, yalıtımlı taşıma kapları ve benzeri) ifade etmektedir.

3.2.2 ATP MADDE 2

a) Denetleme ve test yükümlülüğü

Bozulabilir Gıda Maddelerinin Taşımacılığında Kullanılacak Özel Ekipmanlar Hakkında Yönetmelik

Yönetmelik'te yer alan bölüm 5 test, muayene ve belgelendirme süreçlerini düzenlemektedir. ATP tip onay testi işlemleri, bozulabilir gıda taşımacılığında kullanılan özel nakliye ekipmanlarının periyodik/istisnai muayene işlemleri, ATP Uygunluk Belgesinin düzenlenişi, referans üniteye göre üretilmiş ekipmanlara düzenlenen ATP Uygunluk Belgesi, periyodik/istisnai muayene sonucu düzenlenen ATP Uygunluk Belgesi, iç hacmi 2 m³'ten küçük yalıtımlı ekipmanlara/konteynerlere düzenlenen ATP Uygunluk Belgesi, sıcaklık izleyici/kaydedicilerin doğrulanması konularına dair hükümler bulunmaktadır.

b) Yabancı Ülkelerce Düzenlenen ATP Uygunluk Belgelerinin Geçerliliği

Bozulabilir Gıda Maddelerinin Taşımacılığında Kullanılacak Özel Ekipmanlar Hakkında Yönetmelik

Yönetmeliğin 17. maddesi diğer bir Âkit Devletin ülkesinde üretilen özel ekipmanın ülkemize tescili durumunda, ulusal ATP Uygunluk Belgesi düzenlenmesi için gerekli şartları tespit etmiştir. Buna göre:

a) Ekipmana ait ATP Anlaşmasına taraf ülkenin yetkili otoritesi tarafından düzenlenmiş ATP Tip Test Raporu veya seri üretim ekipman olması durumunda ilgili seriye ait referans ekipman tip test raporu,

b) Ekipmanın üretildiği ülkedeki yetkili otorite tarafından düzenlenmiş ATP Uygunluk Belgesi, söz konusu ekipman kullanımda olan bir ekipman ise daha önce tescil edildiği ülkenin yetkili otoritesi tarafından düzenlenmiş ATP Uygunluk Belgesi/,

c) Seri üretilmiş ekipman olması durumunda, ekipmana ait teknik özellikleri içeren üretici beyanı, ibraz edilmelidir.

Onay kuruluşu tarafından gerekli görüldüğü takdirde kullanılmış ekipmanlar üstünde periyodik muayene işlemi uygulanabilir.

Onay kuruluşu, uygun gördüğü hallerde yurt dışında üretilmiş yalıtımlı ekipmanların ATP belgelendirmesini yapmadan önce üretimin uygunluğu işlemini ve yurt dışından gelen yalıtımlı ekipmanların kontrolünü gerçekleştirebilir.

Ayrıca Geçici Madde 1 kapsamında 15/5/2017 tarihinden sonra, bozulabilir gıdaların uluslararası taşımacılığında kullanılan özel nakliye ekipmanlarının ATP Uygunluk Belgelerinin Bakanlık tarafından yetkilendirilen onay kuruluşundan alınması zorunlu kılınmış 15/5/2017 tarihinden önce ATP Anlaşmasına taraf başka bir ülkenin yetkili mercii tarafından verilen belgelerin onay kuruluşuna başvurularak ulusal ATP Uygunluk Belgelerine dönüştürülmesi gerektiği belirtilmiştir.

3.2.3 ATP MADDE 3

Bozulabilir Gıda Maddelerinin Taşımacılığında Kullanılacak Özel Ekipmanlar Hakkında Yönetmelik

Yönetmeliğin 2. maddesi uyarınca:

- a) Bozulabilir gıdaların taşınması faaliyetinde yer alan taşımacılar,
- b) Bozulabilir gıdaların taşımacılık faaliyetinde kullanılacak özel ekipmanlar (yalıtımlı ekipmanlar, soğutucu/ısıtıcı cihaz, taşıt, araç gereç ve benzeri),
- c) Tüm kamu kurum ve kuruluşlarının bozulabilir gıda taşımacılık faaliyetleri,
- ç) Ülkemiz sınırları içerisindeki karayolları üzerinde yabancı plakalı taşıtlarla yapılan uluslararası taşımalar Yönetmeliğin kapsama alanındadır.

Yönetmeliğin Kapsamına dahil olmayan taşımalar ise aşağıdakilerdir:

- a) Uluslararası anlaşmalar ile savaş hali ve olağanüstü hallerde uygulanacak mevzuat hükümlerine göre yapılan taşıma işlemleri,
- b) Bozulabilir Gıda Maddelerinin Uluslararası Taşımacılığı ve Bu Taşımacılık Faaliyetinde Kullanılacak Özel Ekipmana İlişkin Anlaşmaya dâhil edilmeyen bozulabilir gıdaların ulusal veya uluslararası taşımacılığı.

3.2.4 ATP MADDE 4 VE EK 2, EK 3

a) Bozulabilir gıdanın kara taşımacılığında özel ekipman kullanılması yükümlülüğü

Bozulabilir Gıda Maddelerinin Taşımacılığında Kullanılacak Özel Ekipmanlar Hakkında Yönetmelik

M. 5 uyarınca bozulabilir gıdaların taşınmasında kullanılan özel nakliye ekipmanlarında ATP Uygunluk Belgesi bulunması gerekmektedir. Madde Türkiye’de imal edilen veya yurt dışında imal edilip Türkiye’de tescil edilen söz konusu ekipmanların belgelerinin Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı veya Bakanlığın yetkilendirdiği kurum/kuruluşça düzenleneceğini ifade etmekte, bozulabilir gıdaların taşınmasında kullanılan özel nakliye ekipmanlarında ATP Anlaşmasında tanımlanan etiket ve işaretlerin kullanılmasının zorunlu olduğunu kaydetmektedir.

b) Yükümlülüğe uymamanın yaptırımları

Bozulabilir Gıda Maddelerinin Taşımacılığında Kullanılacak Özel Ekipmanlar Hakkında Yönetmelik

M. 23: “(1) Bu Yönetmelik kapsamında faaliyette bulunanlara yönelik yapılacak karayolu ve işletme denetimlerinde, aşağıda yer alan ihlallere 655 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 28 inci maddesi uyarınca;

... b) 6'ncı maddenin birinci fıkrasına⁵³ aykırı hareket eden taşımacıya, her bir bent için iki bin Türk Lirası idari para cezası uygulanır...

(5) Bu maddede belirtilen idari para cezaları, her takvim yılı başından geçerli olmak üzere o yıl için 213 sayılı Kanun uyarınca tespit ve ilan edilen yeniden değerlendirme oranında artırılarak uygulanır. Bu suretle idari para cezasının hesabında bir Türk lirasının küsuratı dikkate alınmaz.

(6) Bu Yönetmelik kapsamında verilen idari para cezaları tebliğinden itibaren bir ay içinde ödenir.

(7) Bu Yönetmeliğe ve bu Yönetmelik kapsamındaki faaliyetlerle ilgili olarak Bakanlıkça yayımlanan düzenleyici işlemlere muhalefet nedeniyle, elektronik ortamda tespit edilecek kabahat ve ihlaller için, denetimle görevli Bakanlık personeli giyaben işlem tesis eder.”

c) Yükümlülüğe ve yaptırıma tabi kişilerin kimler olduğu

Bozulabilir Gıda Maddelerinin Taşımacılığında Kullanılacak Özel Ekipmanlar Hakkında Yönetmelik

M. 23 uyarınca ATP yükümlülük ve ihlallerinin muhatabı taşımacıdır.

3.2.5 ATP MADDE 5

Termal deniz konteynerlerinin karayolu/demiryolu taşımacılığı muafiyetine ilişkin herhangi bir düzenleme bulunmamaktadır

3.2.6 ATP MADDE 6

a) ATP'nin etkili uygulanması için gerekli genel önlemleri alma yükümlülüğü

Bozulabilir Gıda Maddelerinin Taşımacılığında Kullanılacak Özel Ekipmanlar Hakkında Yönetmelik

Yönetmeliğin karayolu denetimlerine ilişkin 21. maddesi uyarınca Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı, görev ve yetkileri kapsamında, trafikte seyreden taşıtların denetimleri için karayolları kenarlarında tesis edilen sabit veya mobil denetim istasyonlarında bu Yönetmelik faaliyetleri kapsamında taşımacılık yapan taşıtların denetimini yapar. Bozulabilir gıda taşıyan taşıtların denetimleri ayrıca; 655 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 28 inci maddesinde belirtilen kurumlardan karayolunda denetim yapma yetkisi bulunan kamu kurumlarına mensup personel tarafından da yapılır. Yönetmelik, 20. Madde ile, denetimlerle ilgili diğer mevzuat hükümlerini saklı tutmuştur.

b) Genel önlemleri, ATP ihlallerini ve ATP ihlalinden dolayı verilen cezaları ilgili Âkit Devlete bildirme yükümlülüğü

1 No.lu Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi

⁵³ Madde metni şu şekildedir: “Özel nakliye ekipmanı kullanıcısının yükümlülükleri”

MADDE 6-(1) Bozulabilir gıdaların taşımacılık faaliyetinde yer alan özel nakliye ekipmanı kullanıcılarının yükümlülükleri şunlardır:

a) Nakliye ekipmanının, taşınan gıdaya göre ATP veya Bakanlıkça yayımlanan usul ve esaslar uyarınca uygun işaret sınıfına sahip olmasını sağlamak.
b) Ekipmana ilişkin onay kuruluşunca düzenlenmiş ATP Uygunluk Belgesi veya Bozulabilir Gıda Taşıma Belgesi bulundurmak ve nakliye ekipmanını bu belgelere uygun olarak işaretlemek.
c) Periyodik muayene tarihi gelen veya herhangi bir tamirat tadilat sonucu istisnai muayene yapılması gereken nakliye ekipmanlarının muayenelerini yaptırarak belgelerinin güncelliğini takip etmek ve yapılan denetimlerde bu belgeleri ibraz etmek için ekipmanla birlikte bulundurmak.”

Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığının görev ve yetkileri arasında ulaştırma, denizcilik, haberleşme, posta iş ve hizmetlerinin gerektirdiği uluslararası ilişkileri yürütmek, anlaşmalar yapmak ve bu alanlarda uluslararası mevzuatın gerektirmesi halinde mevzuat uyumunu sağlamak yer almaktadır (m. 474 (1) (ğ)).

3.3 EN İYİ AB UYGULAMALARI

En iyi AB uygulamaları, Hukuki Boşluk Analiz Tablosunun sağdan ikinci sütununda yer almaktadır.

3.3.1 İSPANYOL MEVZUATI

ATP'ye ilişkin İspanyol mevzuatının temel metinleri 16/1987 sayılı Kara Taşımacılığının Düzenlenmesi Kanunu, bu Kanunu onaylayan 1211/1990 sayılı Kraliyet Kararnamesi, 237/2000 sayılı Kraliyet Kararnamesi ve 16/1987 sayılı Kara Ulaşımının Düzenlenmesi Kanununu değiştiren 1225/2006 sayılı Kraliyet Kararnamesidir. İspanyol mevzuatındaki düzenlemelerin türünde Kraliyet Kararnamelerinin yoğunlukta olması, ülkenin yönetim şeklinin parlamenter demokrasiye dayalı monarşi olmasından kaynaklanmaktadır. İspanya, ATP denetimlerini demiryollarında da uygulayan tek AB ülkesidir.⁵⁴

3.3.1.1 ATP MADDE 1 VE EK 1

237/2000 sayılı Kraliyet Kararnamesi m. 1, özel ekipmanın tanımını ATP m. 1 ve Ek 1'e atıf yoluyla yapmaktadır.

3.3.1.2 ATP MADDE 2

237/2000 sayılı Kraliyet Kararnamesi test yükümlülüğünü, özel ekipmanların sahip olması gereken standartları ve bu standartlara uygunluğun kontrolüne ilişkin işlemleri belirlemektedir. Tip Test ve Muayene Merkezleri, 2200/1995 Kraliyet Kararnamesi kapsamında akredite edilmekte ve yetkilendirilmektedir.

237/2000 sayılı Kraliyet Kararnamesi m. 2 yabancı ATP Uygunluk Belgesi tanınmasına ilişkindir. Tanıma için gerekli şart, uygunluk sertifikasının taşıtın menşe ülkesinin yetkili makamlarınca usulüne uygun olarak verilmiş olmasıdır. ATP'ye taraf diğer bir Devletin ülkesinde kayıtlı taşıtın ATP Uygunluk Belgesi tanınması, belgenin ATP'de yer alan modele uygun olması şartına bağlıdır.

3.3.1.3 ATP MADDE 3

237/2000 sayılı Kraliyet Kararnamesinin 1. Maddesi uyarınca, yalnızca kara taşımacılıkları kapsama dahil edilmiştir.

3.3.1.4 4 ATP MADDE 4 VE EK 2, EK 3

Uluslararası kara taşımalarında ATP Uygunluk Belgesi kullanma zorunluğu 237/2000 sayılı Kraliyet Kararnamesinin 7. maddesinde hüküm altına alınmıştır.

ATP Uygunluk Belgesi kullanmamanın yaptırımları, 16/1987 sayılı Kara Taşımacılığının Düzenlenmesi Kanununu değiştiren 1225/2006 sayılı Kraliyet Kararnamede düzenlenmiştir. Kararname ile değişik 16/1987 sayılı Kara Taşımacılığının Düzenlenmesi Kanunu m. 197 (26.2) uyarınca bozulabilir gıda maddelerinin uluslararası taşınmasını gerçekleştiren taşıtta ATP Uygunluk Belgesinin bulunmaması, sertifikanın süresinin dolmuş olması veya sahte olması 401 Avro; mevcut ve gerçek bir ATP Uygunluk Belgesi bulunmasına karşın bunun taşıtta taşınmaması 201 Avro idari para cezasına tabidir. Yaptırımları uygulamaya yetkili makamlar aynı zamanda denetim makamlarıdır. Bunlar aşağıda 6. madde altındaki açıklamalarda belirtilecektir.

⁵⁴ UNECE anketi 27.07.2020
unece.org › ...trans...2020/wp11/ECE-TRANS-WP11...17e.pdf

3.3.1.5 ATP MADDE 5

Termal deniz konteynerlerine ilişkin özel bir düzenleme bulunmamaktadır.

3.3.1.6 ATP MADDE 6

Kara Taşımacılığının Düzenlenmesi Kanununu onaylayan 1211/1990 sayılı Kraliyet Kararnamesine göre ATP'nin uygulanmasından sorumlu esas makam Ulaştırma, Hareketlilik ve Kentsel Gelişim Bakanlığı'dır. Diğer ilgili Bakanlıkların ise kendi yetki alanları ile sınırlı olmak üzere sorumlu oldukları hüküm altına alınmıştır. Ulaştırmanın izlenmesinden sorumlu polis, Ulaştırma, Hareketlilik ve Kentsel Ajanda Bakanlığı ve Özerk Topulukların denetleyicileri denetim yetkilileridir. Denetimlerde bir kontrol formu kullanılmamaktadır.

İspanya 2019 yılında 1245 kara ve 11 demiryolu kontrolü yapmış, bu denetimlerde 25 ATP ihlaline rastlanmıştır.⁵⁵ 2020 yılında ise İspanya, 957 karayolu denetimi gerçekleştirmiş ve 27 ATP ihlali tespit etmiştir. İspanya, 2020 yılında hiç demiryolu denetimi gerçekleştirmemiştir.⁵⁶

3.3.2 İTALYAN MEVZUATI

ATP İtalya'da 02.05.1977 tarihli ve 264 sayılı Kanunla yasal etkiye kavuşmuştur. Bu Kanunun uygulanmasına ilişkin olarak 29.05.1979 tarihli ve 404 sayılı Başkanlık Kararnamesi, 327/80 sayılı Başkanlık Kararnamesi ve her ikisi de 28.02.1984 tarihini taşıyan 1182 ve 1183 sayılı Ulaştırma Bakanlığı Kararnameleri bulunmaktadır.

3.3.2.1 ATP MADDE 1 VE EK 1

Özel ekipman tanımı 1977 tarihli ve 264 sayılı Kanunla, ATP'ye paralel olarak belirlenmiştir.

3.3.2.2 ATP MADDE 2

Test ve inceleme yükümlülüğü, 1977 tarihli ve 264 sayılı Kanunla, ATP'ye paralel şekilde belirlenmiştir. ATP Uygunluk Belgeleri Sürdürülebilir Altyapı ve Hareketlilik Bakanlığı tarafından verilmektedir. Bakanlığın Kararname ile bu konuda teknik yetki devri yapması mümkündür.

3.3.2.3 ATP MADDE 3

Özel hükme rastlanmamıştır.

3.3.2.4 ATP MADDE 4 VE EK 2, EK 3

1977 tarihli ve 264 sayılı Kanunla, ATP'ye paralel olarak belirlenmiştir. ATP kapsamında taşıma yapılırken ATP Uygunluk Belgesi veya onaylı örneğinin bozulabilir gıda maddesinin uluslararası taşımacılığını gerçekleştiren taşıtta bulundurulması ve yetkililerce sorulduğunda ibraz edilmesi gerekmektedir. ATP Uygunluk Belgesi bulunmaması, taşıtta bulundurulmaması, taşıma veya depolama sırasında sıcaklıklara uyulmaması, araca ısı kaydedicinin takılmaması, kayıtların bir yıl süreyle saklanmaması idari para cezası gerektirmektedir.

3.3.2.5 ATP MADDE 5

Özel bir hükme rastlanmamıştır.

⁵⁵ UNECE anketi 27.07.2020

[unece.org>...trans...2020/wp11/ECE-TRANS-WP11...17e.pdf](https://unece.org/trans/2020/wp11/ECE-TRANS-WP11...17e.pdf)

⁵⁶ UNECE anketi 09.08.2021

https://unece.org/sites/default/files/2021-09/ECE_TRANS_WP.11_2021_1E.pdf

3.3.2.6 ATP MADDE 6

1977 tarihli ve 264 sayılı Kanun ve 327/80 sayılı Başkanlık Kararnamesi ile belirlenmiştir. Buna göre denetimlerde teknik gereklilikler için Sürdülebilir Altyapı ve Hareketlilik Bakanlığı; sağlık ve hijyen gereklilikleri için Sağlık Bakanlığı yetkilidir.

İtalya'nın 2019 yılında yaptığı denetim sayısına dair veri bulunmamakla birlikte aynı yıl 75 ATP ihlali tespit edildiği bilinmektedir.⁵⁷ İtalya'nın 2020 yılında da yaptığı denetim sayısına ilişkin veri bulunmadığı gibi, yapılan denetimlerde 67 ATP ihlali tespit edilmiş bulunmaktadır.⁵⁸

3.3.3 FRANSIZ MEVZUATI

ATP'nin uygulanmasına ilişkin Fransız mevzuatı temel olarak Tarım ve Deniz Balıkçılığı Kanunu, Taşıma Kanunu, Karayolu Kanunu, 27.11.2020 tarihli Bozulabilir Gıdaların Kontrollü Sıcaklıkta Taşınmasına İlişkin Teknik Şartlar Kararnamesi (dönemsel olarak yenilenmekte olup önceki versiyonu 2018 tarihlidir) ve (2008 tarihli bir Kararname ile ATP belgelendirmeleri için yetkilendirilen kurum olan) Cemafröid'in teknik belgelerinden oluşmaktadır. Cemafröid teknik belgeleri ilgili Bakanlık tarafından onanarak yürürlüğe girmektedir.

3.3.3.1 ATP MADDE 1 VE EK 1

Tarım ve Deniz Balıkçılığı Kanunu m. R.231-48 ve Bozulabilir Gıdaların Kontrollü Sıcaklıkta Taşınmasına İlişkin Teknik Şartlar Kararnamesi özel ekipmanı ATP'ye paralel şekilde tanımlamaktadır.

3.3.3.2 ATP MADDE 2

Test ve inceleme yükümlülüğü temel olarak Bozulabilir Gıdaların Kontrollü Sıcaklıkta Taşınmasına İlişkin Teknik Şartlar Kararnamesinde yer almaktadır. Kararname ATP Uygunluk Belgesi temin etmek için gerekli teknik şartları belirlemekte, test merkezlerinin denetlenmesine ilişkin hükümler de içermektedir.

Cemafröid özel ekipmanın teknik incelemesi ve ATP Uygunluk Belgesi düzenlenmesiyle yetkilendirilmiştir. Sertifikalar elektronik bir sistem olan DATAFRIG aracılığıyla düzenlenmektedir. Cemafröid teknik belgeleri Bozulabilir Gıdaların Kontrollü Sıcaklıkta Taşınmasına İlişkin Teknik Şartlar Kararnamesini tamamlamaktadır.

Diğer Âkit Devletlerin yetkili makamlarınca verilmiş ATP Uygunluk Belgelerinin tanınması yükümlülüğü ve bunun şartları Cemafröid teknik belgelerinde yer almaktadır. Buna göre, başvuran test raporları ve üretimin yapıldığı ülkenin yetkilileri tarafından verilen belgeleri içeren dosya ile Cemafröid'e başvurur. Bu belgelerin geçerli oldukları sonucuna varılırsa ATP Uygunluk Belgeleri düzenlenir. Belgelendirme öncesi Fransız yetkililerce kontrol, test veya tünel testi öngörülmesi mümkündür.

3.3.3.3 ATP MADDE 3

Özel hükme rastlanmamıştır.

3.3.3.4 ATP MADDE 4 VE EK 2, EK 3

ATP uygunluk sertifikası kullanma yükümlülüğü Tarım ve Deniz Balıkçılığı Kanunu m. R231-45'de yer almaktadır.

---

⁵⁷ UNECE anketi 27.07.2020

[unece.org>...trans...2020/wp11/ECE-TRANS-WP11...17e.pdf](https://unece.org/trans/2020/wp11/ECE-TRANS-WP11...17e.pdf)

⁵⁸ UNECE anketi 09.08.2021

https://unece.org/sites/default/files/2021-09/ECE_TRANS_WP.11_2021_1E.pdf

Kurala uymamanın yaptırımları Ceza Kanunu, Tarım ve Deniz Balıkçılığı Kanunu m. L205, Taşıma Kanunu m. L1451, Karayolu Kanunu m. L121-4'de kayıtlıdır. Gıda maddelerinin uygun şekilde muhafaza edilmesi için gerekli teçhizata sahip olmayan bir araçla taşınması ve bozulabilir gıda maddelerinin hava sıcaklığı kayıt cihazları bulunmaya ekipman içinde taşınması 1500 Avroya kadar idari para cezası; fiilin tekrarında 3000 Avro'ya kadar idari para cezası gerektirmektedir. Sahte ATP Uygunluk Belgesi kullanılması durumunda yetkililerce durum ilgili yargısal makamlara bildirilmektedir. Bu durumda Savcılıkça soruşturma açılmakta ve Ceza Kanunu kapsamında sahtecilik suçları için öngörülen yaptırımlar (10 yıl hapis ve 150.000 Avro para cezası) uygulanmaktadır. Cezai yaptırımlar idari yaptırımlara ek olarak uygulanmaktadır. Fransa'da ikameti veya işi bulunmayan kişilerin adlarına yazılan idari para cezalarını cezanın yazıldığı anda ödememeleri halinde ilgili taşıt ödemeye dek elkoyma (*retain*) önlemine tabi tutulmaktadır. İdari para cezası vermeye yetkili makamlar, aşağıda 6. maddede incelenecek kontrol makamları ile aynıdır.

ATP Uygunluk Belgesi kullanma yükümlülüğüne ve yükümlülüğe uymamanın yaptırımlarına tabi kişiler Taşıma Kanunu m. L1451-1'de belirlenmiştir. Bu kişiler taşıma şirketleri, karayolu taşıma taşıtı ve şoförü kiralama şirketleri, eşyaların karayoluyla taşınması siparişini veren şirketlerdir (gönderen).

3.3.3.5 ATP MADDE 5

Özel bir hükme rastlanmamıştır.

3.3.3.6 ATP MADDE 6

Genel önlemler alma yükümlülüğü Tarım ve Deniz Balıkçılığı Kanunu m. L205 ve Taşıma Kanunu m. L1451'de yer almaktadır.

Buna göre denetim ile yetkili kişiler polis, ulaştırmadan sorumlu Bakanlık tarafından atanan veya bu Bakanlıkta çalışan görevliler, trafik suçlarını not alma yetkisi bulunan görevliler ve gümrük yetkilileridir. Uygulamada karayolu denetimleri bu konuda eğitim almış polislerce yapılmakta olup, denetimlerin ilgili Savcı'ya bildirilmesi ön şart olarak belirlenmiştir. Sadece polislerce yapılmasının nedeni, hareket halindeki taşıma aracını durdurma yetkisinin idari yetkililer arasında münhasıran polise ait olmasıdır.

Fransa 2019 yılında 824 karayolu denetimi yapmış, bu denetimlerde ATP ihlaline rastlanmamıştır.⁵⁹ Fransa 2020 yılında ise toplam 530 karayolu denetimi gerçekleştirmiş bulunmaktadır.⁶⁰

3.4 HUKUKİ BOŞLUKLARIN ANALİZİ VE ÖNERİ (LER)

Öneriler Hukuki Boşluk Analiz Tablosunun sağ sütununda kayıtlıdır.

Öneriler bölümünde ATP'nin hükümlerinin/bileşenlerinin gereklilikleri mevcut Türk mevzuatı ile karşılaştırılmaktadır. Aynı zamanda en iyi AB uygulamaları ışığında Türkiye'de yapılabilecek mevzuat değişiklikleri, varsa alternatif yollar da tespit edilmek yoluyla belirlenmektedir.

Raporda getirilen önerilerin belirlenmesinde temel alınan unsurlar aşağıdakilerdir:

- ATP Türk hukukunda doğrudan uygulanabilir bir uluslararası anlaşmadır. Anayasa m. 90 uyarınca Kanun gücündedir. Ancak doğrudan etkili bir uluslararası anlaşma değildir çünkü özellikle denetim ve yaptırım konularında ayrıntılı düzenlemeye gitmemiştir. Bunun sonucu olarak ATP'ye paralel şekilde ve normlar hiyerarşisine uygun

⁵⁹ UNECE anketi 27.07.2020

[unece.org>...trans...2020/wp11/ECE-TRANS-WP11...17e.pdf](https://unece.org/trans/2020/wp11/ECE-TRANS-WP11...17e.pdf)

⁶⁰ UNECE anketi 09.08.2021

https://unece.org/sites/default/files/2021-09/ECE_TRANS_WP.11_2021_1E.pdf

hazırlanacak iç mevzuat hükümleriyle Türk hukuk sistemine aktarılması gerekmektedir. Böylece kişiler bakımından doğurduğu hak ve yükümlülüklerin kapsam ve sınırları, hukuki belirlilik ilkesine uygun şekilde açık ve net şekilde tespit edilmiş olacaktır.

- ATP'nin Türkiye bakımından uygulanmasında yetkili makam Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığıdır. Bu yetkinin ATP bakımından dayanağı, UNECE web sitesinde de yayımlanan, her bir Âkit Devletin ATP'nin uygulanmasına ilişkin atadığı ulusal yetkili makamlar listesidir. Türk iç hukuku bakımından dayanağı ise 1 No.lu Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi m. 474 (1) (ğ)'dir. Anılan madde uyarınca Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığının görev ve yetkileri arasında ulaştırma, denizcilik, haberleşme, posta iş ve hizmetlerinin gerektirdiği uluslararası ilişkileri yürütmek, anlaşmalar yapmak ve bu alanlarda uluslararası mevzuatın gerektirmesi halinde mevzuat uyumunu sağlamak yer almaktadır.

- ATP'nin uygulanması tüm Âkit Devletlerde, ATP ile yetkilendirilen ulusal makama ek olarak, ilgili ülkenin iç mevzuatı ile belirlenmiş bulunan diğer tüm paydaş makamların aktif katkı ve çabasını da gerektirmektedir. Bu raporda incelenen ATP'nin uygulanması hususunda en başarılı AB ülkelerinde ATP bağlantılı kuralların konması ve denetimlerin gerçekleştirilmesinde görevli ve yetkili Bakanlıklar ülkeden ülkeye ve aynı ülke içerisinde zamanla (Bakanlık isim ve/veya görevlerinin değiştirilmesi vb. gibi nedenlerle) değişmektedir. Bununla birlikte genel olarak ulaştırma, sağlık, tarım ve ekonomiden sorumlu Bakanlıklardan tümü veya bir bölümü arasında, her bir Bakanlığın kendi alanı ile sınırlı olarak görev aldığı bir iş birliği öne çıkmaktadır. Özellikle ATP m. 6'nın genel önlem alma (kontroller) bileşeni bakımından farklı makamların iş birliği elzemdir. Bunun nedeni, ATP kapsamına giren kontrollerin konularının ve gerçekleştirilme mekanlarının farklı makamların görev ve sorumluluğu içerisinde bulunmasıdır. Denetimlerin kapsam ve mekanına göre karayolu görevlileri, gümrük yetkilileri, kamu sağlığını korumakla görevli olanlar, güvenlik görevlileri, yerel yetkililer vb. görevlendirilmektedir.

- Gıda hijyenine ve gıdaların resmi denetimine ilişkin 852/2004, 853/2004, 854/2004 No.lu Avrupa Parlamentosu ve Konsey Tüzükleri ile 37/2005 No.lu AB Komisyonu Tüzüğü genel olarak insan tüketimine yönelik gıdaların, özelde de hayvansal gıdaların insan sağlığını tehlikeye atmasını önleme gayesi ile hazırlanmıştır. Bu Tüzükler soğuk zincir gerektiren gıdaların tüketiciye sunulmasında taşıma da dahil süreçleri içermektedir. Söz konusu Tüzükler sırasıyla Gıda Hijyeni Yönetmeliği, Hayvansal Gıdalar için Özel Hijyen Kuralları Yönetmeliği, Hayvansal Gıdaların Resmi Kontrollerine İlişkin Özel Kuralları Belirleyen Yönetmelik ve Türk Gıda Kodeksi Hızlı Dondurulmuş Gıdaların Depolanması, Muhafazası ve Taşınması Sırasında Sıcaklığın İzlenmesi Hakkında Tebliğ ile Türk hukuk sistemine aktararak AB mevzuatına uyum sağlanmıştır. Konu Tarım ve Orman Bakanlığının görev alanına girmektedir. ATP'nin temel konuları olan özel ekipman, ATP Uygunluk Belgesi, bozulabilir gıdanın ATP gerekliliklerine haiz taşıtlarla taşınması, taşıtların ATP Uygunluk Belgesi kullandığını denetleme yükümlülüğü bu Tüzüklerde spesifik olarak düzenlenmemiştir. Dolayısıyla bozulabilir gıda taşıyan araçların özel ekipman yönünden ATP'ye uygunluğunun denetimi ayrı bir denetim mekanizmasını gerektirmektedir. Raporda getirilen önerilerde, Tarım ve Orman Bakanlığının görevine giren yukarıda kayıtlı mevzuata tabi denetim ve yaptırımlarla çelişmemesi, denetim ve yetkide duplikasyona neden olunmaması gereği hatırla tutulmuştur.

- UNECE tarafından yayımlanan "ATP'ye Katılmaya ve ATP'nin Uygulanmasına İlişkin Yol Haritası" ATP'ye taraf Devletlere yönelik tavsiyelerinde, ATP'nin iç mevzuata uyumlandırılması aşamasında ATP'nin içeriğinin iç hukuk mevzuatına aynen aktarılması ve bu konuda yeni Kanun çıkartılması yerine, mevcut Kanunlarda ATP'ye atıf yapılmasını önermektedir. Bunun temel nedeni, ATP'nin yaşayan bir belge (*living instrument*) olmasıdır. ATP'nin özellikle teknik hükümleri düzenli olarak değişerek güncellenmektedir. Kanunlarda değişiklik yapılması ise hemen her ülkede uzun soluklu bir süreçtir. Bu nedenle, ATP'ye özgü çıkartılacak herhangi bir Kanun ATP'nin yürürlük hızına yetişemeyecektir.

- Türk hukuk sisteminin yapısına, normlar hiyerarşisine dair kurallar, Kanunların içermesi lazım gelen genel ilkeler dikkate alınmıştır. Bireylerin hak ve özgürlüklerinin teminat altına alınması, hukuk Devleti ilkesinin hayata geçirilmesi, Devletin görev ve sorumluluklarının çerçevesinin çizilmesi bakımından Kanunların içermesi gereken temel hükümler şunlardır: amaç (neden kabul edilmiştir?), kapsam (içeriği ve içeriğin sınırları nelerdir?), tanımlar (içerdiği terimlerin anlamları nelerdir?), denetim ilkeleri (getirdiği yükümlülüklerle uyulup uyulmadığını kim, nasıl denetler?), temel yaptırımlar (yükümlülüklerle uymayanların karşılaşacakları müeyyideler nelerdir?)

Tüm bu unsurlar ışığında, ATP'ye ilişkin Türk mevzuatı ATP m. 1 ve Ek 1 ve ATP m. 6 bakımından ATP ve en iyi AB uygulama ülkeleri mevzuatı ile uyumludur. İncelenen diğer ATP hükümleri/bileşenleri (ATP m. 2, ATP m. 3, ATP

m. 4 ve Ek 2 ve Ek3) bakımından kısmen uyumluluk söz konusudur. Öte yandan ATP m. 5 bakımından ise, ATP'ye ilişkin Türk Mevzuatı, ATP ve en iyi AB uygulama ülkeleri mevzuatı ile uyumsuzdur. Bu hususlarda mevzuatta değişiklikler yapılması gerekmektedir.

Raporda getirilen önerilerde, ATP'nin Türkiye'deki uygulaması çerçevesinde Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı'nın kurumsal kapasitesinin geliştirilmesine hizmet edebileceği değerlendirilen aşağıda kayıtlı mevzuat değişikliği tavsiyelerine yer verilmektedir:

Bozulabilir Gıda Maddelerinin Taşımacılığında Kullanılacak Özel Ekipmanlar Hakkında Yönetmelik ile Yönerge'nin birleştirilmesi ve 655 sayılı KHK'da öngörülen askıya alma, iptal ve benzeri yaptırımlar da dahil olmak üzere, farklı ihlallere ilişkin farklı yaptırımlar öngörülmesi, Yönetmeliğe eklenecek bir hükümlerle, uluslararası taşımacılık yapan yabancı plakalı bir taşıtta bulunan özel ekipmana diğer bir Âkit Devlet yetkililerince verilen ATP Uygunluk Belgelerinin aksi kanıtlanana dek ilgili taşıtın Türkiye'de bulunduğu sürede geçerli kabul edileceğinin belirtilmesi, ATP'ye taraf olmayan Devletlerin ATP Uygunluk Belgelerinin tanınması yönünde hüküm getirilmesi öngörülürse, ilgili hükmün Bozulabilir Gıda Maddelerinin Taşımacılığında Kullanılacak Özel Ekipmanlar Hakkında Yönetmelikte yer alması, Bozulabilir Gıda Maddelerinin Taşımacılığında Kullanılacak Özel Ekipmanlar Hakkında Yönetmelikte yapılacak değişikliklerle, uluslararası taşımalarda ATP'nin kapsam ve sınırları ile bağlı kalınacağına belirtilmesi, yurt içi taşımalarda ise sahadaki koşullar gerekli kıldığı takdirde karayolu taşımacılığın yanı sıra demiryolu taşımacılığının da kapsama dahil edilmesi, Bozulabilir Gıda Maddelerinin Taşımacılığında Kullanılacak Özel Ekipmanlar Hakkında Yönetmelikte yapılacak değişikliklerle, uluslararası taşımacılıkta uyulması gereken sıcaklık değerlerinin, ATP'de belirlenen sıcaklıklar olduğu ve uluslararası dondurulmuş gıda taşımacılığı yapan araçlarda sıcaklık kaydedici bulunması gerektiğinin hüküm altına alınması, yükümlülüğe ve yaptırıma tabi kişilerin, ATP'ye paralel şekilde, Bozulabilir Gıda Maddelerinin Taşımacılığında Kullanılacak Özel Ekipmanlar Hakkında Yönetmelikte düzenlenmesi, Bozulabilir Gıda Maddelerinin Taşımacılığında Kullanılacak Özel Ekipmanlar Hakkında Yönetmeliğin 2. Maddesinde yapılacak değişikliklerle, termal deniz konteynerlerinin ve denizyolu geçişlerinin öncesinde veya sonrasında gerçekleşen karayolu ve demiryolu taşımacılıklarının kapsam dışı olduğunun belirtilmesi, Yönetmeliğin 20'inci maddesine eklenecek bir hüküm ile söz konusu Yönetmelikten kaynaklanan denetim faaliyetlerinin Ulaştırma Hizmetleri Denetim Yönetmeliği kapsamında gerçekleştirileceğinin öngörülmesi.

1. ATP ve ekleri, Avrupa Ekonomik Komisyonu İç Ulaştırma Komitesi Bozulabilir Gıdaların Taşınması Çalışma Grubu (WP 11) tarafından düzenli olarak değiştirilmekte ve güncellenmektedir. Halihazırdaki versiyon, 06.07.2020 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Bu raporun hazırlandığı tarih itibarıyla, güncel metnin onaylanmasına ilişkin Cumhurbaşkanlığı Kararı Resmî Gazete'de yayımlanmamıştır. Bu nedenle Türkiye açısından yürürlükte değildir. Değişiklikler genellikle teknik detaylara ilişkin olmasına karşın, ATP'nin etkili şekilde uygulanması için, ATP güncel metninin onay sürecinin tamamlanması gerekmektedir.
2. Hali hazırda ATP'nin orijinal İngilizce metninin onaylı bir Türkçe çevirisi bulunmamaktadır. Bu sebeple, bu raporun hazırlanması sırasında ATP'nin İngilizce metni esas alınmıştır. Ancak, ATP kurallarının doğru anlaşılması amacıyla, ATP'nin orijinal İngilizce metninin onaylı şekilde Türkçe'ye çevrilmesi önerilmektedir. Doğru Türkçe çevirinin Bakanlığın, TSE'nin ve uygun görülen diğer paydaşların web sitelerinde yayımlanması ATP kurallarının Türk kamuoyunda doğru bilinmesine hizmet edecektir. Maddelere ilişkin özel öneriler aşağıda ilgili ATP maddesi/bileşeni altında kayıtlıdır.

3.4.1 ATP MADDE 1 VE EK 1

En iyi AB uygulamalarının konuyla ilgisi

En iyi AB uygulamalarında özel ekipman, ATP m.1'e atıf yoluyla açıkça tanımlanmıştır. Tanım, İtalya ve Fransa'da ilgili Kanunlarda, İspanya'da Kraliyet Kararnamesi'nde yer bulmuştur.

Hukuki boşluğun analizi

Bozulabilir Gıda Maddelerinin Taşımacılığında Kullanılacak Özel Ekipmanlar Hakkında Yönetmeliğin 4. Maddesinde özel ekipmanın tanımı yapılmış bulunmaktadır.

Öneri (ler)

Yönetmeliğin 4. Maddesinde, özel ekipmanın tanımı yapıldığı için ek bir düzenlemeye ihtiyaç bulunmamaktadır.

3.4.2 ATP MADDE 2

En iyi AB uygulamalarının konuyla ilgisi

a) Denetleme ve test yükümlülüğü

ATP'ye ilişkin en iyi uygulamalarının tatbik edildiği her üç AB mevzuatında da düzenlenmiştir. İspanya'da Kraliyet Kararnamesine, İtalya'da Kanuna, Fransa'da Kararnameye dayanmaktadır. Teknik belgeler, her üç ülkede bu ana düzenlemelere dayanılarak oluşturulmuştur.

b) Yabancı ülkelerce düzenlenen ATP Uygunluk Belgelerinin geçerliliği

Diğer bir Âkit Devletin yetkili makamlarınca düzenlenen ATP Uygunluk Belgelerinin tanınması yükümlülüğü mevcuttur. İspanya'da bu yükümlülük Kraliyet Kararnamesi'ne, Fransa'da kararnameye ve Cemafroid teknik belgelerine dayanmaktadır.

ATP'ye taraf olmayan Devletlerce düzenlenen ATP gerekliliklerine uygun belgelerin tanınması yönünde hükme rastlanmamıştır.

Hukuki boşluğun analizi

a) Denetleme ve test yükümlülüğü

655 sayılı Kanun Hükmünde Kararname gereğince, idari para cezaları yalnızca Resmî Gazete'de yayımlanan mevzuat ile belirlenebilmektedir.

Bozulabilir Gıda Maddelerinin Taşımacılığında Kullanılacak Özel Ekipman Hakkında Yönetmeliğin madde 5/4 hükmü uyarınca, Onay Kuruluşu, ATP Muayene Merkezleri ve İşletmelerin, bahse konu Yönetmelik kapsamındaki faaliyetleri ile ilgili olarak Bakanlıkça yayımlanan düzenleyici işlemlere uymakla yükümlü oldukları belirlenmiştir. Bu yükümlülüklerin ihlali halinde ise, Yönetmeliğin 23/1-a hükmü uyarınca cezai müeyyide uygulanacağı hükme bağlanmıştır.

Ancak, Bakanlık tarafından yayımlanan Bozulabilir Gıda Maddesi Taşımacılığında Kullanılan Özel Ekipmanların Tip Testi ve Teknik Muayeneleri Hakkında Yönerge ile birçok farklı yükümlülük öngörülmesine rağmen, idari para cezalarının Resmî Gazete'de yayımlanan mevzuat ile belirlenebilmesi şartı sebebiyle, Yönerge ile herhangi bir idari para cezası öngörülememiştir. Bu sebeple, Yönergede sayılan yükümlülüklerin niteliği ve sayısı ayırt edilmeksizin hepsi, Yönetmeliğin 23/1-a hükmü uyarınca aynı müeyyideye tabii hale gelmiştir.

b) Yabancı ülkelerce düzenlenen ATP Uygunluk Belgelerinin geçerliliği

Bozulabilir Gıda Maddelerinin Taşımacılığında Kullanılacak Özel Ekipmanlar Hakkında Yönetmelik, diğer bir Âkit Devletin ülkesinde üretilen özel ekipmanın ülkemize tescili durumunda, ulusal ATP Uygunluk Belgesi düzenlenmesi için gerekli şartları ATP ve en iyi AB uygulamalarına paralel şekilde tespit etmiştir. Ancak Yönetmelikte, uluslararası taşımacılık yapan yabancı plakalı bir taşıtta bulunan ekipmana diğer bir Âkit Devlet yetkililerince verilen ATP Uygunluk Belgesinin aksi kanıtlanana dek ilgili taşıtın Türkiye'de bulunduğu sürede geçerli kabul edileceği yönünde herhangi bir ibare bulunmamaktadır. Uygulamada bu tür belgelerin geçerli kabul edildiği bildirilmiş olmakla birlikte, ilgili kuralın kişi hak ve özgürlüklerine ilişkin olması nedeniyle Yönetmeliğe eklenerek hukuki temele oturtulması gerekmektedir.

ATP'ye taraf olmayan Devletlerin yetkili makamlarınca ATP gerekliliklerine uygun şekilde düzenlenmiş bulunan sertifikaların tanınmasına ilişkin olarak Türk hukukunda hüküm bulunmamaktadır.

Öneri (ler)

a) Denetleme ve test yükümlülüğü

Denetleme ve testlere dair detaylı teknik ve usuli düzenlemelerin yer aldığı Bozulabilir Gıda Maddesi Taşımacılığında Kullanılan Özel Ekipmanların Tip Testi ve Teknik Muayeneleri Hakkında Yönerge ile, Bozulabilir Gıda Maddelerinin Taşımacılığında Kullanılacak Özel Ekipman Hakkında Yönetmelik birleştirilerek, Yönerge'de yer alan farklı yükümlülüklerin ihlalleri halinde farklı müeyyidelerin uygulanabilmesi sağlanmalıdır.

Ayrıca, para cezalarının yanı sıra, ihlallerin niteliğine 655 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede öngörülen askıya alma, iptal ve benzeri yaptırımlar da düzenlenebilir.

b) Yabancı ülkelerce düzenlenen ATP Uygunluk Belgelerinin geçerliliği

Bozulabilir Gıda Maddelerinin Taşımacılığında Kullanılacak Özel Ekipmanlar Hakkında Yönetmeliğe eklenecek bir hükümlerle, uluslararası taşımacılık yapan yabancı plakalı bir taşıtta bulunan özel ekipmana diğer bir Akit Devlet yetkililerince verilen ATP uygunluk belgesinin aksi kanıtlanana dek ilgili taşıtın Türkiye'de bulunduğu sürede geçerli kabul edileceği yönünde hüküm eklenmesi önerilir.

ATP'ye taraf olmayan Devletlerin ATP uygunluk belgelerinin tanınması yönünde hüküm getirilip getirilmemesi hususu sahadaki gerekliliklere göre Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı'nın takdirinde bulunmaktadır. Tanınması yönünde hüküm getirilmesi öngörülürse, ilgili hükmün Bozulabilir Gıda Maddelerinin Taşımacılığında Kullanılacak Özel Ekipmanlar Hakkında Yönetmelikte yer alması gerekmektedir. Tanıma şartlarının, ATP m. 2'nin son cümlesine uygun şekilde düzenlenmesi gerekmektedir.

3.4.3 ATP MADDE 3

En iyi AB uygulamalarının konuyla ilgisi

Fransız ve İtalyan mevzuatlarında, ATP'nin uygulama alan ve türlerini özel olarak belirleyen hükümler bulunmamaktadır. Bunun temel nedeni, Fransa ve İtalya'nın ATP'yi iç taşımacılıklarında da uygulamasıdır. Öte yandan, İspanya'da ise, 237/2000 sayılı Kraliyet Kararnamesinin 1. Maddesi uyarınca, yalnızca kara taşımacılıkları kapsam dahilinde tutulmuştur.

Hukuki Boşluğun analizi

Bozulabilir Gıda Maddelerinin Taşımacılığında Kullanılacak Özel Ekipmanlar Hakkında Yönetmelikle, Türkiye'nin de en iyi AB uygulama ülkeleri gibi bozulabilir gıda taşımacılığına ilişkin ATP kurallarını ülke içi taşımacılığa genişlettiği görülmektedir. Yönetmeliğin kapsama ilişkin 2. maddesi bu bağlamda hem ülke içi hem uluslararası bozulabilir gıda taşımacılıklarını kapsamaktadır.

Bu durumda, söz konusu Yönetmeliğin kapsama ilişkin 2. maddesinin en iyi AB uygulama ülkelerinde yürürlükte bulunan mevzuata paralel olduğu anlaşılmaktadır.

Öneri (ler)

Yönetmeliğin 2. maddesinde yapılacak değişiklikle, uluslararası taşımalarda ATP'nin kapsam ve sınırlarına bağlı kalınması, yurt içi taşımalarda ise sahadaki koşulların gerekli kılması halinde, karayolu ve demiryolu taşımacılığının kapsama dahil edilmesi önerilir.

3.4.4 ATP MADDE 4 VE EK 2, EK 3

En iyi AB uygulamalarının konuyla ilgisi

a) Bozulabilir gıdanın kara taşımacılığında özel ekipman kullanılması yükümlülüğü

Her üç en iyi AB uygulama ülkesinin mevzuatında yer alan bir yükümlülüktür.

b) Yükümlülüğe uymamanın yaptırımları

Tüm en iyi AB uygulama ülkesi mevzuatlarında düzenlenmiştir. Yaptırımlar temelde idari para cezası olarak ortaya çıkmaktadır. Miktarı ATP ihlalinin niteliğine göre değişmektedir. Fransız mevzuatına ilişkin temin edilen veriler hukuk sistematigi açısından Türk hukukuna en uygulanabilir verilerdir. Bunun nedeni ülke yönetim yapılarının benzer olması ve Fransa'da yürürlükte olan ATP ceza sistematiginin, idari ve adli cezalara ilişkin Türkiye'de geçerli sistemin esaslarına paralellik göstermesidir (farklı ihlal türlerine farklı yaptırım, tekrürde ceza artırımı, yabancı kişiye verilen cezanın tahsilini kolaylaştırıcı düzenlemeler).

c) Yükümlülüğe ve yaptırıma tabi kişilerin kimler olduğu

Yükümlülük ve yaptırım öznelerinin ATP'de yer alan genel kurala aykırı olmayacak şekilde tespit edildiği anlaşılmaktadır.

Hukuki Boşluğun analizi

a) Bozulabilir gıdanın kara taşımacılığında özel ekipman kullanılması yükümlülüğü

Bozulabilir Gıda Maddelerinin Taşımıcılığında Kullanılacak Özel Ekipman Hakkında Yönetmeliğin 5. Maddesinde, uyulması gereken sıcaklık değerleri ve dondurulmuş gıda taşıyan araçlarda sıcaklık kaydedici bulunması gerektiğine yönelik hüküm bulunmamaktadır.

b) Yükümlülüğe uymamanın yaptırımları

Yükümlülüğe uymamanın yaptırımları, Bozulabilir Gıda Maddelerinin Taşımıcılığında Kullanılacak Özel Ekipman Hakkında Yönetmeliğin 23. Maddesinde öngörölmüş bulunmaktadır.

c) Yükümlülüğe ve yaptırımlara tabi kişilerin kimler olduğu

Bozulabilir Gıda Maddelerinin Taşımıcılığında Kullanılacak Özel Ekipman Hakkında Yönetmelik, hali hazırda taşımacıyı yükümlülük ve yaptırımlara tabii tutmaktadır. Bu hususun ATP'ye paralel şekilde revize edilmesi gerekmektedir.

Öneri (ler)

a) Bozulabilir gıdanın kara taşımacılığında özel ekipman kullanılması yükümlülüğü

Bozulabilir Gıda Maddelerinin Taşımıcılığında Kullanılacak Özel Ekipman Hakkında Yönetmeliğin 5. Maddesinde yapılacak değişiklikle, uluslararası taşımacılıkta uyulması gereken sıcaklık değerlerinin, ATP'de belirlenen sıcaklıklar olduğu ve dondurulmuş gıda taşıyan araçlarda sıcaklık kaydedici bulunması gerektiği hüküm altına alınmalıdır.

b) Yükümlülüğe uymamanın yaptırımları

İdari para cezaları: ATP, Kanun gücündedir ancak uygulamada en etkili idari yaptırımlardan olan idari para cezalarına ilişkin hüküm içermemektedir. Söz konusu idari para cezalarına ilişkin hususlar, Bozulabilir Gıda Maddelerinin Taşımıcılığında Kullanılacak Özel Ekipmanlar Hakkında Yönetmeliğin 23. Maddesinde yer almaktadır. Söz konusu maddede yapılacak değişiklikle, idari para cezalarının yanı sıra, farklı yükümlülüklerin ihlali halinde, 655 sayılı kanunda öngörölen askıya alma, iptal ve benzeri yaptırımlar da öngörülebilir.

c) Yükümlülüğe ve yaptırımlara tabi kişilerin kimler olduğu

Yükümlülükler ve yaptırımlara tabi kişilerin, ATP'ye paralel şekilde Bozulabilir Gıda Maddelerinin Taşımacılığında Kullanılacak Özel Ekipmanlar Hakkında Yönetmelikte düzenlenmesi önerilir.

3.4.5 ATP MADDE 5

En iyi AB uygulamalarının konuyla ilgisi

Her üç ülkenin de mevzuatında, termal deniz konteynerlerine ilişkin özel bir düzenleme bulunmamaktadır.

Hukuki Boşluğun Analizi

Bozulabilir Gıda Maddelerinin Taşımacılığında Kullanılacak Özel Ekipmanlar Hakkında Yönetmeliğin kapsamı, 2'nci maddede öngörülmüştür.

Bozulabilir Gıda Maddelerinin Taşımacılığında Kullanılacak Özel Ekipmanlar Hakkında Yönetmeliğin 5'nci maddesinin üçüncü fıkrasında bozulabilir gıda taşımacılığı yapan işletmelerin taşıma yetki belgesi bulundurma zorunluluğu bulunmaktadır. Bu maddeyle dolaylı olarak yönetmeliğin karayolu taşımacılığına özgü olduğu ifade edilmiştir.

Öneri(ler)

Yönetmelik her ne kadar karayolu taşımacılığı ile sınırlı olsa da bahse konu termal konteynerler karayolu taşımacılığında da kullanılabilir. Bozulabilir Gıda maddelerinin Taşımacılığında Kullanılacak Özel Ekipman Hakkında Yönetmeliğin 2 nci maddesinde yapılacak bir güncelleme ile termal deniz konteynerlerinin ve denizyolu geçişlerinin öncesinde veya sonrasında gerçekleşen karayolu ve demiryolu taşımacılıklarının kapsam dışı olduğunun belirtilmesi önerilmektedir.

3.4.6 ATP MADDE 6

En iyi AB uygulamalarının konuyla ilgisi

a) ATP'nin etkili uygulanması için gerekli genel önlemleri alma yükümlülüğü

Her üç en iyi AB uygulaması da ATP'nin etkili uygulanmasını teminen genel önlemler alma yükümlülüğü altında denetim mekanizmaları içermektedir. Denetimler üç ülkede de konudan esas itibarıyla sorumlu Bakanlığa ek olarak diğer paydaş makamların görevlileri eliyle, iş birliği içerisinde yapılmaktadır.

b) Genel önlemleri, ATP ihlallerini ve ATP ihlalinden dolayı verilen cezaları ilgili Âkit Devlete bildirme yükümlülüğü

Bildirim yükümlülüğüne ilişkin olarak ilgili AB ülkelerinde herhangi bir özel düzenlemeye rastlanmamıştır.⁶¹

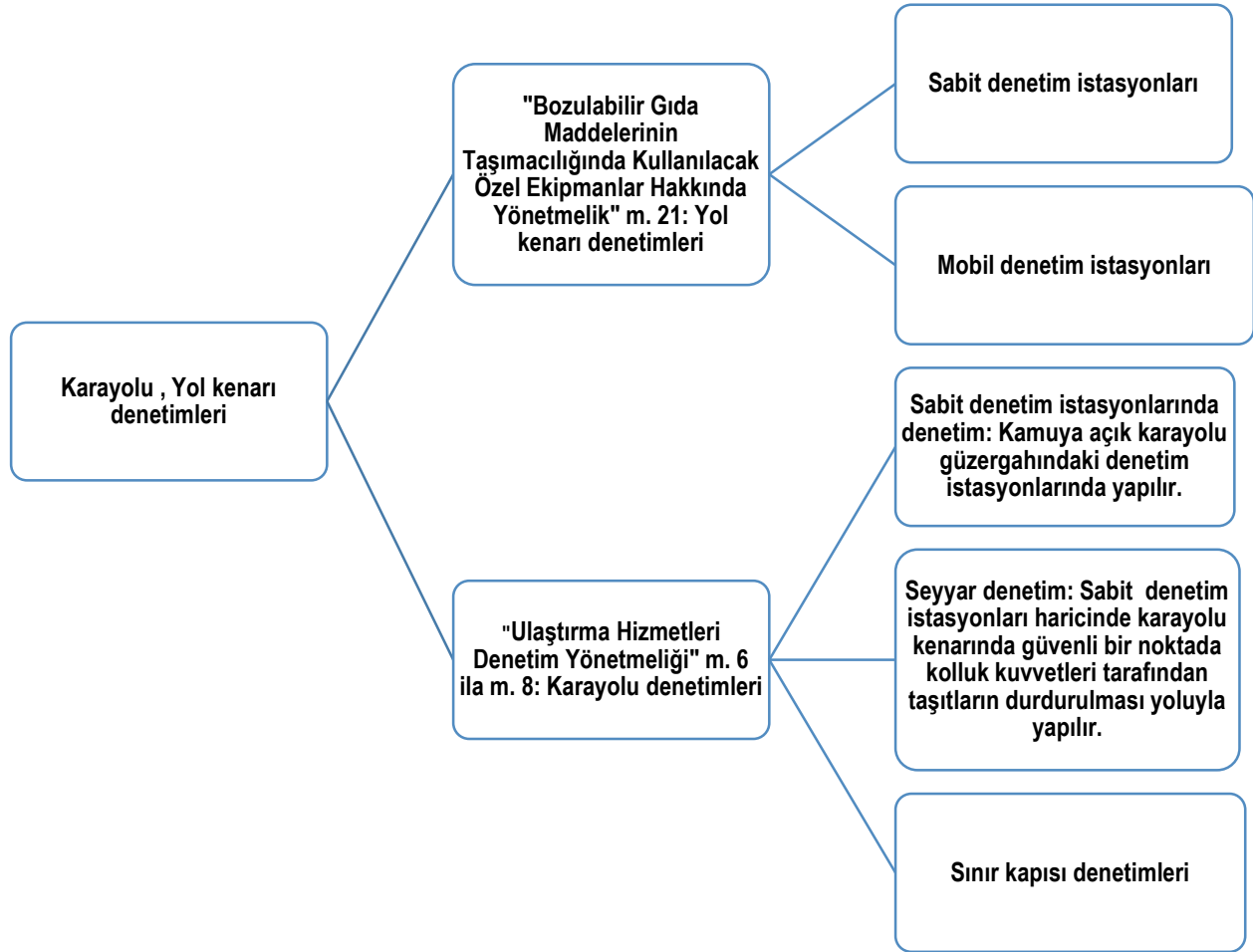
Hukuki Boşluğun analizi

a) ATP'nin etkili uygulanması için gerekli genel önlemleri alma yükümlülüğü

⁶¹ Avrupa Konseyi'nin Karayolu Trafik Suçlarının Cezalandırılmasına İlişkin 52 No.lu Konvansiyonu Avrupa Konseyi'ne üye ülkelerden söz konusu Konvansiyona taraf olanlar arasında bilgi paylaşımını mümkün kılmakta ise de en iyi AB uygulama ülkelerinden sadece Fransa bu Konvansiyonun tarafıdır. Konvansiyona Türkiye de taraf değildir.

Bozulabilir Gıda Maddelerinin Taşımacılığında Kullanılacak Özel Ekipmanlar Hakkında Yönetmelik ile Ulaştırma Hizmetleri Denetim Yönetmeliği ATP denetimleri için doğrudan uygulanabilecek hükümler içermektedir.

Bozulabilir Gıda Maddelerinin Taşımacılığında Kullanılacak Özel Ekipmanlar Hakkında Yönetmelik kararıyla denetimlerini yapmaya yetkili kişileri belirlemekte ve Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığının kararıyla denetimlerinin yerini belirlemektedir. Yönetmelik ayrıca denetimlerle ilgili diğer mevzuat hükümlerini de saklı tutmaktadır. Bu nedenle, Bozulabilir Gıda Maddelerinin Taşımacılığında Kullanılacak Özel Ekipmanlar Hakkında Yönetmeliğin Ulaştırma Hizmetleri Denetim Yönetmeliğinin ilgili hükümleri ile birlikte yorumlanması ve uygulanması gerekmektedir. Söz konusu iki Yönetmeliğin kararıyla denetimlerine ilişkin hükümlerini içerir tablo aşağıda yer almaktadır:

Bahse konu Yönetmeliklerce ATP denetimlerinde yetkilendirilen kamu görevlileri:

- ▶ Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı personeli,
- ▶ İlgili Emniyet Genel Müdürlüğü ve Jandarma Genel Komutanlığı birimleri,
- ▶ Ticaret Bakanlığının sınır kapılarındaki birimleri,
- ▶ Belediyelerin ilgili zabıta birimleridir.

Yönetmelikler ile belirlenen denetim otoriteleri ve denetim yerleri Türk mevzuatına ve ATP'nin gerekliliklerine uygundur. En iyi AB uygulama ülkelerine de paraleldir.

b) Genel önlemleri, ATP ihlallerini ve ATP ihlalinden dolayı verilen cezaları ilgili Âkit Devlete bildirme yükümlülüğü

Bildirim yükümlülüğü ATP'den ve 1 No.lu Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi m. 474 (1) (ğ)'den kaynaklanmaktadır.

Öneri (ler)

a) ATP'nin etkili uygulanması için gerekli genel önlemleri alma yükümlülüğü

Denetim ve Karayolu Denetimleri, Bozulabilir Gıda Maddelerinin Taşımacılığında Kullanılacak Özel Ekipmanlar Hakkında Yönetmeliğin 20. ve 21. Maddelerinde düzenlenmiş bulunmaktadır. Yönetmeliğin 20. Maddesine eklenecek bir hüküm ile, söz konusu Yönetmelikten kaynaklanan denetim faaliyetlerinin Ulaştırma Hizmetleri Denetim Yönetmeliği kapsamında gerçekleştirileceği öngörülebilir.

b) Genel önlemleri, ATP ihlallerini ve ATP ihlalinden dolayı verilen cezaları ilgili Âkit Devlete bildirme yükümlülüğü

Bildirim yükümlülüğünün ek hüküm ile iç hukuka ayrıca aktarılması yönünde bir gereklilik yoktur.

Uygulamada bildirim yükümlülüğünün genel önlemleri bildirme bölümü esasen UNECE anketlerinin doldurulması şeklinde yerine getirilmektedir. Türkiye, ATP'nin uygulanmasına ilişkin çeşitli anketlere katılım sağlamıştır.⁶² Özellikle denetimler ve yaptırımlar yönünden ATP'ye uyum sağlandığı ölçüde UNECE anketlerindeki verilere Türkiye'nin sağlayacağı katkı da çeşitlenecek ve artacaktır.

ATP ihlal ve cezalarının ilgili Âkit Devlete bildirilmesi yükümlülüğünün de yerine getirilmesi gerekmektedir. Bu, ilgili iç hukuk hükmünün etkili şekilde uygulanmasına hizmet edecektir.

SONUÇ

Mevcut genel Türk mevzuatı ATP hükümleri ile genel olarak uyumlu olmakla birlikte, uyumsuz noktaları da bulunmaktadır. Türk Mevzuatı'nın ATP hükümleri ile tam olarak uyumlu hale gelmesi için, bu raporda belirtilen ilgili **tavsiyeler dikkate alınabilir** ve böylelikle Türk Mevzuatı ile ATP hükümleri tam uyumlu hale getirilebilir.

Birincil Mevzuat- Bozulabilir Gıda Maddelerinin Taşınmasında Kullanılacak Özel Ekipmanlar Hakkında Yönetmelik

1. Yönetmelik ile, Bozulabilir Gıda Maddesi Taşımacılığında Kullanılan Özel Ekipmanların Tip Testi ve Teknik Muayeneleri Hakkında Yönerge'nin birleştirilerek, farklı yükümlülüklerin, farklı yaptırımlara tabii hale getirilmesi ve 655 sayılı KHK ile öngörülen askıya alma, iptal ve benzeri yaptırımlara da yer verilmesi,
2. Yabancı plakalı araçlarda bulunan özel ekipmana, diğer bir akit devlet tarafından verilen ATP Uygunluk Belgelerinin aksi kanıtlanıncaya dek ve araç Türkiye'de bulunduğu sürece tanınmasına ilişkin bir hükmün Yönetmeliğe eklenmesi,
3. Yönetmeliğin 2'inci maddesinde yapılacak değişiklik ile uluslararası taşımalarda ATP'nin kapsam ve sınırlarına bağlı kalınacağı, yurtiçi taşımacılıklarda ise karayolu ve demiryolu taşımacılığının kapsama dahil edileceğinin hüküm altına alınması,
4. Yönetmeliğin 5'inci maddesinde yapılacak değişiklik ile, uluslararası taşımacılıkta uyulması gereken sıcaklık değerlerinin ATP'de belirtilen sıcaklıklar olduğu ve uluslararası dondurulmuş gıda taşımacılığı yapan araçlarda sıcaklık kaydedici bulunması gerekliliğine yer verilmesi,
5. Yükümlülükler tabii kişiler ATP'ye uygun olarak belirlenmesi,

⁶² UNECE anketi 27.07.2020

unece.org>...trans...2020/wp11/ECE-TRANS-WP11...17e.pdf

6. Yönetmeliğin 6'ncı maddesinde yapılacak değişiklik ile, termal deniz konteynerlerinin, denizyolu geçişlerinin öncesinde veya sonrasında gerçekleşen karayolu/demiryolu taşımalarının kapsam dışı olduğu belirtilmesi,
7. Yönetmeliğin 20'inci maddesine eklenecek bir hüküm ile, söz konusu Yönetmelikten kaynaklanan denetim faaliyetlerinin Ulaştırma Hizmetleri Denetim Yönetmeliği kapsamında gerçekleştirileceğinin belirtilmesi.

İspanya, Fransa gibi Avrupa ülkelerinde uygulanan cezaları inceleyerek Türkiye'de uygulanacak cezaların eşdeğer olduğunu ve genel Avrupa yaklaşımına karşılık geldiğini belirtmeliyiz.

Yapılan çalışmalar neticesinde, ATP Anlaşmasının hükümleri/bileşenleri belirlenmiş, ATP'ye ilişkin en iyi uygulamalarının tatbik edildiği AB ülkelerinin (Fransa, İspanya, İtalya) ilgili mevzuatı incelenmiş ve mevzuat uyumunun sağlanması için tavsiyeler oluşturulmuştur. Kapsamlı istişarelere dayalı olarak ve Faaliyet 1.4 kapsamında Yüklenici, bu rapor tavsiyelerinin mevcut Türk mevzuatına uygun şekilde dahil edilmesi için taslak mevzuat/makaleler hazırlayacaktır. Ayrıca, Faaliyet 1.4 kapsamında, konuya ilişkin AB uygulamaları derinlenmesine araştırılarak, bazı yasal düzenlemeler, yasal mevzuatın detaylandırılması amacıyla en iyi uygulama örnekleri olarak Türkçeye çevrilecektir.

Bu yayın Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti'nin mali desteğiyle hazırlanmıştır. Bu yayının içeriğinden sadece Eptisa Mühendislik liderliğindeki Konsorsiyum sorumludur ve hiçbir şekilde Avrupa Birliği veya Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı'nın görüşlerini yansıttığı şeklinde yorumlanamaz.